

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

556. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru – Interactio, 2. 12. 2020–3. 12. 2020

2021/C 56/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Směrem ke strategii EU pro posílení zelených dovedností a kompetencí ve prospěch všech (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2021/C 56/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Průmyslová transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství – regulatorní požadavky a úloha sociálních partnerů a občanské společnosti (průzkumné stanovisko)	10
2021/C 56/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zásady poskytování veřejných služeb přispívající ke stabilitě demokratického řádu (průzkumné stanovisko na žádost německého předsednictví)	29
2021/C 56/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Nutnost zaručit osobám se zdravotním postižením reálné právo volit ve volbách do Evropského parlamentu“ (dodatkové stanovisko z vlastní iniciativy)	36

III Přípravné akty

Evropský hospodářský a sociální výbor

556. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru – Interactio, 2. 12. 2020–3. 12. 2020

2021/C 56/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění) [COM(2020) 323 final – 2020/0145 (COD)]	43
--------------	--	----

2021/C 56/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Protidrogová agenda a akční plán EU na období 2021–2025 [COM (2020) 606 final]	47
2021/C 56/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění jednotného evropského nebe (přepřacované znění) [COM(2020) 579] a k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1139, pokud jde o působení Agentury Evropské unie pro bezpečnost letectví jako orgánu pro kontrolu výkonnosti v rámci jednotného evropského nebe [COM(2020) 577]	53
2021/C 56/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu zdrojů platná v oblasti Úmluvy Meziamerické komise pro tropické tuňáky a kterým se mění nařízení Rady (EU) č. 520/2007 [COM(2020) 308 final – 2020/0139 (COD)]	59
2021/C 56/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice Rady 2006/112/ES, pokud jde o dočasná opatření v reakci na pandemii COVID-19, která souvisejí s daní z přidané hodnoty na očkovací látky proti COVID-19 a diagnostické zdravotnické prostředky in vitro pro testování na COVID-19 [COM(2020) 688 final – 2020/0311 (CNS)]	61
2021/C 56/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se Komise zmocňuje hlasovat pro navýšení základního kapitálu Evropského investičního fondu [COM(2020) 774 final – 2020/0343 (COD)]	62
2021/C 56/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci [COM(2020) 0571 – 2020/0262 (COD)]	63
2021/C 56/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o určitých aspektech železniční bezpečnosti a propojenosti s ohledem na přeshraniční infrastrukturu spojující Unii a Spojené království prostřednictvím pevného spojení v Lamanšském průlivu [COM(2020) 782 final – 2020/0347 (COD)]	64

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

556. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU –
INTERACTIO, 2. 12. 2020–3. 12. 2020

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu **Směrem ke strategii EU pro posílení zelených dovedností a kompetencí ve prospěch všech**

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2021/C 56/01)

Zpravodajka: **Tatjana BABRAUSKIENĚ**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. 2. 2020
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	11. 11. 2020
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	241/4/8
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV zdůrazňuje, že **environmentální odpovědnost je povinností každého jednotlivce**. Udržitelný environmentální rozvoj vyžaduje radikální sociální změnu, včetně individuálních a kolektivních změn našeho způsobu myšlení, chování, způsobu života a rovněž změn v sociálním, politickém a ekonomickém uspořádání našich zemí a společností.

1.2. EHSV naléhavě vyzývá členské státy, aby se zapojením sociálních partnerů a příslušných zainteresovaných stran vypracovaly účinné vnitrostátní strategie s cílem podniknout kroky k urychlenému provedení **cílů udržitelného rozvoje OSN**, jež vyžadují, aby země přijaly opatření týkající se rovného přístupu k inkluzivnímu a kvalitnímu vzdělání (cíl č. 4) a změny klimatu (cíl č. 13). Konkrétně dílčí cíl č. 13.3 uvádí, že je třeba „[z]kvalitnit vzdělanost, informovanost a lidské a institucionální kapacity v souvislosti se zmírňováním změny klimatu, přizpůsobováním se, snižováním dopadu a včasným varováním“. Dílčí cíl č. 4.7 stanoví, že je třeba „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje“, což má nejen posílit soubor dovedností a oživit ekonomiku, ale také podpořit cíle **globálního občanství a míru**. Při této změně má zásadní význam vzdělávání, které přesahuje rámec pouhého zabývání se environmentálními otázkami v učebních osnovách.

1.3. EHSV vyzývá Evropskou komisi a členské státy k provádění první zásady **evropského pilíře sociálních práv**, jejímž cílem je zajistit, aby kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení byly právem pro všechny v Evropě, k jejímu uplatňování s cílem zlepšit zajišťování zelených dovedností a kompetencí v zájmu ochrany životního prostředí a profesních dovedností pro všechny v zájmu podpory dodržování této zásady pomocí udržitelného veřejného financování dohodnutého se sociálními partnery a občanskou společností.

1.4. Výbor se domnívá, že zelené dovednosti, environmentální odpovědnost a udržitelný rozvoj je třeba plošně zahrnout do výsledků učení (znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty) ve formálním, informálním a neformálním učení účastníků vzdělávání všech věkových kategorií v každé oblasti vzdělávání, učňovské přípravy a programu školení zaměstnanců v rámci ekologických odvětví i mimo ně.

1.5. Připomíná Evropské komisi a členským státům, aby politiky v oblasti ochrany životního prostředí lépe provázaly s politikami zaměstnanosti a vzdělávacími politikami, což by mělo také pomoci soustředit se na předvídaní dovedností a jejich rozvoj v případě nezaměstnaných osob i pracujících, jejichž odborná příprava by měla zahrnovat i environmentální odpovědnost a měla by být zaměřena konkrétně na zelené dovednosti. Má to zásadní význam pro zajištění toho, aby změna klimatu v učení a ve výuce byla sladěna s demokratickou školní kulturou a se vzdělávacím prostředím „zelené kultury“, v němž dochází k **vytváření zelených škol**, které jsou díky tomu, že mají odpovídající infrastrukturu pro uvědomování si otázek klimatu a zachovávání životního prostředí, provozovány udržitelným způsobem v partnerství se všemi zúčastněnými stranami školy a připravují žáky na boj proti změně klimatu v jejich úloze aktivních občanů a v jejich budoucích zaměstnáních.

1.6. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby provedla **výzkum na úrovni EU** týkající se rozvoje zelených dovedností a kompetencí v rámci členských států a aby se tento výzkum stal východiskem její strategie příslušné politiky. Klíčovým zdrojem informací o environmentálních otázkách jsou pro studenty, zejména v době „všeznákovského“ internetu, sociálních médií a falešných zpráv, školy. Je však zapotřebí více informací o politikách členských států EU z hlediska začleňování informovanosti o změně klimatu, environmentální odpovědnosti a udržitelného rozvoje, jakož i zelených dovedností a kompetencí do vzdělávacích politik a vzdělávacích osnov předškolního vzdělávání, všeobecného vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání. Tento výzkum by měl být zaměřen i na sociální a profesní zelené dovednosti a kompetence v odvětví odborného vzdělávání a přípravy, počátečního odborného vzdělávání a přípravy a dalšího vzdělávání a odborné přípravy, jakož i v programech prohlubování dovedností a změny kvalifikace nezaměstnaných osob a pracujících.

1.7. EHSV připomíná, že zelené dovednosti a kompetence jsou nezbytné pro všechny občany, mladšího i staršího věku. Proto je třeba věnovat více pozornosti jejich zajišťování v souladu s prováděním **rámcu klíčových kompetencí** ⁽¹⁾ u všech typů vzdělávání v zájmu zlepšení občanských kompetencí, jichž je zapotřebí k převzetí odpovědnosti za životní prostředí, a „matematických kompetencí a kompetencí v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství“ potřebných na podporu environmentální udržitelnosti, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku. Zelené dovednosti a otázky environmentální odpovědnosti by navíc měly být začleněny do všech předmětů, zejména do zeměpisu, etiky a filozofie.

1.8. Výbor vítá, že nová evropská agenda dovedností ⁽²⁾ vypracovaná Evropskou komisí (2020) je zaměřena na zelené dovednosti, lituje však toho, že nestanoví zemím cíl spočívající v podílu dospělých osob účastnících se kvalitní a inkluzivní odborné přípravy zaměřené na alespoň základní zelené dovednosti a kompetence, i když je v ní navržen cíl účasti dospělých osob v odborné přípravě pro základní digitální dovednosti.

1.9. EHSV vítá, že Zelená dohoda pro Evropu ⁽³⁾ (2019) představuje komplexní strategii EU pro boj proti změně klimatu a pro ochranu životního prostředí s cílem dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality EU a že uvádí různé strategie, po nichž budou následovat připravované právní předpisy, finanční prostředky a vnitrostátní reformy. Výbor vyzývá členské státy, aby vypracovaly vnitrostátní politiky, které by byly zaměřené také na vzdělávání ohledně environmentální

⁽¹⁾ Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

⁽²⁾ COM(2020) 274 final.

⁽³⁾ COM(2019) 640 final.

odpovědnosti a zelených dovedností, jakož i na **proaktivní prohlubování dovedností a změnu kvalifikace** s cílem usnadnit spravedlivý přechod na zelenou ekonomiku pro všechny, zejména pro pracovníky v upadajících odvětvích. EHSV připomíná, že tyto reformy musí probíhat v rámci účinného sociálního dialogu s odborovými organizacemi učitelů a zaměstnanců a se zaměstnavateli a po konzultacích s příslušnými organizacemi občanské společnosti.

1.10. EHSV vítá návrh, aby Zelená dohoda pro Evropu vedla k vytvoření „**evropského rámce kompetencí**“, a doporučuje, aby Komise zajistila, že jej bude možné uplatnit na **formální, informální a neformální** učení podle „otevřené metody spolupráce“, jež by zahrnovala zástupce ministerstev školství, sociální partnery z odvětví vzdělávání a odborné přípravy a další příslušné zúčastněné strany, například nevládní mládežnické organizace a nevládní organizace působící v oblasti vzdělávání.

1.11. EHSV rovněž vítá, že Evropský parlament přijal usnesení o Zelené dohodě pro Evropu ⁽⁴⁾, v němž zdůraznil, že součástí této **průmyslové strategie** musí být dopady na pracovníky, jakož i jejich **proškolení, rekvalifikace a rozšíření dovedností** ⁽⁵⁾, přičemž EHSV podporuje regionální dimenzi této strategie a spolehlivou správu zahrnující sociální dialog. Zdůrazňuje, že i podniky musí vypracovat strategie v oblasti ochrany životního prostředí, v jejímž zájmu je rozvoj dovedností nutný i pro zaměstnavatele.

1.12. Výbor vyzývá budoucí předsednictví Rady EU a Evropskou komisi k zesílení spolupráce mezi **Radou ve složení pro vzdělávání, Radou ve složení pro zaměstnanost a Radou ve složení pro životní prostředí**, aby subjekty přijímající rozhodnutí na nejvyšší úrovni propojily boj proti změně klimatu a význam zajištění zelených dovedností a kompetencí pro všechny věkové kategorie ve všech formách a typech odvětví vzdělávání a odborné přípravy.

1.13. EHSV vyzývá k přijetí **komplexní strategie na úrovni EU**, například v podobě doporučení Rady, přičemž tato strategie by se věnovala zlepšení vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a kompetencí, vytvoření strategií zelených škol a zajištění prohlubování dovedností a změny kvalifikace pro dospělé na pracovišti a mimo něj, pokud jde o dovednosti potřebné k ochraně životního prostředí, pro společnost a k ekologizaci ekonomiky. Navrhujeme, aby takové doporučení Rady vycházelo z doporučení nové evropské agendy dovedností a bylo zaměřeno na to, jakým způsobem lze u každého jednotlivce rozvíjet ekologický postoj, aby se environmentální odpovědnost stala v rámci vzdělávání a odborné přípravy v Evropském prostoru vzdělávání průřezovou kompetencí, jakož i na rovnost v oblasti rozvoje zelených dovedností u všech věkových kategorií, a zejména u socioekonomicky znevýhodněných skupin. K provádění strategie tímto způsobem je rovněž potřeba, aby toto zlepšení vzdělávání a odborné přípravy bylo doprovázeno udržitelnými a přiměřenými technickými, finančními a personálními zdroji a financováno z veřejného rozpočtu.

1.14. EHSV se domnívá, že členské státy by měly zavést komplexní politiky a financování s cílem **podpořit počáteční a další odborný rozvoj učitelů a školitelů v oblasti ochrany životního prostředí** coby průřezového tématu pro učitele všech předmětů na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, jakož i specifickou odbornou přípravu v oblasti zelených dovedností a kompetencí. Členské státy by měly rovněž zajistit, že učitelům a školitelům bude poskytnuta odpovídající profesionální podpora a relevantní a aktuální výukové materiály, nástroje, metody a výukové postupy k tomuto tématu.

1.15. EHSV připomíná, že získávání zelených dovedností na pracovišti by zvýšilo odolnost a přizpůsobivost pracovníků, vedoucích pracovníků a zúčastněných stran a současně by přispělo k zelenému růstu. Vyzývá k podpoře spolupráce a sdružování zdrojů mezi podniky (především malými a středními podniky) s cílem splnit potřeby v oblasti odborné přípravy v souvislosti se sociálními a odbornými zelenými dovednostmi a kompetencemi.

1.16. EHSV vyzývá k zajištění **financování zelených dovedností a kompetencí v oblasti ochrany životního prostředí ze strany EU**, tedy že by program Erasmus+, fond ESF+, balíček ozdravných opatření a Fond pro spravedlivou transformaci měly být zaměřeny na poskytování finanční podpory na rozvoj zelených dovedností účastníků vzdělávání všech věkových kategorií.

⁽⁴⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu.

⁽⁵⁾ Zvýrazněno Výborem.

1.17. EHSV vyzývá k **ekologizaci evropského semestru** ⁽⁶⁾ a žádá Komisi, aby spolupracovala s ministerstvy školství, příslušnými sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti při stanovování doporučení pro jednotlivé země určených členským státům EU, která se budou týkat lepšího zajištění zelených dovedností a kompetencí na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, a to od **předškolního vzdělávání přes vysokoškolské vzdělávání až po vzdělávání dospělých**, a budou zohledňovat účinnou podporu pro dospělé na pracovišti a mimo něj.

2. Obecné připomínky

2.1. Řešení změny klimatu má obrovský dopad na sociální podmínky, vzdělávání, zaměstnanost a trh práce. Rok 2019 se v Evropě vyznačoval obzvláště významnou mobilizací občanů, zejména ze strany studentů, kteří žádali veřejné orgány, aby přijaly naléhavá a ambiciózní opatření pro řešení změny klimatu. Environmentální odpovědnost a zelené dovednosti potřebují všichni, spotřebitelé i občané obecně, jakož i tvůrci politik, podniky a pracovníci. Jsou nezbytné v každém odvětví a při každé činnosti, a to jak v pracovním životě (zahrnujícím úkoly od strategického plánování a inovací po práci na nejnižší úrovni v továrnách a službách), tak i v každodenním životě (například v domácnosti, dopravě a spotřebě), převážně jako nedílná součást každého povolání, ačkoli některá pracovní místa lze považovat za „specializovaná v oblasti ochrany životního prostředí“.

2.2. Narušení ekonomik, které způsobila pandemie onemocnění COVID-19, by nemělo vést k tomu, že se politika v oblasti klimatu stane pro vlády a občany v celé Evropě méně významnou. Evropští politici, podniky, tvůrci právních předpisů a aktivisté vyzvali své vedoucí představitele, aby zajistili ekologické investice s cílem znovu nastartovat růst po koronavirové pandemii. Vycházeli při tom z předpokladu, že boj proti změně klimatu a podpora biologické rozmanitosti přispějí k vybudování silnějších hospodářství. Balíčky fiskálních stimulačních opatření po pandemii onemocnění COVID-19 poskytnou příležitost zahájit transformační a zelené oživení díky vytvoření zelených pracovních míst.

2.3. Současně došlo v několika zemích k rozsáhlým protestům v důsledku fiskálních a sociálních reforem, které část jejich obyvatel vnímá jako nespravedlivé. Tento nedávný vývoj ukazuje, že jsou naléhavě zapotřebí ambiciózní a významné politiky v oblasti klimatu, které by měly podporovat nejzranitelnější regiony, odvětví, pracovníky a občany obecně a jejich začlenění. Politiky v oblasti klimatu mají samozřejmě **dopad na formální, informální a neformální učení účastníků vzdělávání všech věkových kategorií**, a zelené dovednosti, environmentální odpovědnost a udržitelný rozvoj je třeba plošně zahrnout do výsledků učení (znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty) v každé oblasti vzdělávání, učňovské přípravy a programu školení zaměstnanců v rámci ekologických odvětví i mimo ně. Zelené dovednosti a kompetence je třeba považovat za takové, které společnost a hospodářství potřebují v souvislosti s environmentálními požadavky. Environmentální problematika zahrnuje širokou škálu problémů od změny klimatu a znečištění po přírodní zdroje a biologickou rozmanitost.

2.4. Při zvyšování informovanosti o problémech v oblasti životního prostředí a utváření postojů a chování, které mohou vést ke změně, hraje zásadní úlohu vzdělávání. Ačkoli mnoho patnáctiletých dospívajících vidí svou budoucnost z environmentálního hlediska pesimisticky ⁽⁷⁾, podle organizace OECD ⁽⁸⁾ již mnoho zemí začlenilo **environmentální témata do svých učebních osnov** a zabývá se otázkami, jako jsou recyklace, vzorce každodenní spotřeby a udržitelné chování. Klíčovým zdrojem informací o environmentálních otázkách jsou pro studenty školy. Jsou také místem pro výchovu odpovědných a kriticky uvažujících občanů, kteří si jsou vědomi příčin a důsledků environmentálních problémů a chápou je a kteří mají rovněž znalosti, dovednosti a postoje potřebné k nalezení udržitelnějších řešení. Je však zapotřebí více informací o politikách členských států EU z hlediska začleňování informovanosti o změně klimatu, environmentální odpovědnosti a udržitelného rozvoje, jakož i zelených dovedností a kompetencí do vzdělávacích osnov předškolního vzdělávání, všeobecného vzdělávání a vysokoškolského vzdělávání.

⁽⁶⁾ Rada ve složení pro životní prostředí, 5. března 2019.

⁽⁷⁾ OECD (2019), Avvisati, F., Is there a generational divide in environmental optimism? (Existuje generační propast ve věci environmentálního optimismu?), PISA in Focus, č. 95.

⁽⁸⁾ OECD (2014), Trends shaping education 2014 Spotlight 4 (Trendy utvářející vzdělávání 2014, Spotlight 4).

2.5. Zelené dovednosti a kompetence jsou nezbytné pro všechny občany, mladšího i staršího věku. Jedná se o průřezový pojem, jímž se rozumí schopnost včlenit environmentální aspekty do ostatních dovedností, což vyžaduje dostatečné pochopení environmentální problematiky a znalosti o ní, současně však také dobré základy obecných a pracovních dovedností. V rámci klíčových kompetencí⁽⁹⁾ se uvádí, že *matematická kompetence a kompetence v oblasti přírodních věd, technologií a inženýrství* musí podporovat environmentální udržitelnost, zejména v případě vědeckého a technologického pokroku, a že k převzetí odpovědnosti za životní prostředí je zapotřebí občanských kompetencí. Kompetence v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky jsou důležitým základem pro pochopení environmentální problematiky i pro hledání řešení problémů. Stejně důležité jsou i takové kompetence, jako je kritické myšlení, tvořivost a spolupráce/týmová práce, neboť umožňují environmentálně uvědomělé a aktivní občanství.

2.6. Organizace OECD uvádí, že ačkoli ve většině zemí jen menšina škol vyučuje předměty věnované životnímu prostředí, toto téma se často probírá v rámci jiné části hlavních učebních osnov a mnoho škol nabízí mimoškolní aktivity zaměřené na životní prostředí⁽¹⁰⁾. Stále však neexistuje specializovaný **mezinárodní výzkum** zaměřený na vnitrostátní strategie a školní osnovy v oblasti vědy o životním prostředí, environmentálních postojů a specifického rozvoje poskytování zelených dovedností a jejich hodnocení. EHSV proto vyzývá Evropskou komisi, aby zadala výzkum týkající se rozvoje zelených dovedností a kompetencí v rámci členských států a aby se tento výzkum stal východiskem její strategie.

2.7. Ekologizace ekonomiky znamená produkci výrobků a poskytování služeb s menší spotřebou energie, menším množstvím surovin a sníženými emisemi uhlíku. Týká se všech hospodářských činností ve všech odvětvích a oblast její působnosti zahrnuje pracovníky i spotřebitele⁽¹¹⁾. Přechod na nízkouhlíkové hospodářství s sebou nese strukturální změny napříč odvětvími a povoláními, neboť se objevují nová zelená povolání či roste poptávka po nich. Nejvíce žádoucí je však ekologizace stávajících povolání. To se projevuje v **nových souborech dovedností, jež vyžadují aktualizaci školních osnov**, nebo dokonce nové kvalifikace na všech úrovních vzdělávání a odborné přípravy.

2.8. U každého povolání existují konkrétní environmentální aspekty, které je třeba zohledňovat. Zatímco ekologizace ekonomiky vede ke vzniku potřeby dovedností, zejména ve specifických odvětvích, jako jsou energetika a účinné využívání zdrojů, stavebnictví nebo výroba, přechod na oběhové hospodářství vyžaduje nové zelené dovednosti v široké škále odvětví. Tyto nové soubory dovedností se musí rovněž odrážet v různých odvětvích vzdělávání, včetně odborného vzdělávání a přípravy (OVP), které sahají od počátečního odborného vzdělávání a přípravy (počáteční OVP) po další vzdělávání a odbornou přípravu (další OVP) a osnovy učňovské přípravy. Tyto nové zelené dovednosti mohou pokrývat velmi technické a specifické pracovní dovednosti i „sociálnější“ dovednosti, jako je odpovědné využívání zdrojů, které mohou být důležité napříč povoláními, hierarchickými úrovněmi a odvětvími⁽¹²⁾.

2.9. Stále neexistuje **komplexní strategie na úrovni EU**, jako jsou například doporučení Rady, která by se věnovala zlepšení vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a kompetencí, vytvoření strategií zelených škol a zajištění prohlubování dovedností a změny kvalifikace pro dospělé na pracovišti a mimo něj, pokud jde o dovednosti potřebné k ochraně životního prostředí, pro společnost a k ekologizaci ekonomiky. Výbor vítá, že nová evropská agenda dovedností⁽¹³⁾ vypracovaná Evropskou komisí (2020) je zaměřena na zelené dovednosti, lituje však toho, že nestanoví zemím cíl spočívající v podílu dospělých osob s alespoň základními zelenými dovednostmi a kompetencemi, i když je v ní navržen cíl účasti dospělých osob v odborné přípravě v oblasti základních digitálních dovedností. Navrhujeme, aby doporučení Rady vycházelo z doporučení nové evropské agendy dovedností a bylo zaměřeno na to, jakým způsobem lze

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 189, 4.6.2018, s. 1.

⁽¹⁰⁾ OECD (2012), How „green“ are today's 15-year-olds? (Jak „zelení“ jsou dnešní patnáctiletí?), PISA in Focus, č. 15.

⁽¹¹⁾ Eurofound (2011), Industrial relations and sustainability: the role of social partners in the transition towards a green economy (Pracovní vztahy a udržitelnost: úloha sociálních partnerů při přechodu na zelenou ekonomiku).

⁽¹²⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). European synthesis report. (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018. Evropská souhrnná zpráva). Výzkum střediska Cedefop se věnuje vývoji v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

⁽¹³⁾ COM(2020) 274 final.

u každého jednotlivce rozvíjet ekologický postoj, aby se environmentální odpovědnost stala v rámci vzdělávání a odborné přípravy v Evropském prostoru vzdělávání průřezovou kompetencí, jakož i na rovnost v oblasti získávání zelených dovedností u všech věkových kategorií, pohlaví a socioekonomicky znevýhodněných skupin.

2.10. Přechod na oběhové a nízkouhlíkové hospodářství nevyhnutelně povede ke změně struktur odvětví a zaměstnanosti a ke vzniku příležitostí, ale také problémů, včetně upadajících odvětví a odvětví čelících problémům při nábore pracovníků. Z tohoto hlediska by individuálně přizpůsobený přístup ke zranitelnějším skupinám dospělých, jako jsou osoby s nízkou kvalifikací⁽¹⁴⁾, přinesl dodatečné sociálně-ekonomické výhody.

2.11. Měly by být zavedeny komplexní politiky a financování s cílem podpořit počáteční a další odborný rozvoj učitelů a školitelů v oblasti ochrany životního prostředí coby průřezovém tématu pro učitele všech předmětů na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, jakož i specifickou odbornou přípravu v oblasti zelených dovedností a kompetencí. Mělo být rovněž zajištěno, že učitelům a školitelům bude poskytnuta odpovídající profesionální podpora a relevantní a aktuální výukové materiály, nástroje, metody a výukové postupy k tomuto tématu.

2.12. Podle nedávného průzkumu⁽¹⁵⁾ jsou programy odborné přípravy v oblasti rozvoje dovedností nezaměstnaných nebo pracujících obecně jen zřídka specificky zaměřeny na zelené dovednosti, ačkoli odvětvové organizace a charitativní či neziskové organizace jsou někdy v rozvoji těchto dovedností aktivní. To možná odráží slabé propojení, které bylo zjištěno mezi politikami významnými pro životní prostředí a politikami zabývajícími se zaměstnaností a dovednostmi, včetně předvídání dovedností. Ve zkoumaných zemích se právní předpisy, politiky a strategie jen výjimečně zaměřují pouze na zelené dovednosti a zelená pracovní místa. Současně jsou vzácné subvence a pobídky určené společností za účelem rozvoje zelených dovedností.

3. Konkrétní připomínky

3.1. EHSV zdůrazňuje, že **cíle udržitelného rozvoje stanovené OSN** vyžadují, aby země přijaly opatření týkající se rovného přístupu k inkluzivnímu vzdělání (cíl č. 4) a změny klimatu (cíl č. 13). Konkrétně dílčí cíl č. 13.3 uvádí, že je třeba „[z]kvalitnit vzdělanost, informovanost a lidské a institucionální kapacity v souvislosti se zmírňováním změny klimatu, přizpůsobováním, snižováním dopadu a včasným varováním“. Dílčí cíl č. 4.7 stanoví, že je třeba „zajistit, aby všichni studující nabývali znalostí a dovedností potřebných k prosazování udržitelného rozvoje“, což má nejen posílit soubor dovedností a oživit ekonomiku, ale také podpořit cíle **globálního a aktivního demokratického občanství a míru**.

3.2. EHSV zdůrazňuje, že je potřeba provést první zásadu **evropského pilíře sociálních práv**, jejímž cílem je zajistit, aby kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odborná příprava a celoživotní učení byly právem pro všechny v Evropě v souvislosti se zlepšováním zajišťování zelených dovedností a kompetencí pro všechny, a podpořit dodržování této zásady pomocí udržitelného veřejného financování dohodnutého se sociálními partnery a občanskou společností.

3.3. EHSV vítá, že Zelená dohoda pro Evropu⁽¹⁶⁾ zveřejněná dne 11. prosince 2019 představuje komplexní strategii EU pro boj proti změně klimatu a pro ochranu životního prostředí s cílem dosáhnout do roku 2050 klimatické neutrality EU a že uvádí různé strategie, po nichž budou následovat připravované právní předpisy, finanční prostředky a vnitrostátní reformy. EHSV je obzvláště potěšen tím, že Zelená dohoda pro Evropu klade důraz na skutečnost, že „[š]koly, vzdělávací instituce a vysoké školy mají dobré předpoklady pro to, aby zapojily žáky, rodiče a širší komunitu do změn, které jsou pro úspěšnou transformaci nezbytné.“ Zelená dohoda pro Evropu také zdůrazňuje, že je důležité aktivní prohlubování dovedností a změna kvalifikace s cílem usnadnit spravedlivý přechod na zelenou ekonomiku pro všechny, zejména pro pracovníky v upadajících odvětvích.

⁽¹⁴⁾ Viz Cedefop (2020), Empowering adults through upskilling and reskilling pathways, Volume 1: adult population with potential for upskilling and reskilling, for a comprehensive overview of low-skilled adults in the EU 27 and the UK (Posílení postavení dospělých pomocí prohlubování dovedností a změny kvalifikace, díl 1: dospělá populace s potenciálem k prohloubení dovedností a změně kvalifikace pro účely komplexního přehledu dospělých s nízkou kvalifikací v EU-27 a Spojeném království).

⁽¹⁵⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). European synthesis report. (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018. Evropská souhrnná zpráva). Tento výzkum se věnuje vývoji v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

⁽¹⁶⁾ COM(2019) 640 final.

3.4. Zelená dohoda pro Evropu oznamuje plán Evropské komise vypracovat „**evropský rámec kompetencí**, který napomůže rozvoji a hodnocení znalostí, dovedností a postojů v oblasti změny klimatu a udržitelného rozvoje. Rovněž poskytne podpůrné materiály a usnadní výměnu osvědčených postupů v evropských sítích vzdělávacích programů pro učitele.“ EHSV tento návrh vítá a doporučuje, aby Komise vypracovala rámec kompetencí, který by bylo možné uplatnit na **formální, informální a neformální učení** podle otevřené metody spolupráce, jež by zahrnovala zástupce ministerstev školství, sociální partnery z odvětví vzdělávání a odborné přípravy a další příslušné zúčastněné strany, jako jsou nevládní organizace pracující s mladými lidmi a působící v oblasti vzdělávání.

3.5. Z hlediska formálního učení jsou zelené dovednosti a zaměření na změnu klimatu v učení a při výuce doprovázeny zajištěním demokratičtějšího provozu škol, vzdělávacím prostředím „zelené kultury“, které vede k **vytváření zelených škol**, jež jsou díky tomu, že mají odpovídající infrastrukturu pro uvědomování si otázek klimatu a zachování životního prostředí, provozovány udržitelným způsobem v partnerství s celou školní komunitou a jež žáky připravují na boj proti změně klimatu v jejich úloze aktivních občanů a v jejich budoucích zaměstnáních.

3.6. Zelené dovednosti je třeba rozvíjet v rámci vnitrostátních **strategií pro aktivní vzdělávání/odbornou přípravu a dovednosti** ve spolupráci s příslušnými subjekty jako součást účinného sociálního dialogu a v konzultaci s příslušnými organizacemi občanské společnosti – včetně studentů, mladých lidí, učitelů a organizací rodičů – s cílem prosazovat nízkouhlíkové hospodářství účinně využívající zdroje a podporující sociální začlenění. Tyto strategie je rovněž třeba utvářet a udržovat aktuální tím, že budou vycházet z účelného systému pro předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností⁽¹⁷⁾, jehož součástí budou všechny příslušné zúčastněné strany, zejména sociální partneři a nevládní organizace pracující s mladými lidmi a působící v oblasti vzdělávání, a který zohlední další politické cíle, jako jsou cíle týkající se vzdělávání, zaměstnanosti, ochrany životního prostředí, oběhového hospodářství a migrace. To by umožnilo včasné a cílené poskytování vzdělávání a odborné přípravy v oblasti zelených dovedností, které by splňovaly potřeby společnosti a ekonomiky. Z hlediska vnímání přechodu na oběhové hospodářství jako strategického cíle pro členské státy by podpora poskytování zelených dovedností měla být také v souladu s vnitrostátními strategiemi růstu, aby se zajistilo, že iniciativy týkající se vzdělávání a odborné přípravy splňují vnitrostátní strategické cíle.

3.7. Kromě formálního vzdělávání přispívají ke vzdělávání v zájmu občanství v oblasti životního prostředí i struktury neformálního učení, neboť nabízejí příležitosti a předpoklady umožňující mladým lidem získat soubor znalostí, jakož i dovednosti, hodnoty, postoje a ekologická opatření nezbytná k tomu, aby se člověk stal občanem angažovaným v oblasti životního prostředí. „Občan angažovaný v oblasti životního prostředí má navíc silnější postavení a motivaci zapojit se do společnosti jako iniciátor změn usilující o řešení soudobých ekologických problémů, předcházení vzniku nových problémů a dosažení udržitelnosti a obnovy našich (lidských) vztahů s přírodou. K rozvoji kompetencí mladých lidí k aktivní občanské účasti, jež je nezbytná pro dosažení environmentální a sociální změny, může přispívat také pedagogika zahrnující místně podmíněné vzdělávání, vzdělávání v oblasti občanské ekologie, pedagogika v oblasti ekologické spravedlnosti, kompetence k přijímání opatření a společenskovední, badatelsky orientované učení⁽¹⁸⁾.“ Je proto životně nutné podporovat **programy a organizace zaměřené na neformální vzdělávání využívající metody prohlubování dovedností**, neboť doplňují formální vzdělávání ve školách.

3.8. Na základě příkladu historicky prvního **společného zasedání Rady**, na kterém se v roce 2019 sešli ministři financí a školství zemí EU⁽¹⁹⁾, Výbor vyzývá budoucí předsednictví Rady EU a Evropskou komisi k zesílení spolupráce mezi Radou ve složení pro vzdělávání, Radou ve složení pro zaměstnanost a Radou ve složení pro životní prostředí, aby subjekty přijímající rozhodnutí na nejvyšší úrovni propojily boj proti změně klimatu a význam zajištění zelených dovedností a kompetencí pro všechny věkové kategorie.

⁽¹⁷⁾ Více informací o předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností v rámci systému správy komplexních dovedností viz webové stránky týkající se předvídaní dovedností a sladění nabízených a požadovaných dovedností střediska Cedefop. Ohledně významu předvídaní dovedností zaměřeného na zelené dovednosti viz Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018).

⁽¹⁸⁾ Paraskeva-Hadjichambi D. et al. (2020) Educating for Environmental Citizenship in Non-formal Frameworks for Secondary Level Youth. In: Hadjichambis A. et al. (eds) Conceptualising Environmental Citizenship for 21st Century Education. Environmental Discourses in Science Education, vol. 4. Springer, Cham.

⁽¹⁹⁾ Společné zasedání ministrů školství a ministrů financí.

3.9. EHSV rovněž vítá, že Evropský parlament přijal usnesení o Zelené dohodě pro Evropu ⁽²⁰⁾, ve kterém zdůrazňuje, že „součástí této **průmyslové strategie** musí být náležitě zohlednění dopadů na pracovníky a zvážení nutnosti jejich **proškolení, rekvalifikace a rozšíření dovedností** ⁽²¹⁾; vyzývá Komisi, aby věnovala větší pozornost regionální dimenzi této strategie a zajistila, že nikdo ani žádný region nebude opomenut; trvá na tom, že strategie musí zahrnovat sociální dialog, do něhož budou plně zapojeni pracovníci“. Zdůrazňuje, že i podniky musí vypracovat strategie v oblasti ochrany životního prostředí, v jejímž zájmu je rozvoj dovedností nutný i pro zaměstnavatele.

3.10. Environmentální odpovědnost začíná poskytováním informací občanům o tom, která technická řešení je vhodné využívat v zájmu ekologizace ekonomiky, soukromého života a domácností. Za tímto účelem je nezbytné zavést opatření, aby podniky, veřejné subjekty a domácnosti měly k dispozici více technologických ekologických řešení, jakož i odbornou přípravu zaměřenou na využívání těchto technologických řešení pomocí učení praxí. Strategie spravedlivé transformace ⁽²²⁾ by proto měla **podporovat rozvoj kompetencí a dovedností dospělých všech věkových kategorií** na pracovišti i mimo něj a pomoci jim tak zvolit si povolání, uskutečnit přechod a vytvořit si v životě postoj podporující udržitelnost.

3.11. První zásada evropského pilíře sociálních práv se musí stát realitou, aby bylo zajištěno, že všichni dospělí budou mít na pracovišti i mimo něj rovný přístup ke kvalitní a inkluzivní odborné přípravě a celoživotnímu učení v souvislosti se zelenými dovednostmi, kompetencemi, zelenými technologiemi a odbornými a sociálními zelenými dovednostmi pro konkrétní povolání, což povede k uznání odborné přípravy ke zvýšení úrovně kvalifikace. Pracovníkům s jakoukoli úrovní dovedností a v podnicích všech velikostí, bez ohledu na odvětví a zeměpisnou oblast, v nichž pracují, by měla být poskytnuta účinná podpora pro snazší získání odborné přípravy v oblasti zelených dovedností a dovedností pro zelená pracovní místa. Tuto podporu je třeba rozvíjet jako vnitrostátní a odvětvovou strategii za účasti rad pro odvětvové dovednosti a sociálních partnerů, se zvláštním zaměřením na kvalitu odborné přípravy poskytovatelů.

3.12. EU musí oživit své investice s cílem snížit emise uhlíku a uhlíkovou stopu prostřednictvím projektů, které mohou rovněž vytvořit kvalitní pracovní místa. **Financování zelených dovedností a kompetencí v oblasti ochrany životního prostředí** je nezbytnou součástí programu Erasmus+ za účelem podpory projektů spolupráce v oblasti mládeže a vzdělávání v boji proti změně klimatu, mobility a výměny studentů, mladých lidí a pracovníků týkající se učení, vytvoření zelených škol a vzdělávání učitelů. EHSV bere na vědomí, že Komise usiluje o to, aby členským státům poskytla nové finanční zdroje pro zvýšení udržitelnosti školních budov a provozu škol s cílem mobilizovat v roce 2020 částku 3 miliardy EUR na investice do školní infrastruktury. Podporujeme to, že na poskytování finanční podpory na rozvoj zelených dovedností účastníků vzdělávání všech věkových kategorií jsou zaměřeny i další fondy EU, například ESF+, balíček ozdravných opatření a Fond pro spravedlivou transformaci. Současně je třeba zajistit udržitelné veřejné investice do vzdělávání a odborné přípravy ⁽²³⁾.

3.13. Podpora odborné přípravy dospělých je důležitým přínosem pro jednotlivce, zaměstnavatele a celé hospodářství v rámci zásadní **transformace světa práce**, která je motivována zejména změnou klimatu. **Financování prohlubování dovedností a změny kvalifikace** pracovní síly za pomoci fondu ESF+, ostatních evropských fondů, vnitrostátní podpory veřejných služeb zaměstnanosti a příspěvku zaměstnavatelů je nanejvýš důležité a mělo by být podpořeno účinnými strategiemi prohlubování dovedností a změny kvalifikace. Podporovat spolupráci a sdružovat zdroje mezi podniky s cílem splnit potřeby v oblasti odborné přípravy může být obzvláště užitečné pro malé a střední podniky, kterým chybí čas a zdroje na to, aby si odbornou přípravu zajistily samy ⁽²⁴⁾. Získávání zelených dovedností na pracovišti by zvýšilo odolnost a přizpůsobivost pracovníků, vedoucích pracovníků a zúčastněných stran a současně by přispělo k zelenému růstu.

⁽²⁰⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu.

⁽²¹⁾ Zvýrazněno Výborem.

⁽²²⁾ Mechanismus pro spravedlivou transformaci je součástí investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a mobilizuje nejméně 100 miliard EUR na investice, aby poskytl dodatečnou cílenou podporu regionům, které jsou nejvíce zasaženy přechodem na klimaticky neutrální ekonomiku a které mají menší kapacity tuto výzvu zvládnout.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 262, 25.7.2018, s. 1.

⁽²⁴⁾ Cedefop (2019), Skills for green jobs: 2018 update (Dovednosti pro zelená pracovní místa: aktuální informace z roku 2018). Výzkum se zabývá vývojem v Německu, Dánsku, Španělsku, Estonsku, Francii a Spojeném království.

3.14. EHSV vítá, že se dne 5. března 2020 sešla Rada ve složení pro životní prostředí a projednala Zelenou dohodu pro Evropu a **ekologizaci evropského semestru** ⁽²⁵⁾, a žádá Komisi, aby spolupracovala s ministry školství, příslušnými sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti při vypracovávání doporučení pro jednotlivé země určené členskými státy EU ohledně zlepšení poskytování zelených dovedností a kompetencí na všech úrovních a ve všech typech vzdělávání a odborné přípravy, a to od předškolního vzdělávání až po vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání dospělých, při zohlednění účinné podpory pro dospělé na pracovišti a mimo něj.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽²⁵⁾ Rada ve složení pro životní prostředí, 5. března 2019.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Průmyslová transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství – regulační požadavky a úloha sociálních partnerů a občanské společnosti

(průzkumné stanovisko)

(2021/C 56/02)

Zpravodajka: **Lucie STUDNIČNÁ**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 15. 9. 2020
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	148/89/19
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Existuje řada předpokladů průmyslové transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství, které musí být splněny, aby bylo možné dosáhnout v Evropě udržitelné, spravedlivé a sociálně přijatelné budoucnosti. Pandemie COVID-19 zintenzivnila potřebu mnohem širší a výraznější účasti sociálních partnerů a občanské společnosti na tvorbě politik na všech úrovních, jakož i pevného regulačního rámce a norem na evropské úrovni, zejména v oblasti sociální agendy. Při tomto úsilí by měl hrát důležitou úlohu ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv.

1.2. EHSV se domnívá, že je nezbytné uznat, že existuje doplňkovost mezi změnou klimatu, politikami oběhového hospodářství a sociální odpovědností podniků, a zdůraznit oběhovou povahu energie z obnovitelných zdrojů.

1.3. Pro průmyslovou transformaci má klíčový význam zapojení zaměstnavatelů, podnikatelů a soukromého sektoru do urychlení strukturální změny. Vzhledem k tomu, že tvůrci inovací jsou v Evropě obvykle malé subjekty, je potřeba se zaměřit na vytvoření příznivého podnikatelského prostředí pro malé a střední podniky a na podporu potenciálu těchto podniků, které poskytují špičkové služby založené na znalostech. Často hrají průkopnickou úlohu, pokud jde o budování pozice příbuzných odvětví na trhu, a jsou spolehlivými zaměstnavateli, kteří jsou odolní vůči krizím. Měly by se rovněž využít zkušenosti podniků a organizací sociální ekonomiky. Jsou totiž aktivní v oblastech, které jsou ovlivněny ekologickou a digitální transformací. Proto je třeba podporovat jejich podnikání a procesy sociálních inovací.

1.4. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů, a to v ekonomice, která je při financování svých potřeb až z 80 % závislá na bankovním sektoru.

1.5. Odolná, udržitelná, spravedlivá a prosperující Evropa vyžaduje regulační rámec, který by byl schopný vylepšit spravedlivý proces transformace a zároveň zohlednit jeho etické dopady a veřejné zájmy, jako je ochrana spotřebitele, zdraví, bezpečnost a kvalita. EHSV doporučuje, aby evropské a vnitrostátní orgány zavedly nové struktury správy a řízení, které budou schopny zajistit aktivní zapojení místních hospodářských subjektů, sociálních partnerů a občanské společnosti do přípravy a provádění spravedlivých opatření, aby byla zajištěna sociální spravedlnost transformací. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. EHSV doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly všechny zásady evropského pilíře sociálních práv a poskytovaly o nich přehled.

1.6. V evropské agendě pro transformaci by měla být posílena úloha regionů. Hlavním zaměřením je dlouhodobé plánování, silný místně podmíněný přístup, inteligentní specializace a agenda v oblasti lidského kapitálu, jakož i sladění dlouhodobého cíle transformace s krátkodobými prioritami.

1.7. EHSV je přesvědčen, že nástroje financování a podpory pro aktivity související s transformací na úrovni EU musí být doplněny vnitrostátními zdroji, přičemž je nezbytná koordinace mezi různými úrovněmi správy a řízení. V zájmu zajištění dostatečných finančních prostředků EHSV doporučuje mít širší škálu vlastních zdrojů.

1.8. Jedním z předpokladů úspěšné transformace je agenda v oblasti lidského kapitálu. Je třeba, aby na poli rozvoje dovedností a předjímání kompletního souboru budoucích potřeb v oblasti dovedností, a to jak nových, tak tradičních, spolupracovala řada aktérů, včetně vzdělávacích institucí, zaměstnavatelů, odborů, veřejných služeb zaměstnanosti, nevládních organizací a profesních organizací.

1.9. EHSV vítá ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv. Je třeba posílit příslušné *acquis* v oblasti pracovního práva EU, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU, včetně následujících: právo na bezpečnost a ochranu zdraví vztahující se na všechny pracovníky a nové typy práce; právo na informace, konzultace, spolurozhodování a účast vztahující se nejen na situace související s transformací; právo na rozvoj dovedností; minimální standardy v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti; minimální mzda a kolektivní vyjednávání.

2. Obecné připomínky a přístup předjímající budoucí potřeby

2.1. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci jako příspěvek k připravovanému akčnímu plánu provádění evropského pilíře sociálních práv a k příštím sociálnímu summitu EU, který se má konat v květnu 2021 v Portu.

2.2. Evropské podniky i pracovníci čelí vážným sociálním i hospodářským důsledkům pandemie COVID-19. Mnoho podniků kolabuje, a my tak přicházíme o pracovní místa a domácnosti o své živobytí. I přes nebývalá záchranná hospodářská opatření zaměřená na zmírnění dopadů opatření omezujících práci a činnost podniků přináší hospodářské prognózy velmi znepokojující výhled. Předpokládá se, že ekonomika EU v roce 2020 poklesne o 8,3 % a v roce 2021 vzroste o 5,8 %. Růst v roce 2021 bude také o něco méně silný, než se předpokládalo na jaře ⁽¹⁾. Členské státy jsou rekordně zadluženy a rovněž EU poprvé zaznamenala společný dluh. Kromě toho rovněž nevíme, jaké důsledky bude mít brexit.

2.3. Je třeba určit a podpořit klíčová průmyslová odvětví a klíčové sektory, a to od lidských zdrojů po výzkum, v důsledku čehož bude evropská průmyslová politika chránit tato strategická odvětví na trhu a zajistí bezpečné dodávky klíčových zdrojů. Evropská průmyslová politika by měla sloužit jako zastřešující nástroj, který soudržným a komplexním způsobem koordinuje všechny různé evropské politiky s cílem zajistit jejich součinnost. Tato transformace bude od Evropské komise vyžadovat, aby určila směr, a od členských států, aby sladily své politiky s politikami EU, což neznamená přehnaně detailní řízení, ale sladění politik, aby byly soudržnější a umožňovaly provést transformační změnu. Tento proces bude možný pouze tehdy, pokud se do něj aktivně zapojí organizace občanské společnosti a sociální partneři. Nebude-li vytvořena „sociální dohoda“ založená na demokratickém a účinném zapojení občanů EU, nemůže být ani Zelená dohoda prospěšná pro všechny.

2.4. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů, a to v ekonomice, která je při financování svých potřeb až z 80 % závislá na bankovním sektoru.

2.5. Pojmem, jenž se zde objevil v souvislosti s environmentální a technologickou změnou, je „spravedlivá transformace“. EHSV považuje spravedlivou transformaci za hlavní součást rozpočtu i plánu na podporu oživení, která usiluje o ekologičtější evropské hospodářství. Je tudíž nezbytné rozvíjet širší porozumění spravedlivé transformaci (nad rámec uhlíkové náročných ekonomik), která v plném rozsahu provádí evropský pilíř sociálních práv ⁽²⁾ na základě nové společenské smlouvy, a současně podporovat reformu související se systémy přerozdělování a rovněž rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem a rovnost žen a mužů. V souvislosti s prováděním evropského pilíře sociálních práv jsou

⁽¹⁾ Letní hospodářská prognóza Evropské komise 2020: Hlubší recese s širší divergencí.

⁽²⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

obzvláště důležitá vysoce kvalitní pracovní místa pro všechny, přístup ke vzdělávání a odborné přípravě vysoké kvality, včetně celoživotního učení, zejména pro zranitelné skupiny, rovný přístup ke zdravotní péči a sociálním službám pro všechny, sociální ochrana a začleňování zranitelných skupin, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, ženy, mladí lidé, migranti nebo osoby se zdravotním postižením. Všechny tyto důležité cíle lze dosáhnout prostřednictvím prosperující ekonomiky, toho, že zaměstnavatelé budou nabízet nová, vysoce kvalifikovaná pracovní místa, a nezbytných investic do nových technologií.

2.6. Země a regiony procházející průmyslovou transformací se obvykle potýkají s výzvami v oblasti modernizace své průmyslové základny, zvyšování dovedností pracovníků, kompenzací za ztrátu pracovních míst v klíčových odvětvích a zvyšování nízké produktivity, která omezuje růst příjmů. Celkově by těmto zemím a regionům prospěla ekologizace i technologický pokrok a související rozvoj, přesto však hrozí, že některé oblasti a určité skupiny obyvatelstva, zejména zranitelné skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením, senioři, Romové a migranti, budou opomenuty. Aby bylo možné reagovat na výzvy spojené s dlouhodobými transformacemi, budou muset tvůrci politik, sociální partneři, organizace občanské společnosti a klíčové zainteresované strany v daných zemích a regionech předjímat změny a aktivně přistupovat k řízení transformace. Klíčový význam při rozhodování podniku a při ovlivňování tohoto rozhodování tak, aby se podnik s transformacemi vypořádal pokrokovým způsobem, má sociální dialog, informace, konzultace a zapojení pracovníků a organizací, jež je zastupují, a to mj. do rozhodovacích orgánů (správní rady, dozorčí rady). EHSV naléhavě žádá Komisi, aby v budoucí aktualizované průmyslové strategii posílila a rozvinula sociální rozměr.

2.7. Překonání krize způsobené pandemií a umožnění úspěšné průmyslové transformace je v zájmu všech skupin zainteresovaných stran a vyžaduje společné úsilí a cíle (například dlouhodobý rozvoj podniků), účinný sociální dialog v atmosféře důvěry a pozitivní přístup. EHSV je přesvědčen, že dobré, a tedy udržitelné řízení podniků se společným předjímáním změn musí být založeno na osvědčených minimálních normách pro vnitřní trh stanovených právními předpisy, přičemž hlas pracovníků může být slyšet prostřednictvím informací, konzultací a účasti pracovníků na zasedáních řídicích orgánů.

2.8. Digitalizace a automatizace mají na hospodářství i společnost jak pozitivní, tak i negativní dopady. Tato transformace bude vyžadovat regulaci, která sleduje tempo technologické transformace a předvídaní změn prostřednictvím zapojení např. sociálních partnerů. Evropské rady zaměstnanců a rady zaměstnanců společností Societas Europaea (SE) mohou sloužit jako pozitivní příklad povinného přeshraničního zapojení pracovníků do vyvážení zájmů a zkoumání řešení v duchu sociálního partnerství. To zahrnuje zajištění školení pracovníků a vyjednání kolektivních smluv na podporu samostatnosti při práci a zaručení dobré rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. V důsledku digitalizace a digitální ekonomiky se také objevily nové formy práce, jako je práce prostřednictvím platform, kde pracovníci nemají žádné sociální zabezpečení ani jistotu zaměstnání a často pracují za velmi nejistých podmínek a v nejasném postavení. Jejich pracovní podmínky a postavení je třeba harmonizovat na evropské úrovni za účelem podpory spravedlivé mobility a integrace na vnitřním trhu⁽³⁾. Proto považuje EHSV za potřebné vytvořit právní jistotu pro pracovníky prostřednictvím vymezení právního postavení práce v ekonomice digitálních platform. Malý nebo žádný přístup pracovníků k sociální ochraně s sebou nese náklady nejen pro samotné pracovníky, ale také pro systémy sociálního zabezpečení.

2.9. Digitální transformace s sebou nese také potenciální rizika v oblastech, jako je finanční stabilita, finanční trestná činnost a ochrana spotřebitele. Tato rizika se mohou dále zvyšovat v důsledku roztržitého regulačního prostředí v EU a nerovnoměrného globálního vývoje, pokud jde o regulaci tohoto odvětví. EHSV proto považuje za nutné, aby EU v této oblasti vytvořila komplexní a stabilní regulační rámec. Rovněž doporučuje, aby EU pokračovala ve své iniciativě v oblasti zdanění velkých digitálních společností⁽⁴⁾.

2.10. Pracovníkům musí být umožněno se odpovídajícím způsobem připravit pro trh práce a ekonomické změny, které již probíhají, budou zásadní pro růst průmyslu a hospodářský úspěch Evropy v širším slova smyslu. Nové dovednosti a dovednosti vyšší úrovně, mimo jiné pro manuální pracovníky, představují výzvu pro systémy učňovské přípravy. Dovednosti vyšší úrovně vyžadují více odborné přípravy v institucích terciárního vzdělávání. Ve srovnání s nejlépe

⁽³⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 173.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 6.

koncipovanými systémy základní učňovské přípravy představují chybějící vnitrostátní rámce a kontrola kvality problém, stejně jako přechod od základní učňovské přípravy k terciárnímu vzdělávání. Do budoucna bude od občanské společnosti i správních orgánů na všech úrovních vyžadována spolupráce a inovace za účelem vytvoření rovných podmínek, požadovaných organizacemi zastoupenými v EHSV⁽⁵⁾.

2.11. EHSV podotýká, že aplikace digitálních technologií a umělé inteligence by měly být zaměřené na člověka a měly by být přínosem pro naši společnost jako celek, a podporuje regulační rámec pro umělou inteligenci. Ekologické a digitální transformaci by se nemělo bránit a EU by měla podporovat rozvoj systémů umělé inteligence zaměřených na konkrétní aplikace s cílem urychlit ekologickou a klimatickou transformaci⁽⁶⁾.

3. Inovace

3.1. Bude zapotřebí podstatných inovací: od zavedení a zrychlení nových nízkouhlíkových výrobních postupů (mnoho z nich vyžaduje zásadně odlišné způsoby navrhování a výroby a nové vstupní suroviny nebo základní průmyslové procesy) po inovace nejen v oblasti oběhovějších hodnotových řetězců odvětví výroby základních materiálů, ale také v oblasti energetických systémů, které je zásobují. Nejslibnější nízkouhlíkové technologie budou navíc muset prokázat svůj význam v průmyslovém měřítku, což bude vyžadovat rychlou politickou podporu s cílem zavést nové nízkouhlíkové výrobní postupy a použití materiálů a stimulovat jejich rozšiřování nejpозději do roku 2030.

3.2. Přeměny, které jsou zapotřebí k dosažení spravedlivé transformace v celé EU, budou vyžadovat společný rámec pro mobilizaci vlád, podniků a občanské společnosti k cílenému řešení problémů. Hlavní úlohu budou v tomto procesu hrát sociální inovace. Důležitým krokem v tomto ohledu by mohlo být vytvoření meziodvětvové strategie EU v oblasti sociálních inovací, větší uznání aktérů sociální ekonomiky a testování a případné využití jejich obchodních modelů, což by pomohlo vyvinout ekosystém pro dotované experimenty na úrovni EU, jednotlivých států, regionů a na místní úrovni.

4. Podpora podnikání a zapojení soukromého sektoru

4.1. Klíčovou úlohu v průmyslové transformaci hraje podnikání a zapojení soukromého sektoru, které pohání strukturální změny. Tam, kde existuje silná průmyslová tradice, stále přetrvává celá řada překážek bránících inovativnímu podnikání, konkrétně malá míra zakládání nových podniků či jejich rozšiřování, slabá kultura podnikání a nedostatek inovací a účinně propojených znalostních sítí.

4.2. Vzhledem k tomu, že tvůrci inovací jsou v Evropě obvykle malé subjekty, je potřeba se zaměřit na podporu potenciálu malých a středních podniků, které poskytují špičkové služby založené na znalostech, jako jsou služby svobodných povolání, a to i co se týče financování. Často hrají průkopnickou úlohu, pokud jde o budování pozice příbuzných odvětví na trhu, a jsou spolehlivými zaměstnavateli, kteří jsou odolní vůči krizím.

4.3. Podniky a organizace sociální ekonomiky, tedy aktéři v odvětví, které prokázalo velkou odolnost a přispělo ke zmírnění dopadů krize spojené s COVID-19, jsou aktivní převážně v oblastech, které jsou ovlivněny digitální a ekologickou transformací. Proto je třeba zajistit podporu jejich činnosti a procesů sociálních inovací.

5. Úloha sociálních partnerů a občanské společnosti

5.1. EHSV zdůraznil, že „změny, které nové technologie, umělá inteligence a data velkého objemu způsobují ve výrobních postupech a v hospodářství obecně, hluboce promění i trh práce“ a že je důležité, aby „tyto změny probíhaly v rámci přínosného sociálního dialogu a za respektování práv a kvality života pracovníků“⁽⁷⁾.

⁽⁵⁾ Studie EHSV *Finding a new consensus on European civil society values and their evaluation*.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 353, 18.10.2019, s. 6.

5.2. Zásadní význam pro určení nejudržitelnějších aplikací a pro maximalizaci socioekonomického rozvoje má úzká spolupráce klíčových zainteresovaných stran na místní či regionální úrovni. Osvědčené postupy sociálních partnerů na všech úrovních založené na kolektivních dohodách vytvářejících rovné podmínky pro hospodářské konkurenty v odvětví nebo regionu poskytují měřítko pro podporu strategie spravedlivé transformace ve vztahu k dekarbonizaci a dalším cílům politiky v oblasti klimatu ⁽⁸⁾.

6. Zajištění spravedlivé transformace – požadavky na řízení/regulatorní požadavky

6.1. Přejít na klimaticky neutrální hospodářství přináší tvůrcům politik celou řadu složitých výzev v oblasti řízení. Jednou z nich je nalezení rovnováhy mezi dlouhodobým strategickým rozměrem přechodu a potřebou krátkodobých opatření. Transformace totiž vyžaduje nejen dlouhodobé strategické uvažování a vytváření politik, ale také schopnost přizpůsobit se volebním cyklům a souvisejícímu přání vlád států a dalších zainteresovaných stran dočkat se výsledků realizovaných projektů.

6.2. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. Je nanejvýš důležité poskytovat neustálé hodnocení evropských a vnitrostátních politik na sociální, ekonomické a environmentální úrovni. V evropském semestru se postupně vyvinul více sociální rozměr, stále však převládá jeho makroekonomický a fiskální rozměr. EHSV proto doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly a zaznamenávaly všechny aspekty a zásady evropského pilíře sociálních práv, jakož i 17 cílů udržitelného rozvoje ⁽⁹⁾. Zároveň navrhuje vytvořit synergie se srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů zavedením koncepce udržitelné ekonomiky blahobytu pro všechny ⁽¹⁰⁾, spolu s cílenými sociálními a environmentálními doporučeními pro jednotlivé země ⁽¹¹⁾. Semestr byl nyní také přepracován, aby umožňoval více opatření na podporu oživení, a EHSV doufá, že to může také pomoci obnovit celý mechanismus správy a řízení EU a zajistit, aby fungoval jako vodící síla pro zachování demokracie i vzestupné konvergence v rámci EU.

6.3. Komplexní analýza synergií a kompromisů mezi cíli, iniciativami a doporučeními navrženými EU v různých oblastech politiky semestru by vyžadovala vysoký stupeň integrace politik, soudržnosti a koordinace mezi různými institucionálními aktéry odpovědnými za hospodářské, sociální a environmentální politiky a zlepšení jejich analytických kapacit.

6.4. EHSV dále navrhuje používat k vyrovnání institucionální nerovnováhy ve správě hospodářských a sociálních záležitostí při uplatňování fiskálních pravidel EU tzv. zlaté pravidlo ⁽¹²⁾, díky němuž by byly veřejné investice vyňaty z výpočtu schodku a přihlíželo by se k udržitelnosti stávající míry zadlužení, aby byla zaručena moderní infrastruktura v oblasti zdravotní péče, ekologie, vzdělávání a technologie a předešlo se nebývalé recesi ⁽¹³⁾.

6.5. EHSV rovněž vítá skutečnost, že Evropská komise pozastavila Pakt o stabilitě a růstu, a požaduje revizi tohoto paktu ⁽¹⁴⁾ v zájmu zajištění stability a růstu za účelem podpory oživení průmyslu EU a přechodu na klimaticky neutrální oběhové a digitální hospodářství.

7. Regionální podmínky pro průmyslovou transformaci

7.1. Průmyslová transformace má mnoho podob, a proto je přístup k rozvoji nových průmyslových procesů spočívající v univerzální politice nesnadný. Zatímco některá hospodářská odvětví budou upadat a bude u nich docházet k „nezvratnému“ poklesu hospodářské produkce a zaměstnanosti, jiná budou muset projít dramatickou restrukturalizací, což bude vyžadovat komplexní politický přístup a rozsáhlé investice, jak veřejné, tak soukromé, a rovněž dobře fungující místní a regionální trhy práce.

⁽⁸⁾ Rámcová dohoda v zájmu spravedlivé transformace odvětví těžby uhlí a udržitelného rozvoje hornických komunit na období 2019–2027 (Španělsko); Pracovní místa pro klima (Portugalsko); Dohoda sociálních partnerů o spravedlivé transformaci a změně klimatu (Řecko); Thyssenkrupp Steel Europe: Budoucí pakt pro ocel 20–30 (Německo (březen 2020)).

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 120, 14.4.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Charveriat, C. and Bodin, E. (2020). Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

7.2. Sladit dlouhodobý cíl transformace s krátkodobými prioritami může být náročné, neboť nemusí být snadné získat společenské přijetí politických opatření, jež mají jen omezený okamžitý účinek. Regiony procházející průmyslovou transformací se tak nacházejí ve složité situaci. Na straně jedné musí reagovat na bezprostřední nutnost podnikat kroky v důsledku úpadku tradičních odvětví a řešit problémy, jako je vyšší nezaměstnanost, ztráta příjmů a zhoršující se životní podmínky některých částí obyvatelstva, zejména znevýhodněných a zranitelných skupin, jako jsou osoby se zdravotním postižením nebo senioři. Na straně druhé musí využívat příležitostí, které modernizace průmyslu nabízí, například přilákat odvětví s vyšší přidanou hodnotou, zakládat anebo přilákat nové podniky a obchodní modely a lépe využívat základní technologie. Nepodaří-li se jim to, bude to mít politické důsledky, které mohou ovlivnit také podporu opatření v oblasti klimatu. Počátek vzestupu krajně pravicových hnutí v Evropě i jinde lze částečně vysledovat k deindustrializaci a opomenutí celých regionů⁽¹⁵⁾.

8. Setkání se zástupci regionů procházejících průmyslovou transformací: hlavní závěry

8.1. V evropské agendě by měla být posílena úloha regionů v procesu transformace. Zapojení regionálních orgánů by mohlo přispět k vytvoření ekosystémů, jež jsou nezbytné pro zajištění úspěšné transformace. Za základní předpoklady tohoto procesu se považuje dlouhodobé plánování, silný místně podmíněný přístup, inteligentní specializace a agenda v oblasti lidského kapitálu.

8.2. Několik regionů v Evropě, zejména uhelných a ocelářských, již prošlo transformací, a to buď z ekonomických, nebo klimatických důvodů. Hlavním předpokladem úspěšné transformace je inkluzivní anticipační přístup, jehož cílem je zajistit lidem slušnou budoucnost. To zahrnuje vypracování realistického plánu, vytvoření nezbytné výzkumné infrastruktury a zajištění technologických, inovačních, akademických a vzdělávacích zařízení společně s nezbytným financováním. V zájmu zajištění odpovídajícího financování by evropské nástroje určené na podporu těchto regionů (např. evropský Fond pro spravedlivou transformaci) neměly nahrazovat úsilí jednotlivých států.

9. Financování a podpora aktivit a projektů souvisejících s transformací na úrovni EU

9.1. Proces průmyslové transformace může nabídnout velké příležitosti, nicméně jejich využití vyžaduje podstatné investice do vyspělé výroby a přístupné infrastruktury, jakož i do výzkumu a inovací. Přináší také počáteční náklady, jež zahrnují výhody nahrazující příjmy a náklady na rozvoj dovedností (nebo změnu kvalifikace) pracovníků.

9.2. Na vnitrostátní i evropské úrovni je již k dispozici celá řada nástrojů na podporu aktivit a projektů souvisejících s transformací. Cíl dosažení spravedlivé transformace byl zopakován také v plánu EU na podporu oživení. Podpurná politická opatření však bývají příliš často koncipována a prováděna individuálně na různých úrovních správy, s malou nebo vůbec žádnou koordinací a s malým monitorováním a hodnocením.

9.3. EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby ve VFR na období 2021–2027 zvýšily objem financování a vyčlenily dostatečné finanční prostředky na pokrytí investičních potřeb, aby byla zajištěna skutečná a radikální ekologická a digitální transformace. V zájmu dosažení dostatečných finančních prostředků EHSV rovněž doporučuje rozšířit škálu vlastních zdrojů, případně o daň z digitálních služeb, společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob a daň z finančních transakcí⁽¹⁶⁾.

9.4. V současném programovém období stanoví pravidla vztahující se na velké podniky, které čerpaly podporu z evropských strukturálních a investičních fondů, že v případě, že výrobní činnost během deseti let od poslední platby obdržené podpory přemístí mimo území Unie, musí tento příspěvek vrátit (čl. 71 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013⁽¹⁷⁾). EHSV se domnívá, že tato ustanovení je třeba v příštím programovém období zpřísnit v zájmu podpory relokalizace a zaručení soudržnosti, zachování výrobní struktury/kapacity, podpory zaměstnanosti a prosazování udržitelnějšího „územního rozvoje“.

⁽¹⁵⁾ Rodríguez-Pose, A. (2017). The revenge of the places that don't matter (and what to do about it), Cambridge Journal of Regions, Economy and Society, roč. 11, č. 1, s. 189–209.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320.

9.5. EHSV se vyslovuje také pro zlepšení správy fiskálních záležitostí v EU, přičemž je třeba zohlednit rizika týkající se udržitelnosti a počít se z posouzení osvědčených postupů v oblasti ekologického sestavování rozpočtu a fiskálních plánů. Kromě toho jsou zapotřebí daňové pobídky, které by přesvědčily společnosti a jednotlivce, aby investovali do ekologických iniciativ se sociálním dopadem ⁽¹⁸⁾.

9.6. Výzvy, jimž Evropa čelí v souvislosti s přechodem na zelenou a digitální ekonomiku, vyžadují obrovské investice, k jejichž zajištění nemohou stačit pouze veřejné finance a tradiční financování prostřednictvím bankovních úvěrů. Bude zapotřebí obrovských částek ze soukromého sektoru. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů. EHSV vítá vytvoření platformy pro udržitelné financování a očekává, že se zrychlí příprava sociální taxonomie.

10. Dopady na zaměstnanost

10.1. Vzhledem k tomu, že průmyslová transformace často vyžaduje odklon od starších a tradičních výrobních odvětví směrem k progresivním činnostem (dokonce i v tradičních odvětvích), může vést k vyšší než průměrné nezaměstnanosti (přínejmenším dočasné) v důsledku lokálně soustředěné deindustrializace a dovednostní základny nacházející se v odvětvích zaznamenávajících úpadek. Zásadní význam má předjímání budoucích událostí a zapojení zástupců pracovníků na úrovni pobočky a podniku a před přijetím rozhodnutí. Je naprosto nezbytné, aby politiky zaměřené na průmyslovou transformaci pomáhaly pracovníkům a místním komunitám, zejména pracovníkům se zdravotním postižením a dalším pracovníkům ze zranitelných skupin, zvládnout tuto transformaci s co nejméně rušivými vlivy a při maximálním využití možných přínosů.

10.2. Dovednosti

10.2.1. Úspěšný přechod do budoucího světa práce vyžaduje, aby politika v oblasti zaměstnanosti a politika rozvoje dovedností byly přizpůsobeny podmínkám na místních trzích práce. Současně je třeba sladit nabídku dovedností s poptávkou po dovednostech. Je třeba kombinovat lepší předjímání budoucí škály potřeb v oblasti dovedností a vhodnou nabídku dovedností zajištěnou změnou kvalifikace a prohlubováním dovedností pracovníků, včetně přístupu k celoživotnímu učení, s politikami, které podporují investice do nových zdrojů zaměstnanosti a růstu produktivity. Průmyslový výzkum a vývoj musí hledat obzvláště příležitosti, které nabídnou vedoucí postavení v oblasti technologií, jež zase vytvoří příležitosti pro prohlubování dovedností. Při zajišťování podpory v podobě programů změny kvalifikace budou zásadní úlohu hrát také technické instituty, profesní organizace a nevládní organizace, jakož i veřejné služby zaměstnanosti.

10.2.2. EHSV podotýká, že podpora osob prostřednictvím odborné přípravy při spravedlivé digitální a ekologické transformaci začíná validací neformálního a informálního učení a zajištěním uznávání a certifikace kurzů odborné přípravy, což umožní, aby neformální a informální učení tvořilo plnohodnotnou součást kvalifikace člověka ⁽¹⁹⁾.

10.3. Agenda dovedností by měla věnovat více pozornosti rozvoji klíčových kompetencí během cyklů povinného vzdělávání/v rámci vzdělávacích programů a také učení mladých lidí a dospělých.

10.4. Komise zveřejnila akční plán digitálního vzdělávání (2021–2027) ⁽²⁰⁾. Mělo by se jednat o průřezovou strategii, která by také mohla zvýšit strategický význam vzdělávání a odborné přípravy mezi oblastmi politiky na evropské úrovni.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 63.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 40.

⁽²⁰⁾ https://ec.europa.eu/education/sites/default/files/document-library-docs/deap-factsheet-sept2020_en.pdf.

10.5. Akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv

Spravedlivé transformace vyžadují odpovídající sociální politiky na podporu dobrých pracovních podmínek, dobře fungující systémy kolektivního vyjednávání a pracovněprávních vztahů a zajištění řádné sociální ochrany na pomoc pracovníkům při transformaci. EHSV by rád předložil několik návrhů pro připravovaný akční plán Komise na provádění evropského pilíře sociálních práv.

10.5.1. EHSV navrhuje, aby Komise znovu posoudila přiměřenost příslušného *acquis* v oblasti pracovního práva EU a posílila jej, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků.

10.5.2. Základním právem na pracovišti je pro všechny pracovníky bez ohledu na jejich pracovní poměr nebo druh obchodního modelu, v němž pracují, právo na bezpečnost a ochranu zdraví. EHSV má velké obavy, že by některé nové typy práce vytvořené klimatickou a digitální transformací mohly spadat mimo oblast působnosti ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP). Na digitalizovaných pracovištích navíc již byla prokázána značná rizika, například vysoká intenzita práce, stres a psychosociální násilí⁽²¹⁾, a v budoucnu můžeme očekávat výskyt nehod způsobených umělou inteligencí⁽²²⁾, nehod, kterým je třeba předcházet. EHSV proto požaduje, aby všichni pracovníci v EU byli chráněni právními předpisy v oblasti BOZP⁽²³⁾.

10.5.3. EHSV vybízí Evropskou komisi, aby pravidelně přezkoumávala obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a související předpisy s ohledem na technologický vývoj⁽²⁴⁾.

10.5.4. Sociální dialog na vnitrostátní i evropské úrovni hraje klíčovou úlohu při formování hospodářských, pracovních i sociálních politik. EHSV podporuje v rámci sociálního dialogu na příslušné vnitrostátní, regionální a evropské úrovni vytvoření přiměřených opatření „spravedlivé transformace“ k řízení, změně a zajištění minimální ochrany v případech reorganizace pracovišť nebo hromadného propouštění v důsledku transformace (technologické, demografické, dané globalizací, změnou klimatu a oběhovým hospodářstvím), včetně práva na zapojení se do kolektivního vyjednávání, za účelem předjímání změny a poskytování podpory dotčeným pracovníkům (přízpusobení směrnice o hromadném propouštění)⁽²⁵⁾.

10.5.5. EHSV znovu připomíná potřebu konzultací s pracovníky a jejich zástupci a jejich informování při zavádění změn, nových technologií a systémů umělé inteligence, které mohou vést ke změnám v organizaci práce, pracovním dozoru a kontrole práce a v systémech pro hodnocení a nábor pracovníků. Ve všech podnicích se musí řádně uplatňovat směrnice o evropské radě zaměstnanců, a musí tudíž být zaručeno dodržování práva na informace a práva být konzultován. Také by se měl na úrovni EU zavést harmonizovaný rámec pro účast zaměstnanců ve správních orgánech. EHSV proto požaduje vytvoření silného a spolehlivého evropského rámce pro informování, konzultování a účast pracovníků⁽²⁶⁾ jakožto důležitého aspektu rozvoje spravedlivých postupů pro obnovu nebo ekologickou a digitální transformaci. Komise by měla podporovat sociální dialog s cílem zapojit pracovníky do klimatické a digitální transformace ve všech členských státech a monitorovat jeho výsledky prostřednictvím evropského semestru.

10.5.6. Je zapotřebí vytvořit rámec pro společensky odpovědnou restrukturalizaci a předjímání vnitropodnikových změn, jenž doplní stávající práva pracovníků na informace, konzultace a účast a bude odpovídat klíčovými prvky evropského sociálního modelu⁽²⁷⁾. EHSV se domnívá, že by Evropská komise měla přezkoumat rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizaci a navrhnout právní základ pro zvláštní rámcové podmínky týkající se účasti pracovníků, aby se zlepšilo zapojení pracovníků do řešení výzev Zelené dohody a digitální transformace⁽²⁸⁾.

⁽²¹⁾ MOP (2019). *The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work*.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 52.

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽²⁶⁾ Úř. věst. C 10, 11.1.2021, s. 14.

⁽²⁷⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁸⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

10.5.7. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU: EHSV vyzval k přijetí opatření na ochranu minimálního příjmu⁽²⁹⁾ v zájmu zastavení chudoby a podpory inkluzivního trhu práce, a proto vítá plány Komise a německého předsednictví Rady na vytvoření evropského rámce pro systémy minimálního příjmu⁽³⁰⁾. EHSV doporučil prozkoumat možnost stanovení společných minimálních standardů v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti v členských státech EU⁽³¹⁾. Výbor rovněž vyzval k vytvoření evropské iniciativy týkající se minimální mzdy a kolektivního vyjednávání⁽³²⁾, a proto vítá⁽³³⁾ iniciativu Komise týkající se přiměřených minimálních mezd v Evropské unii⁽³⁴⁾.

10.6. *Nová společenská smlouva*

EHSV požaduje, aby spravedlivá transformace byla umístěna do centra oživení prostřednictvím sociálního dialogu s aktivním zapojením občanské společnosti s cílem pomoci při přípravě sociální, spravedlivé a inkluzivní průmyslové transformace, aby mohly být vytvořeny procesy pro oživení, které budou investovat do pracovních míst a chránit práva a životní minimum, aby mohly být v souladu s minulými závazky obnoveny silné instituce trhu práce pro všechny pracovníky a aby byla zajištěna sociální ochrana.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽²⁹⁾ Úř. věst. C 190, 5.6.2019, s. 1.

⁽³⁰⁾ Závěry Rady o posílení ochrany minimálního příjmu v zájmu boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v souvislosti s pandemií COVID-19 a dalším vývojem.

⁽³¹⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 32.

⁽³²⁾ Úř. věst. C 429, 11.12.2020, s. 159.

⁽³³⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 1.

⁽³⁴⁾ COM(2020) 682 final.

PŘÍLOHA

Následující pozměňovací návrhy byly v diskusi zamítnuty, získaly však nejméně čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 59 odst. 3 jednacího řádu):

a) Odstavec 2.1 (pozměňovací návrh 9)

Změnit:

„2.1. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci jako příspěvek k připravovanému akčnímu plánu provádění evropského pilíře sociálních práv a k příštímu sociálnímu summitu EU, který se má konat v květnu 2021 v Portu. Toto průzkumné stanovisko si vyžádal Výbor Evropského parlamentu pro zaměstnanost a sociální věci. Dle dopisu Evropského parlamentu se toto stanovisko má zabývat především těmito tématy: spravedlivá transformace, Zelená dohoda, digitalizace, průmyslová strategie a politiky v oblasti zaměstnanosti a sociálního začleňování. Jde o ústřední témata řady probíhajících a budoucích legislativních a nelegislativních postupů souvisejících s ekologickou a digitální transformací.“

Výsledek hlasování:

pro: 99

proti: 129

zdrželo se hlasování: 20

b) Odstavec 2.2 (pozměňovací návrh 10)

Změnit:

„2.2. Evropské podniky i pracovníci čelí vážným hospodářským i sociálním i hospodářským důsledkům pandemie COVID-19. Mnoho podniků kolabuje, a my lidé tak přicházíme o pracovní místa a domácnosti o své živobytí. I přes nebyvalá záchranná hospodářská opatření zaměřená na zmírnění dopadů opatření omezujících práci a činnost podniků přinášejí hospodářské prognózy velmi znepokojující výhled. Předpokládá se, že ekonomika EU v roce 2020 poklesne o 8,3 % a v roce 2021 vzroste o 5,8 %. Růst v roce 2021 bude také o něco méně silný, než se předpokládalo na jaře (1). Pandemie COVID-19 tvrdě zasáhla evropskou ekonomiku: mnoho podniků kolabuje, přicházíme o práci, domácnosti přicházejí o živobytí, zdravotnictví ztrácí efektivitu. Členské státy jsou rekordně zadluženy, v důsledku čehož překračují stanovená výdajová pravidla, a rovněž EU poprvé zaznamenala společný dluh. Kromě toho rovněž nevíme, jaké důsledky bude mít brexit a kdy tato pandemie skončí.“

Výsledek hlasování:

pro: 95

proti: 140

zdrželo se hlasování: 22

c) Odstavec 2.3 (pozměňovací návrh 11)

Změnit:

„2.3. Je třeba určit a podpořit klíčová průmyslová odvětví a klíčové sektory, a to od lidských zdrojů po výzkum, v důsledku čehož bude evropská průmyslová politika chránit tato strategická odvětví na trhu a zajistí bezpečné dodávky klíčových zdrojů. Evropská průmyslová politika by měla sloužit jako zastřešující nástroj, který soudržným a komplexním způsobem koordinuje všechny různé evropské politiky s cílem zajistit jejich součinnost. Tato transformace bude od Evropské komise vyžadovat, aby určila směr, a od členských států, aby sladily

(1) Letní hospodářská prognóza Evropské komise 2020: Hlubší recese s širší divergencí.

své politiky s politikami EU, což neznamená přehnaně detailní řízení, ale sladění politik, aby byly soudržnější a umožňovaly provést transformační změnu. Tento proces bude možný pouze tehdy, pokud se do něj aktivně zapojí organizace občanské společnosti a sociální partneři. ~~Nebude-li vytvořena sociální dohoda založená na demokratickém a účinném zapojení občanů EU, nemůže být ani Zelená dohoda prospěšná pro všechny.~~

Výsledek hlasování:

pro: 91

proti: 137

zdrželo se hlasování: 18

d) Odstavec 2.5, nový (pozměňovací návrh 13)

Vložit nový odstavec:

„2.5. Nejlepší politickou reakcí je naplnit očekávání vkládaná do nástroje Next Generation EU, který představuje jedinečnou příležitost pro rychlé oživení, jež podpoří transformaci. Hlavní prioritou by mělo být zahájit tento proces a zapojit do něj soukromý sektor.“

Výsledek hlasování:

pro: 97

proti: 136

zdrželo se hlasování: 22

e) Odstavec 2.6, nový (pozměňovací návrh 14)

Vložit nový odstavec:

„2.6. Výzvy vyvolané brexitem by měly být překonány intenzivním úsilím o posílení jednotného trhu, který vytvoří silnější, zdravé a konkurenceschopné prostředí pro podniky.“

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 141

zdrželo se hlasování: 20

f) Odstavec 2.4 (pozměňovací návrh 15)

Změnit:

„2.4. Pojmeme, jenž se zde objevil v souvislosti s environmentální a technologickou změnou, je ‚spravedlivá transformace‘. EHSV považuje spravedlivou transformaci za hlavní součást rozpočtu i plánu na podporu oživení, která usiluje o ekologičtější evropské hospodářství. Je tudíž nezbytné rozvíjet širší porozumění spravedlivé transformaci (nad rámec uhlíkově náročných ekonomik) ~~— která v plném rozsahu provádí evropský pilíř sociálních práv⁽²⁾ na základě nové společenské smlouvy, a současně podporovat reformu související se systémy přerozdělování a rovněž rovnováhu založené na rovnováze mezi pracovním a soukromým životem a rovností žen a mužů.~~ V souvislosti s prováděním evropského pilíře sociálních práv jsou obzvláště důležitá vysoce kvalitních pracovních místech pro všechny, přístupu ke vzdělávání a odborné přípravě vysoké kvality, včetně přístupu k celoživotnímu učení, zejména pro zranitelné skupiny, rovným přístupem ke zdravotní péči a sociálním službám pro všechny, sociální ochraně a začleňování zranitelných skupin, jako jsou dlouhodobě nezaměstnaní, ženy, mladí lidé, legální migranti nebo osoby se zdravotním postižením. Všechny těchto důležitých cílů lze dosáhnout prostřednictvím prosperující ekonomiky, toho, že zaměstnavatelé budou nabízet nová, vysoce kvalifikovaná pracovní místa, a nezbytných investic do nových technologií.“

(2) Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

Výsledek hlasování:

pro: 82
proti: 152
zdrželo se hlasování: 20

g) Odstavec 2.5 (pozměňovací návrh 16)

Změnit:

„2.5. Země a regiony procházející průmyslovou transformací se obvykle potýkají s výzvami v oblasti modernizace své průmyslové základny, zvyšování dovedností pracovníků, kompenzací za ztrátu pracovních míst v klíčových odvětvích a zvyšování nízké produktivity, která omezuje růst příjmů, vzestupnou konvergenci a kompenzací nepříznivých demografických trendů. Celkově by těmto zemím a regionům prospěla ekologizace i technologický pokrok a související rozvoj, přesto však hrozí, že některé oblasti a určité skupiny obyvatelstva, zejména zranitelné skupiny, jako jsou osoby se zdravotním postižením, senioři, Romové a legální migranti, budou opomenuty. Aby bylo možné reagovat na výzvy spojené s dlouhodobými transformacemi, budou muset tvůrci politik, sociální partneři, organizace občanské společnosti a klíčové zainteresované strany v daných zemích a regionech předjímat změny a aktivně přistupovat k řízení transformace. Klíčový význam při rozhodování podniku a při ovlivňování tohoto rozhodování tak, aby se podnik s transformacemi vypořádal pokrokovým způsobem, má sociální dialog, informace, konzultace a zapojení pracovníků a organizací, jež je zastupují, a to mj. do rozhodovacích orgánů (správní rady, dozorčí rady) rozhodovacího procesu. EHSV naléhavě žádá Komisi, aby v budoucí aktualizované průmyslové strategii posílila a rozvinula sociální rozměr.“

Výsledek hlasování:

pro: 92
proti: 152
zdrželo se hlasování: 17

h) Odstavec 2.6 (pozměňovací návrh 17)

Změnit:

„2.6. Překonání krize způsobené pandemií a umožnění úspěšné průmyslové transformace je v zájmu všech skupin zainteresovaných stran a vyžaduje společné úsilí a cíle (například dlouhodobý rozvoj podniků), účinný sociální dialog v atmosféře důvěry a pozitivní přístup. EHSV je přesvědčen, že dobré, a tedy udržitelné řízení podniků se společným předjímáním změn je klíčem k úspěchu, musí být založeno na osvědčených minimálních normách pro vnitřní trh stanovených právními předpisy, přičemž hlas pracovníků může být slyšet prostřednictvím informací, konzultací a účasti pracovníků na zasedáních řídicích orgánů.“

Výsledek hlasování:

pro: 90
proti: 151
zdrželo se hlasování: 18

i) Odstavec 2.7 (pozměňovací návrh 18)

Změnit:

„2.7. Digitalizace a automatizace mají na hospodářství i společnost jak pozitivní, tak i negativní dopady. Tato transformace bude vyžadovat regulační přístupy, které sledují tempo technologické transformace a předvídání změn prostřednictvím zapojení např. sociálních partnerů. Evropské rady zaměstnanců a rady zaměstnanců společnosti Societas Europaea (SE) mohou sloužit jako pozitivní příklad povinného přeshraničního zapojení pracovníků do vyvážení zájmů a zkoumání řešení v duchu sociálního partnerství. To zahrnuje zajištění školení pracovníků a vyjednání kolektivních smluv nebo jiných sociálních dohod na podporu samostatnosti při práci a zaručení dobré

rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem. V důsledku digitalizace a digitální ekonomiky se také objevily nové formy práce, jako je práce prostřednictvím platform, kde pracovníci nemají žádné sociální zabezpečení ani jistotu zaměstnání a často pracují za velmi nejistých podmínek a v nejasném postavení. Jejich pracovní podmínky a postavení je třeba harmonizovat na evropské úrovni za účelem podpory spravedlivé mobility a integrace na vnitřním trhu ⁽³⁾. Proto považuje EHSV za potřebné vytvořit právní jistotu pro pracovníky prostřednictvím vymezení právního postavení práce v ekonomice digitálních platform. Malý nebo žádný přístup pracovníků k sociální ochraně s sebou nese náklady nejen pro samotné pracovníky, ale také pro systémy sociálního zabezpečení.“

Výsledek hlasování:

pro: 88

proti: 149

zdrželo se hlasování: 24

j) Odstavec 2.8 (pozměňovací návrh 19)

Změnit:

„2.8. Digitální transformace s sebou nese také potenciální rizika v oblastech, jako je finanční stabilita, finanční trestná činnost a ochrana spotřebitele. Tato rizika se mohou dále zvyšovat v důsledku roztržitého regulačního prostředí v EU a nerovnoměrného globálního vývoje, pokud jde o regulaci tohoto odvětví. EHSV proto považuje za nutné, aby EU v této oblasti vytvořila komplexní a stabilní regulační rámec. Rovněž doporučuje, aby bylo v roce 2021 na úrovni OECD nalezeno globální řešení v daňové oblasti EU pokračovala ve své iniciativě v oblasti zdanění velkých digitálních společností ⁽⁴⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 89

proti: 149

zdrželo se hlasování: 22

k) Odstavec 5.2 (pozměňovací návrh 21)

Změnit:

„5.2. Zásadní význam pro určení nejudržitelnějších aplikací a pro maximalizaci socioekonomického rozvoje má úzká spolupráce klíčových zainteresovaných stran na místní či regionální úrovni. Osvědčené postupy sociálních partnerů na všech úrovních založené na kolektivních dohodách nebo na jiných formách sociálního dialogu vytvářejících rovné podmínky pro hospodářské konkurenty v odvětví nebo regionu poskytují měřítko pro podporu strategie spravedlivé transformace ve vztahu k dekarbonizaci a dalším cílům politiky v oblasti klimatu ⁽⁵⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 146

zdrželo se hlasování: 19

⁽³⁾ Stanovisko EHSV (SOC/645) Spravedlivé pracovní podmínky v ekonomice platform.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV Boj proti daňovým podvodům, vyhýbání se daňovým povinnostem a praní peněz.

⁽⁵⁾ Rámcová dohoda v zájmu spravedlivé transformace odvětví těžby uhlí a udržitelného rozvoje hornických komunit na období 2019–2027 (Španělsko); Pracovní místa pro klima (Portugalsko); Dohoda sociálních partnerů o spravedlivé transformaci a změně klimatu (Řecko); Thyssenkrupp Steel Europe: Budoucí pakt pro ocel 20–30 (Německo (březen 2020)).

l) Odstavec 6.2 (pozměňovací návrh 22)

Změnit:

„6.2. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. Je nanejvýš důležité poskytovat neustálé cyklické hodnocení evropských a vnitrostátních politik na sociální, ekonomické a environmentální úrovni. V evropském semestru se postupně vyvinul více sociální rozměr, stále však převládá jeho makroekonomický a fiskální rozměr. EHSV proto doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly a zaznamenávaly všechny aspekty a zásady evropského pilíře sociálních práv, jakož i 17 cílů udržitelného rozvoje⁽⁶⁾. Zároveň navrhuje vytvořit synergie se srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů zavedením koncepce udržitelné ekonomiky blahobytu pro všechny⁽⁷⁾, spolu s cílenými sociálními a environmentálními doporučeními pro jednotlivé země⁽⁸⁾. Semestr byl nyní také přepracován, aby umožňoval více opatření na podporu oživení, a EHSV doufá, že to může také pomoci obnovit celý posílit mechanismus správy a řízení EU a zajistit, aby fungoval jako vedoucí síla pro zachování podpory demokracie i vzestupné konvergence v rámci EU.“

Výsledek hlasování:

pro: 87

proti: 148

zdrželo se hlasování: 21

m) Odstavec 6.4 (pozměňovací návrh 23)

Změnit:

„6.4. EHSV dále navrhuje používat k vyrovnání institucionální nerovnováhy ve správě hospodářských a sociálních záležitostí při uplatňování fiskálních pravidel EU tzv. zlaté pravidlo⁽⁹⁾, jež by mělo být náležitě vyvážené, nemělo by ve střednědobém horizontu ohrozit finanční stabilitu a díky němuž by byly odůvodněné veřejné investice vyňaty z výpočtu schodku a přihlíželo by se k udržitelnosti stávající a budoucí míry zadlužení, aby byla zaručena moderní infrastruktura v oblasti zdravotní péče, ekologie, vzdělávání a technologie a předešlo se nebyvalé recesi⁽¹⁰⁾.“

Výsledek hlasování:

pro: 87

proti: 159

zdrželo se hlasování: 16

n) Odstavec 9.3 (pozměňovací návrh 24)

Změnit:

„9.3. EHSV vyzývá Radu a Evropský parlament, aby zlepšily podnikatelské prostředí a aby ve VFR na období 2021–2027 zvýšily objem financování a vyčlenily dostatečné finanční prostředky na pokrytí investičních potřeb, aby byla zajištěna skutečná a radikální ekologická a digitální transformace. V zájmu dosažení dostatečných finančních prostředků EHSV rovněž doporučuje posoudit dopady rozšíření škály rozšířit škálu vlastních zdrojů, jež by mohly případně pocházet z příjmů ze systému EU pro obchodování s emisemi, z mechanismu uhlíkového vyrovnání na hranicích a z digitálního poplatku daň z digitálních služeb, společný konsolidovaný základ daně z příjmů právnických osob a daň z finančních transakcí⁽¹¹⁾.“

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Strategie pro udržitelný růst na rok 2020, Úř. věst. C 120, 14.4.2020, s. 1.

⁽⁷⁾ Charveriat, C. and Bodin, E. (2020). Delivering the Green Deal: the role of a reformed European Semester within a new sustainable economy strategy.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV Evropský pilíř sociálních práv – hodnocení počátku provádění a doporučení do budoucna, Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 1.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 106.

Výsledek hlasování:

pro: 91
proti: 157
zdrželo se hlasování: 13

o) Odstavec 9.4 (pozměňovací návrh 25)

Změnit:

„9.4. V současném programovém období stanoví pravidla vztahující se na velké podniky, které čerpaly podporu z evropských strukturálních a investičních fondů, že v případě, že výrobní činnost během deseti let od poslední platby obdržené podpory přemístí mimo území Unie, musí tento příspěvek vrátit (čl. 71 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013). EHSV se domnívá, že tato ustanovení je třeba v příštím programovém období zpřísnit v zájmu podpory relokace a zaručení soudržnosti v duchu strategické autonomie, zachování výrobní struktury/kapacity, podpory zaměstnanosti a prosazování udržitelnějšího „územního rozvoje.“

Výsledek hlasování:

pro: 89
proti: 149
zdrželo se hlasování: 19

p) Odstavec 9.5 (pozměňovací návrh 26)

Změnit:

„9.5. EHSV se vyslovuje také pro zlepšení správy fiskálních záležitostí v EU, přičemž je třeba zohlednit rizika týkající se udržitelnosti a poučit se z posouzení osvědčených postupů v oblasti ekologického sestavování rozpočtu a fiskálních plánů. Kromě toho jsou zapotřebí daňové pobídky, které by přesvědčily/motivovaly společnosti a jednotlivce, aby investovali do ekologických iniciativ se sociálním dopadem⁽¹²⁾. Takovéto subvence by měly být pečlivě posouzeny při analýze nákladů a přínosů.“

Výsledek hlasování:

pro: 93
proti: 154
zdrželo se hlasování: 16

q) Odstavec 9.6 (pozměňovací návrh 27)

Změnit:

„9.6. Výzvy, jimž Evropa čelí v souvislosti s přechodem na zelenou a digitální ekonomiku, vyžadují obrovské investice, k jejichž zajištění nemohou stačit pouze veřejné finance a tradiční financování prostřednictvím bankovních úvěrů. Bude zapotřebí obrovských částek ze soukromého sektoru. Přitom se každoročně investují obrovské částky z široké škály soukromých fondů do škodlivých ekonomických činností v celé řadě průmyslových odvětví, které pak mohou skončit jako utopená aktiva. Měl by se soudržným způsobem zavést mechanismus směřování finančních prostředků soukromého sektoru do investic, které budou v souladu s environmentálními, sociálními a správními kritérii. Strategie týkající se bankovní unie, unie kapitálových trhů, udržitelných financí, digitálních financí a malých a středních podniků se tedy všechny vzájemně posilují a jsou zárukou směřování prostředků do produktivnějších projektů. EHSV vítá vytvoření platformy pro udržitelné financování a očekává, že se zrychlí příprava sociální taxonomie.“

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 63.

Výsledek hlasování:

pro: 74

proti: 154

zdrželo se hlasování: 31

r) Odstavec 10.1 (pozměňovací návrh 28)

Změnit:

„10.1. Vzhledem k tomu, že průmyslová transformace často vyžaduje odklon od starších a tradičních výrobních odvětví směrem k progresivním činnostem (dokonce i v tradičních odvětvích), může vést k vyšší než průměrné nezaměstnanosti (přínejmenším dočasně) v důsledku lokálně soustředěné deindustrializace a dovednostní základny nacházející se v odvětvích zaznamenávajících úpadek. **Zásadní význam má předjímání budoucích událostí a zapojení zástupců pracovníků na úrovni pobočky a podniku a před přijetím rozhodnutí. Je naprosto nezbytné, aby politiky zaměřené na průmyslovou transformaci pomáhaly pracovníkům a místním komunitám, zejména pracovníkům se zdravotním postižením a dalším pracovníkům ze zranitelných skupin, zvládnout tuto transformaci s co nejméně rušivými vlivy a při maximálním využití možných přínosů.**“

Výsledek hlasování:

pro: 88

proti: 149

zdrželo se hlasování: 17

s) Odstavce 10.5, 10.5.1, 10.5.2, 10.5.3, 10.5.4, 10.5.5, 10.5.6, 10.5.7 (pozměňovací návrh 30)

Vyškrtnout odstavce:

„10.5 Akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv

Spravedlivé transformace vyžadují odpovídající sociální politiky na podporu dobrých pracovních podmínek, dobře fungující systémy kolektivního vyjednávání a pracovněprávních vztahů a zajištění řádné sociální ochrany na pomoc pracovníkům při transformaci. EHSV by rád předložil několik návrhů pro připravovaný akční plán Komise na provádění evropského pilíře sociálních práv.

10.5.1 EHSV navrhuje, aby Komise znovu posoudila přiměřenost příslušného acquis v oblasti pracovního práva EU a posílila jej, aby lépe podporovalo spravedlivou transformaci u pracovníků.

10.5.2. Základním právem na pracovišti je pro všechny pracovníky bez ohledu na jejich pracovní poměr nebo druh obchodního modelu, v němž pracují, právo na bezpečnost a ochranu zdraví. EHSV má velké obavy, že by některé nové typy práce vytvořené klimatickou a digitální transformací mohly spadat mimo oblast působnosti ustanovení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci (BOZP). Na digitalizovaných pracovištích navíc již byla prokázána značná rizika, například vysoká intenzita práce, stres a psychosociální násilí⁽¹³⁾, a v budoucnu můžeme očekávat výskyt nehod způsobených umělou inteligencí⁽¹⁴⁾, nehod, kterým je třeba předcházet. EHSV proto požaduje, aby všichni pracovníci v EU byli chráněni právními předpisy v oblasti BOZP⁽¹⁵⁾.

(13) MOP (2019). The Threat of Physical and Psychosocial Violence and Harassment in Digitalized Work.

(14) Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

(15) Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 52.

10.5.3. EHSV vybízí Evropskou komisi, aby pravidelně přezkoumávala obecné nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) a související předpisy s ohledem na technologický vývoj⁽¹⁶⁾.

10.5.4. Sociální dialog na vnitrostátní i evropské úrovni hraje klíčovou úlohu při formování hospodářských, pracovních i sociálních politik. EHSV podporuje v rámci sociálního dialogu na příslušné vnitrostátní, regionální a evropské úrovni vytvoření přiměřených opatření „spravedlivé transformace“ k řízení, změně a zajištění minimální ochrany v případech reorganizace pracovišť nebo hromadného propouštění v důsledku transformace (technologické, demografické, dané globalizací, změnou klimatu a oběhovým hospodářstvím), včetně práva na zapojení se do kolektivního vyjednávání, za účelem předjímání změny a poskytování podpory dotčeným pracovníkům (přizpůsobení směrnice o hromadném propouštění)⁽¹⁷⁾.

10.5.5. EHSV znovu připomíná potřebu konzultací s pracovníky a jejich zástupci a jejich informování při zavádění změn, nových technologií a systémů umělé inteligence, které mohou vést ke změnám v organizaci práce, pracovním dozoru a kontrole práce a v systémech pro hodnocení a nábor pracovníků. Ve všech podnicích se musí řádně uplatňovat směrnice o evropské radě zaměstnanců, a musí tudíž být zaručeno dodržování práva na informace a práva být konzultován. Také by se měl na úrovni EU zavést harmonizovaný rámec pro účast zaměstnanců ve správních orgánech. EHSV proto požaduje vytvoření silného a spolehlivého evropského rámce pro informování, konzultování a účast pracovníků⁽¹⁸⁾ jakožto důležitého aspektu rozvoje spravedlivých postupů pro obnovu nebo ekologickou a digitální transformaci. Komise by měla podporovat sociální dialog s cílem zapojit pracovníky do klimatické a digitální transformace ve všech členských státech a monitorovat jeho výsledky prostřednictvím evropského semestru.

10.5.6 Je zapotřebí vytvořit rámec pro společensky odpovědnou restrukturalizaci a předjímání vnitropodnikových změn, jenž doplní stávající práva pracovníků na informace, konzultace a účast a bude odpovídat klíčovými prvky evropského sociálního modelu⁽¹⁹⁾. EHSV se domnívá, že by Evropská komise měla přezkoumat rámec kvality EU pro předjímání změn a restrukturalizaci a navrhnout právní základ pro zvláštní rámcové podmínky týkající se účasti pracovníků, aby se zlepšilo zapojení pracovníků do řešení výzev Zelené dohody a digitální transformace⁽²⁰⁾.

10.5.7. Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU: EHSV vyzval k přijetí opatření na ochranu minimálního příjmu⁽²¹⁾ v zájmu zastavení chudoby a podpory inkluzivního trhu práce, a proto vítá plány Komise a německého předsednictví Rady na vytvoření evropského rámce pro systémy minimálního příjmu⁽²²⁾. EHSV doporučil prozkoumat možnost stanovení společných minimálních standardů v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti v členských státech EU⁽²³⁾. Výbor rovněž vyzval k vytvoření evropské iniciativy týkající se minimální mzdy a kolektivního vyjednávání⁽²⁴⁾, a proto vítá⁽²⁵⁾ iniciativu Komise týkající se přiměřených minimálních mezd v Evropské unii⁽²⁶⁾.

Výsledek hlasování:

pro: 93

proti: 149

zdrželo se hlasování: 17

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 47, 11.2.2020, s. 64.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 14, 15.1.2020, s. 1.

⁽¹⁸⁾ Stanovisko EHSV SOC/644 Sociální dialog pro dosažení hospodářské udržitelnosti a odolnosti ekonomik (přijato dne 29. 10. 2020; dosud nezveřejněno).

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 161, 6.6.2013, s. 35.

⁽²⁰⁾ Usnesení EHSV: Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 190, 5.6.2019, s. 1.

⁽²²⁾ Závěry Rady o posílení ochrany minimálního příjmu v zájmu boje proti chudobě a sociálnímu vyloučení v souvislosti s pandemií COVID-19 a dalším vývojem.

⁽²³⁾ Úř. věst. C 97, 24.3.2020, s. 32.

⁽²⁴⁾ Stanovisko EHSV Důstojné minimální mzdy v celé Evropě.

⁽²⁵⁾ Usnesení EHSV: Příspěvek EHSV k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2021.

⁽²⁶⁾ COM(2020) 682 final.

t) Odstavec 10.6 (pozměňovací návrh 31)

Vyškrtnout odstavec:

„10.6 Nová společenská smlouva

EHSV požaduje, aby spravedlivá transformace byla umístěna do centra oživení prostřednictvím sociálního dialogu s aktivním zapojením občanské společnosti s cílem pomoci při přípravě sociální, spravedlivé a inkluzivní průmyslové transformace, aby mohly být vytvořeny procesy pro oživení, které budou investovat do pracovních míst a chránit práva a životní minimum, aby mohly být v souladu s minulými závazky obnoveny silné instituce trhu práce pro všechny pracovníky a aby byla zajištěna sociální ochrana.“

Výsledek hlasování:

pro: 85

proti: 146

zdrželo se hlasování: 19

u) Odstavec 1.1 (pozměňovací návrh 1)

Změnit:

„1.1. Existuje řada předpokladů průmyslové transformace pro přechod na ekologické a digitální evropské hospodářství, které musí být splněny, aby bylo možné dosáhnout v Evropě udržitelné, spravedlivé a sociálně přijatelné budoucnosti. Je však nutné zohlednit novou situaci. Pandemie COVID-19 těžce zasáhla evropské hospodářství: mnoho podniků kolabuje, ztrácíme pracovní místa, domácnosti přicházejí o zdroje obživy, klesá účinnost zdravotních služeb. Zintenzivnila potřebu mnohem širší a výraznější účasti sociálních partnerů a občanské společnosti na tvorbě politik na všech úrovních, jakož i pevného regulačního realistického rámce a norem na evropské úrovni, jež zohlední specifika členských států a rozdělení pravomocí mezi EU a členské státy i zásadu subsidiarity, zejména v oblasti sociální agendy. Při tomto úsilí by měl hrát důležitou úlohu ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv.“

Výsledek hlasování:

pro: 90

proti: 146

zdrželo se hlasování: 18

v) Odstavec 1.5, nový (pozměňovací návrh 4)

Vložit nový odstavec:

„1.5. Nejlepší politickou reakcí je naplnit očekávání vkládaná do nástroje Next Generation EU, který představuje jedinečnou příležitost pro rychlé oživení, jež podpoří transformaci. Hlavní prioritou by mělo být zahájit tento proces a zapojit do něj soukromý sektor.“

Výsledek hlasování:

pro: 97

proti: 136

zdrželo se hlasování: 22

w) **Odstavec 1.6, nový (pozměňovací návrh 5)**

Vložit nový odstavec:

„1.6. Výzvy, jež přinesl brexit, by měly být překonány intenzivním úsilím o posílení jednotného trhu tak, aby bylo vytvořeno silnější, zdravé a konkurenceschopné prostředí pro podniky.“

Výsledek hlasování:

pro: 93
proti: 141
zdrželo se hlasování: 20

x) **Odstavec 1.4 (pozměňovací návrh 6)**

Změnit:

„1.4. ~~Odolná, udržitelná, spravedlivá a prosperující~~ Evropa vyžaduje ~~regulační~~ soudržný rámec, který by byl schopný vylepšit ~~spravedlivý proces transformace a zároveň zohlednit jeho etické dopady a veřejné zájmy, jako je ochrana spotřebitele, zdraví, bezpečnost a kvalita. EHSV doporučuje, aby evropské a vnitrostátní orgány zavedly nové struktury správy a řízení, které budou schopny zajistit aktivní zapojení místních hospodářských subjektů, sociálních partnerů a občanské společnosti do přípravy a provádění spravedlivých opatření, aby byla zajištěna sociální spravedlnost transformací. Jedním z klíčových mechanismů správy a řízení pro provádění sociálně spravedlivých transformací a monitorování jejich pokroku je evropský semestr. EHSV doporučuje začlenit do evropského semestru nové, vylepšené, měřitelné a vzájemně se doplňující sociální, hospodářské a environmentální ukazatele, které by monitorovaly všechny zásady evropského pilíře sociálních práv a poskytovaly o nich přehled.~~“

Výsledek hlasování:

pro: 80
proti: 145
zdrželo se hlasování: 16

y) **Odstavec 1.8 (pozměňovací návrh 8)**

Změnit:

„1.8. ~~EHSV vítá ohlášený akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv. Je třeba posílit příslušné politiky acquis v oblasti pracovního práva EU, aby lépe podporovaly spravedlivou transformaci u pracovníků, a to~~ Akční plán by měl stanovit minimální práva na úrovni EU, včetně následujících oblastí: právo na bezpečnost a ochranu zdraví vztahující se na všechny pracovníky a nové typy práce; právo na informace, konzultace, spolurozhodování a účast, pokud jde o vztahující se nejen na situace související s transformací; právo na rozvoj dovedností; minimální standardy v oblasti pojištění pro případ nezaměstnanosti; minimální mzda a kolektivní vyjednávání anebo jiné formy dohod v souladu s pravomocemi členských států.“

Výsledek hlasování:

pro: 98
proti: 148
zdrželo se hlasování: 17

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Zásady poskytování veřejných služeb přispívající ke stabilitě demokratického řádu

(průzkumné stanovisko na žádost německého předsednictví)

(2021/C 56/03)

Zpravodaj: **Christian MOOS (DE-III)**

Spoluzpravodaj: **Philip VON BROCKDORFF (MT-II)**

Žádost německého předsednictví Rady dopis z 18. února 2020

Právní základ Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie

Rozhodnutí předsednictva 17. 3. 2020

Odpovědná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství

Přijato v sekci 11. 11. 2020

Přijato na plenárním zasedání 2. 12. 2020

Plenární zasedání č. 556

Výsledek hlasování 220/0/15

(pro/proti/zdrželi se hlasování)

1. Shrnutí

1.1. Německé předsednictví Rady EU požádalo EHSV o vydání stanoviska k zásadám poskytování veřejných služeb v členských státech, které je třeba uplatňovat v zájmu zajištění základních klíčových hodnot demokracie a právního státu, a také k podmínkám, za nichž v době krize hrají úlohu automatických stabilizátorů demokracie a právního státu.

1.2. EU již více než deset let čelí vážným krizím, včetně boje proti terorismu, světové finanční, dluhové a hospodářské krize, krize společného evropského azylového systému, environmentální krize, klimatické krize, jakož i pandemie onemocnění COVID-19. Účinné veřejné služby hrají klíčovou úlohu při zvládnutí krizí, zajišťují veřejnou bezpečnost a zabezpečení dodávek tím, že poskytují přístup ke svým službám na základě zásady rovného přístupu a zaručené univerzality.

1.3. Na základě nouzového stavu bylo v některých z těchto výjimečných krizových situací dočasně nutné omezit základní práva. Aby bylo zaručeno, že tato opatření budou odůvodněná a přiměřená, čelí veřejné služby výzvě v podobě vyvážení zásahů do základních práv a prosazování zásad právního státu a zajištění zákonnosti všech správních úkonů.

1.4. Pokud jde o hrozby pro demokracii a právní stát ve světě a také v EU, plní veřejné služby ochrannou funkci, neboť mohou odmítnout plnění nelegitimních pokynů a prosazovat evropské hodnoty a právní stát. Respektováním základních zásad – objektivitu, integrity, transparentnosti, respektování druhých a závazku vůči Evropské unii a jejím občanům – představují veřejné služby pilíře demokracie a obrannou zeď proti populismu.

1.5. Pro zajištění toho, aby veřejné služby v Evropě fungovaly ve všech krizových situacích jako automatický stabilizátor, musí evropské hodnoty zakotvené v unijních Smlouvách, Listině základních práv EU, Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, záruky základních a lidských práv obsažené v ústavách členských států a rovněž sdílené hodnoty Unie ve vztahu ke službám obecného hospodářského zájmu ve smyslu článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), jak je stanoveno ve Smlouvě o Evropské unii (SEU), Protokolu č. 26 o službách veřejného zájmu, udávat tón pro výkon správy na evropské úrovni a, v souladu s ústavami členských států, i ve všech členských státech EU.

1.6. EHSV dále zdůrazňuje, že fungování veřejných služeb na všech úrovních v celé EU vyžaduje nezbytné dovednosti a lidské, technické, materiální a finanční zdroje, jakož i řádné pracovní podmínky, dostatečné odměňování a sociální dialog pro úředníky, aby tyto služby mohly plnit úkoly jim svěřené a fungovat jako automatický stabilizátor.

1.7. Členské státy nesou výlučnou odpovědnost za své veřejné služby, které organizují v souladu se svými tradičními zásadami a se svým ústavním právem. Bez ohledu na to je však EHSV zastáncem účinného evropského právního rámce (včetně sankcí), který by zaručil plný soulad s demokracií a zásadami právního státu ve všech členských státech, v souladu s kodaňskými kritérii, jež jsou nezbytným základem pro řádné chování správních orgánů v EU a jejich členských státech.

2. Problematika, definice a cíl stanoviska

2.1. V EU neexistuje jednotná definice „veřejné služby“. Pro účely tohoto stanoviska považuje EHSV za veřejné služby nejrůznější správní a nezávislé veřejné služby, včetně veřejných služeb průmyslové a obchodní povahy, které jsou na vnitrostátní, regionální a obecní úrovni poskytovány v obecném zájmu.

2.2. Veřejné služby zajišťují základní demokratické hodnoty, včetně dodržování základních a lidských práv, ustavující moci lidu, dělby moci, nezávislosti soudnictví, vládní odpovědnosti, plurality politických stran a práv na svobodu projevu a opozice, svobody sdělovacích prostředků, zákazu diskriminace, práv menšin a zákonnosti správy. V EU jsou tyto základní hodnoty zakotveny jako evropské hodnoty, zejména v článku 2 SEU a v Listině základních práv.

2.3. Pojem „automatické stabilizátory“ pochází z ekonomické teorie. V souladu s ekonomickou definicí konceptu jsou zásady poskytování veřejných služeb považovány za automatické stabilizátory, které garantují klíčové základní zásady demokracie, především v dobách krize.

2.4. Cílem tohoto stanoviska je určit kritéria a vypracovat evropská doporučení, aby veřejné služby podléhající vnitrostátní legislativě fungovaly jako stabilizační prvek demokracie a právního státu. Je třeba uznat zásadní hodnotu účinných veřejných služeb pro obranu základních klíčových hodnot demokracie a právního státu v Evropě.

2.5. Účinné veřejné služby, které široce podporují dynamickou společnost, produktivní hospodářství a spolupráci v duchu důvěry mezi sociálními partnery, jsou nezbytné jak pro fyzické, tak pro právnické osoby. V tomto procesu by veřejné služby měly zacházet s lidmi rovně, bez diskriminace, a zaručit neomezený přístup všech občanů např. ke kvalitnímu vzdělávání, sociálním službám, zdravotní péči, bydlení, dodávkám vody a energie a k poštovním doručovatelským službám bez ohledu na pohlaví, etnický původ, náboženství, přesvědčení, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci.

2.6. Veřejné služby hrají klíčovou úlohu při udržování demokratického pořádku, ale nemohou tak činit bez politického pluralismu, svobody projevu, demokracie, práv občanské společnosti a zprostředkujících subjektů, jako jsou odbory. Ty jsou nedílnou součástí demokracie. Společně s dalšími demokratickými aktéry zaručují sociální pokrok.

3. Období krize: výzva pro demokracii a právní stát

3.1. Demokracie a politika v období krize

3.1.1. Právě v období krize je důležité dbát například o pomoc fyzickým i právnickým osobám, které se ocitly ve zranitelné situaci, a to na základě jasných kritérií usilujících o rovnost před zákonem, a umožnit znevýhodněným osobám či skupinám rovný přístup k pomoci.

3.1.2. Jakékoliv případné omezení základních práv v důsledku nouzového stavu kvůli výjimečné krizové situaci musí být odůvodněné, dočasné a přiměřené a v přesně definovaném rámci ho musí povolit demokraticky zvolený parlament. Nezávislé soudnictví sice poskytuje ochranu před neoprávněnými kroky státní správy, ale demokracie nemůže dlouhodobě fungovat, aniž by občané mohli plně požívat svých práv. Zákonodárné orgány, vlády a veřejné služby musí jednat jednak v souladu se základními právy, ale také tato práva zaručovat.

3.1.3. Povinnost nestrannosti úředníků je jedním z předpokladů rovného zacházení se všemi uživateli a předcházení diskriminaci. Musí být zaručena ve všech členských státech, aby byli úředníci chráněni před populismem.

3.2. *Terorismus a vládní protiteroristická opatření*

3.2.1. Přinejmenším od 11. září 2001 jsme svědky nastolování složité rovnováhy mezi ochranou svobod a účinným předcházením rizikům. Jedná se o mimořádnou výzvu i pro veřejné služby, neboť je obtížné sladit ochranu základních svobod a právního státu s novými výkonnými pravomocemi.

3.2.2. Uplatňování rovnováhy mezi ohrožením základním práv a předcházením rizikům se projevuje právě v účinném provádění monopolního postavení státu v oblasti použití síly, a to nejen na abstraktní úrovni, ale také v přímém každodenním použití. To vyžaduje, aby měly veřejné služby řádně vyškolený personál a nezbytné zdroje k provádění svých činností za současného respektování práva na svobodu. Musí být poskytnuty záruky, které zabrání jakémukoli zneužití veřejné moci a zaručí právo na odvolání proti úkonům, které překračují rámec veřejné služby, ať už prostřednictvím právního aktu, nebo jednotlivců.

3.2.3. Veřejné služby zaručují dodržování veřejného pořádku. V této souvislosti musí hledat rovnováhu mezi předcházením rizikům a ochranou základních práv, a to v rámci, který je jim svěřen na základě zásady přiměřeného výkonu posuzovací pravomoci.

3.2.4. Kromě organizací občanské společnosti a různých soukromých sociálních služeb jsou veřejné služby klíčovým pilířem pro předcházení extremistické radikalizaci, násilí a nesnášenlivosti, podporu demokracie a sociální soudržnosti a obranu evropských hodnot. Týká se to zejména veřejného vzdělávání.

3.3. *Světová finanční krize a dluhová krize*

3.3.1. Úspěšná opatření uplatňovaná několik let po celosvětové finanční krizi a dluhové krizi zasáhla veřejné služby a měla negativní dopady na účinnost jejich činností.

3.3.2. V tomto období jsme se naučili, že snížení zadlužení v krátké době nesmí nutně znamenat privatizaci služeb obecného zájmu.

3.3.3. Na úrovni EU musí být existovat trvalá a přísná záruka volného přístupu ke kvalitním službám obecného zájmu. Zejména v období krize se díky této kontinuitě ukazuje jejich úloha účinných sociálních tlumicích prostředků.

3.3.4. Účinné a výkonné veřejné služby výrazně přispívají k udržení přiměřené výše veřejných výdajů. Výkonností se nemyslí „snížení úlohy státu“, jelikož špatné fungování vyvolá všeobecné zvýšení sociálních a hospodářských nákladů.

3.3.5. Veřejné služby se vzdělanými zaměstnanci a potřebnými zdroji přispívají k předcházení budoucím krizím díky účinnému uplatňování předpisů. Například správa, která úspěšně bojuje proti daňovým únikům a podvodům, a zaručuje tak výběr státních příjmů, nebo zajištění účinného dohledu nad finančním sektorem.

3.4. *Krize společného evropského azylového systému*

3.4.1. Od roku 2015 zaznamenala Evropa prudký nárůst počtu uprchlíků. Při řešení této výzvy mají efektivní veřejné služby ve spojení se závazky občanské společnosti zásadní význam. EHSV trvá na tom, že ve všech členských státech EU musí být zaručeno právo na azyl a související mezinárodní právo a že společný evropský azylový systém musí být dokončen.

3.4.2. Je třeba zavést celoevropské řešení, protože kapacita veřejných služeb jednoho nebo více členských států nestačí na zajištění odpovídající ochrany základních práv a lidských práv uprchlíků, a to především v přístavech vstupu do Evropské unie. Je třeba dohlédnout na to, aby veřejné služby v celé Unii byly při plnění svých úkolů schopny dodržovat evropské hodnoty.

3.4.3. Pokud veřejné služby jednoho členského státu vykonávají svrchované funkce jménem všech členských států Unie, je třeba přistoupit ke spravedlivému rozdělení zátěže, která z toho vyplývá. Zároveň je v této souvislosti důležité zaručit maximální ochranu základních a lidských práv a dodržování evropských hodnot.

3.4.4. Digitální interoperabilita systémů hraničních kontrol musí být v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů. EU musí zaručit dodržování ochrany osobních údajů všemi správními orgány ve všech členských státech.

3.5. *Environmentální a klimatická krize*

3.5.1. Veřejné služby jsou důležité pro dosažení cílů udržitelného rozvoje a provádění Zelené dohody pro Evropu. Prostřednictvím iniciativ šetrných k životnímu prostředí a politik v oblasti zadávání veřejných zakázek a pracovních postupů mohou veřejné služby působit jako katalyzátor změn.

3.5.2. Ekologická transformace se stává také otázkou sociální spravedlnosti. Aby bylo rozdělení nákladů akceptováno, je nezbytné je spravedlivě rozdělit a uplatňovat požadavky nediskriminačním způsobem.

3.5.3. Veřejné služby mohou uplatňovat pobídkové systémy a navrhnout nové služby, zejména v oblasti mobility, zásobování a energetického zabezpečení. Součástí základních zásad, které by EU měla zaručovat v souvislosti se všemi veřejnými službami v Evropě je rovněž udržitelnost a uhlíková neutralita.

3.6. *Pandemie onemocnění COVID-19*

3.6.1. Během krize COVID-19 znovu vyvstal konflikt mezi svobodou a bezpečností, mezi právy a stavem nouze. Rizika a omezení svobod dopadly stejnou měrou na každého.

3.6.2. Veřejné služby a jejich zaměstnanci se ocitly v první linii boje proti viru. Musí za všech okolností zajistit veřejné zdraví, prevenci rizik a bezpečnost dodávek.

3.6.3. Krize COVID-19 ukazuje, jak moc členské státy a jejich občané potřebují reaktivní, výkonné, řádně financované a moderní veřejné služby. Závažná krize může vyžadovat rychlé rozhodování. Taková rozhodnutí musí být řádně odůvodněná a nesmí se vyhýbat demokratické kontrole. V opačném případě by mohla poškodit demokracii. Není-li legitimita dostatečná, oslabuje ochotu dodržovat předpisy. Vlády se musí těšit důvěře společnosti, aby mohly v období krize rychle reagovat, a musí se opírat o účinnost veřejných služeb. Veřejné služby coby správní odvětví výkonné moci samy potřebují důvěru, aby mohly svá rozhodnutí účinně uplatňovat.

3.6.4. Pandemie nám ukázala, že je důležité, aby veřejné služby měly vzdělané a schopné zaměstnance, dostatečné materiální prostředky a dostatečné rezervy. Uznáním zásadní povahy poslání veřejné služby se odůvodňuje řádné odměňování státních zaměstnanců a to, že na ně budou v celé Evropě uplatňovány minimální sociální standardy. Řada členských států se potýká s demografickými problémy, což je třeba zohlednit, aby veřejné služby dokázaly čelit konkurenci a přilákat nejlepší talenty a zůstaly nebo se staly finančně zajímavými.

3.6.5. Zásady kvality veřejné služby a řádné pracovní podmínky pro státní zaměstnance, včetně dobrého sociálního dialogu a demokratického prostředí, zvyšují důvěru občanů v jejich vlády.

3.6.6. V uplynulém období všechny členské státy na základě své schopnosti zaručit právo na život a tělesnou integritu omezovaly jiná základní práva, a to v míře v demokratických zemích dosud nevídané. Tato nebývalá opatření musí být pouze dočasná a musí být pravidelně přezkoumávána zvolenými parlamenty.

3.6.7. Veřejné služby potřebují explicitní vládní rozhodnutí a také právní určitost a právní jistotu. Zásada transparentnosti a řádné správy, kterou EU sama uplatňuje, vede EU k zajištění toho, aby všechny veřejné služby v Evropě tyto zásady dodržovaly.

3.6.8. Řada veřejných služeb má za úkol bojovat proti hospodářským a sociálním důsledkům krize. Společně konkrétně ukazují zásadní hodnotu účinného řízení v období krize.

4. Veřejné služby coby automatické stabilizátory

4.1. Aby mohla správa hrát úlohu automatického stabilizátoru, musí být účinná, přítomná na evropské, vnitrostátní, regionální a obecní úrovni v celé Unii a musí mít pravomoci a potřebné lidské, technické, materiální a finanční zdroje pro plnění úkolů, které jí jsou svěřeny.

4.2. Kromě evropské úrovně není nutné, aby rozdělení úkolů mezi různé úrovně podléhalo harmonizovaným právním předpisům v celé Unii, ale spíše je třeba zohlednit zvláštní podmínky jednotlivých členských států s cílem zaručit účinné správní postupy.

4.3. Rozhodnutí o veřejné či soukromé povaze jejich různých služeb je na členských státech. Za tímto účelem musí zajistit, že nedostatek soukromých či veřejných poskytovatelů služeb v období krize nebude představovat hrozbu pro veřejnou bezpečnost nebo zásobování.

4.4. Budou-li všechny veřejné služby přísně dodržovat zásadu zákonnosti správních opatření, zásadu proporcionality a rovného zacházení a budou uplatňovat právo na řádný úřední postup, budou podněcovat důvěru v právní stát a demokracii a posílí neochotu uvěřit populistickým slibům.

4.5. Veřejné služby, které jsou transparentní, zásadním způsobem přispívají k boji proti korupci, a tím i ke spolehlivosti a finanční dostupnosti služeb. Důvěru posílí dodržování základních zásad poskytování veřejných služeb v Evropě, jejich dostupnost a kompetence a také snazší přístup nezávislých kontrolních orgánů.

4.6. Veřejné služby, pokud tyto zásady odpovídajícím způsobem uplatňují, zajišťují funkci přerozdělování a ochrany, a to zejména v souvislosti s dodržováním základních a lidských práv, ze strany vlád a zákonodárných orgánů na všech úrovních v tom smyslu, že mohou odmítnout protizákonné pokyny a tím chránit demokracii a právní stát.

4.7. Veřejné vzdělávání se musí výrazně podílet na předávání evropských hodnot a na pěstování kultury občanské demokracie. Formální vzdělávání je samo o sobě klíčovou veřejnou službou, zejména při přípravě občanů zítřka.

4.8. Současná pandemie ukazuje, jak může přetížení zdravotnického systému ohrozit lidskou důstojnost a jak je důležité mít dostatek personálu a zdravotnických prostředků.

4.9. Účinná sociální správa, která poskytuje volný a nediskriminační přístup ke službám sociálního zabezpečení, upevňuje důvěru v právní stát. Veřejné služby jsou v tomto kontextu vyjádřením sociální solidarity.

5. Zásady poskytování veřejných služeb v Evropské unii

5.1. Členské státy nesou, a i nadále budou nést, výlučnou odpovědnost za své vlastní veřejné služby, které organizují v souladu se svými tradičními zásadami a se svým ústavním právem. Bez ohledu na to jsou vzhledem k ohrožení demokracie a právního státu po světě a bohužel i v Evropě nezbytné společné evropské zásady a záruky, aby se zajistilo, že státní služba a veřejné služby zůstanou garanty demokracie a právního státu.

5.2. EHSV je zastáncem účinného evropského právního rámce, který zaručí plný soulad s kodaňskými kritérii, která jsou podmínkou pro přistoupení všech členských států k EU od roku 1993. Rámec by měl stanovit možnost sankcí.

5.3. Pro všechny veřejné služby v Unii a členských státech představují evropské hodnoty, zakotvené v unijních Smlouvách, Listině základních práv a Evropské úmluvě o ochraně lidských práv, a záruky členských států v oblasti základních a lidských práv, zakotvené v národních ústavách, obecné zásady pro správní postupy.

5.4. Sdílené hodnoty Unie ve vztahu ke službám obecného hospodářského zájmu ve smyslu článku 14 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), jak je stanoveno ve Smlouvě o Evropské unii (SEU), Protokolu č. 26 o službách veřejného zájmu, stanovují vodítko pro aktivaci zásad veřejné služby ve všech členských státech.

5.5. Veřejné služby v členských státech EU se musí i přes veškerou svou různorodost řídit třemi zásadami: neutrality, uplatňování práva a pořádku a transparentnosti. Nedostatky v nezávislosti soudnictví a stejně tak změny ústavy, které podřívají výše uvedené zásady veřejné služby, a tím oslabují tradiční zásady veřejných služeb, musí vést k účinným sankcím.

5.6. V souladu se zásadou neutrality musí veřejné služby zaručit přístup ke svým službám na základě zásady rovného přístupu a zaručené univerzality. Je důležité, aby tato svoboda přístupu byla plně zaručena i sociálním skupinám, které se potýkají s překážkami v přístupu, jako jsou osoby se zdravotním postižením, příslušníci menšin a osoby žijící ve venkovských oblastech.

5.7. Zákonnost všech správních postupů je klíčová. Zákony a směrnice nesmí být v rozporu s ústavním pořádkem nebo evropskými hodnotami. Musí mimo jiné respektovat zásadu proporcionality, rovnosti zacházení nebo přiměřeného výkonu posuzovací pravomoci.

5.8. Veřejné orgány uplatňují právo na řádný úřední postup a jednají transparentně s cílem umožnit veřejnou kontrolu nad výkonnou mocí. Zaručují svobodný přístup ke správním informacím a bez výhrad reagují na žádosti o informace. Výjimky se vykládají restriktivně.

5.9. Veřejné služby jsou vázány Úmluvou Organizace spojených národů proti korupci a přijímají veškerá nezbytná opatření v boji proti korupci. Rovněž provádějí doporučení obsažená ve zprávách Unie o boji proti korupci.

5.10. Veřejné služby plně vycházejí z demokratické občanské zásady. Při prosazování této zásady má prvořadý význam úloha účinné a strukturované občanské společnosti a politické opozice.

5.11. Profesní postavení zaměstnanců veřejných služeb jim musí zaručovat právní ochranu a možnost odmítnout protizákonné pokyny a řádně a včas podat stížnost. To přispívá k řádnému fungování veřejných služeb a představuje záruku demokracie a ochrany obecného zájmu před korupcí, podvody nebo zneužíváním.

5.12. Na zaměstnance veřejných služeb se vztahuje evropská směrnice o posílení ochrany oznamovatelů. Jak EHSV zdůraznil ve stanovisku SOC/593 Posílení ochrany oznamovatelů na úrovni EU ⁽¹⁾, o možnosti interně či externě upozornit příslušné orgány (čímž se nemyslí sdělovací prostředky ani veřejnost) rozhoduje sám úředník.

5.13. Je rovněž zapotřebí dbát na to, aby byly možnosti přímého kontaktu navzdory digitalizaci služeb zachovány i v budoucnosti, což se týká všech veřejných služeb a územních, regionálních a vnitrostátních služeb na pomoc zranitelným osobám (starší osoby, chudí lidé, migranti atd.), a je třeba, aby byly realizovány osobně a aby se digitalizace pro všechny tyto skupiny nestala dalším faktorem vyloučení.

5.14. Je důležité, aby veřejné služby odpovídaly současné úrovni digitalizace, avšak aniž by to ohrožovalo základní práva včetně práv pracujících. Musí především zaručit ochranu osobních údajů a právo na sebeurčení v souvislosti s informacemi v rámci digitalizované správy.

5.15. Veřejné služby musí mít k dispozici potřebné pravomoci a lidské, technické, materiální a finanční zdroje pro plnění úkolů, které jim byly svěřeny. V zájmu řádného fungování i v případě nouzového stavu během krize je nezbytné, aby měly v každé z uvedených oblastí i dostatečné rezervy.

5.16. Organizace vnitrostátních veřejných služeb je ve výlučné pravomoci členských států, jelikož tyto služby jsou zásadní pro jejich národní identitu. Je však nezbytné, aby byly interoperabilní v rámci evropského systému, a to na více úrovních.

5.17. Evropská spolupráce a praktické uplatňování zásad poskytování veřejných služeb musí být součástí odborné přípravy všech zaměstnanců, kteří vykonávají veřejné funkce.

5.18. Je potřeba navýšit počet výměn zaměstnanců mezi Uní a členskými státy a také mezi členskými státy navzájem, aby se upevnila vazba mezi úrovněmi správy uvnitř systému na více unijních úrovních. Zaměstnanci veřejných služeb musí mít možnost změnit pracovní místo v rámci členských států, aniž by to pro ně představovalo znevýhodnění.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 155.

5.19. Evropské instituce, které nabízejí zvyšování odborné kvalifikace a odbornou přípravu, musí zaměstnancům veřejných služeb na všech úrovních poskytnout prostředky k uplatnění zásad poskytování veřejných služeb a zajištění jejich úlohy automatických stabilizátorů.

5.20. Je zásadní, aby všechny veřejné služby, které se podílejí na poskytování evropských prostředků, dodržovaly a uplatňovaly zásady poskytování veřejných služeb.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu „Nutnost zaručit osobám se zdravotním postižením reálné právo volit ve volbách do Evropského parlamentu“

(dodatkové stanovisko z vlastní iniciativy)

(2021/C 56/04)

Zpravodaj: **Krzysztof PATER**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	20. února 2020
Právní základ	čl. 32 odst. 2 jednacího řádu dodatkové stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato v sekci	11. listopadu 2020
Přijato na plenárním zasedání	2. prosince 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	246/0/0

1. Úvod

1.1. Toto stanovisko je shrnutím druhé fáze činnosti Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV), jejímž cílem je zaručit všem občanům Evropské unie (EU) se zdravotním postižením reálné právo volit ve volbách do Evropského parlamentu (EP).

1.2. V první fázi, která byla dokončena v březnu 2019, vypracoval EHSV informační zprávu Skutečná práva osob se zdravotním postižením volit ve volbách do Evropského parlamentu⁽¹⁾. V této zprávě jsou zevrubně popsány právní a technické překážky, které brání výkonu těchto práv ve všech členských státech EU. Toto stanovisko pojednává pouze o některých zjištěních a závěrech, jež byly ve zprávě uvedeny. Pro získání úplné představy o situaci je třeba si přečíst celou zprávu.

2. Závěry a doporučení

2.1. V každém z 27 členských států EU existují předpisy nebo organizační opatření, kvůli nimž se někteří voliči se zdravotním postižením nemohou účastnit voleb do EP.

2.2. Pokud nebudou provedeny zásadní právní změny, pak spolu se stárnutím obyvatelstva neustále poroste počet osob, které z důvodu zdravotního postižení nemají reálné právo odevzdat ve volbách svůj hlas. To se týká jak osob žijících ve vlastních domovech, tak osob pobývajících v zařízeních dlouhodobé péče. Tuto možnost nemají ani mnozí další lidé, například krátkodobě hospitalizovaní pacienti, osoby, které podstupují léčbu či rehabilitaci v domácím prostředí, a osoby, jež jsou s ohledem na epidemiologickou hrozbu v izolaci nebo karanténě.

2.3. EHSV se domnívá, že tato situace je nepřijatelná a je v rozporu se základními hodnotami EU a ustanoveními Smlouvy o Evropské unii (SEU). Je v rozporu také s řadou mezinárodních právních a politických aktů, mj. s Úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením, s její Všeobecnou deklarací lidských práv, s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech a s doporučeními Výboru ministrů Rady Evropy.

2.4. EHSV vyzývá EP, Evropskou radu a členské státy, aby co nejdříve pozměnily akt o volbách, který byl vydán v roce 1976⁽²⁾, a upřesnily při tom zásady všeobecnosti, přímosti a tajnosti voleb. Umožní to zavést v celé EU standardy, které osobám se zdravotním postižením zaručí reálné právo volit v souladu s článkem 29 Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením. Tyto standardy by měly zahrnovat alespoň následující prvky:

⁽¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/node/68473>.

⁽²⁾ Úř. věst. L 278, 8.10.1976, Úř. věst. C 340, 10.11.1997, Úř. věst. L 283, 21.10.2002.

- zákaz zbavit někoho práva volit ve volbách do EP z důvodu zdravotního postižení nebo zdravotního stavu,
- povinnost informovat o pravidlech hlasování způsobem, který vyhovuje potřebám plynoucím z daného typu zdravotního postižení,
- možnost odevzdat svůj hlas samostatně mimo volební místnost, pokud daná osoba není vzhledem ke svému zdravotnímu postižení schopna se do ní dostavit,
- zavedení opatření, která osobám se zdravotním postižením, jež potřebují značnou pomoc – například hluchoslepým a nevidomým osobám, osobám se zrakovým postižením a osobám s omezenými manuálními schopnostmi – umožní hlasovat samostatně, bez asistence jiných osob,
- možnost změnit přidělenou volební místnost na takovou, které lépe odpovídá potřebám daného voliče se zdravotním postižením,
- právo libovolně si vybrat osobního asistenta, který bude danému voliči nápomocen při výkonu práva volit.

2.5. Po zavedení těchto zásad budou mít členské státy i nadále širokou diskreční pravomoc, současně se tím však zaručí, že počínaje rokem 2024 budou mít všichni občané EU bez ohledu na státní příslušnost a zemi pobytu reálné právo zvolit si své zástupce do EP.

3. Současná situace

3.1. Překážky, s nimiž se osoby se zdravotním postižením setkávají při výkonu svého práva volit.

3.1.1. Političtí činitelé v celé Evropě jsou si vědomi toho, že mnohé osoby se zdravotním postižením nemohou vykonávat své právo volit. Představitelé organizací zabývajících se právy osob se zdravotním postižením a lidskými právy i jednotlivé osoby se zdravotním postižením a jejich rodinní příslušníci totiž už celou řadu let požadují, aby jim bylo uděleno skutečné a neomezené právo volit. Na tento problém upozornil také předseda Evropského parlamentu Antonio Tajani ve svém dopise, který v roce 2017 zaslal ministerským předsedům všech členských států a v němž je požádal, aby přijali veškerá vhodná opatření, jež by osobám se zdravotním postižením umožnila uplatnit právo volit ve volbách v roce 2019. Kýženého výsledku se však nepodařilo docílit.

3.1.2. Dne 20. března 2019 předložil EHSV orgánům EU a členským státům informační zprávu Skutečná práva osob se zdravotním postižením volit ve volbách do Evropského parlamentu.

3.1.2.1. V této zprávě jsou zevrubně popsány právní a technické překážky, s nimiž se setkávají osoby se zdravotním postižením při výkonu volebního práva ve všech členských státech EU. Bylo v ní rovněž uvedeno více než 200 příkladů osvědčených postupů, tzn. řešení, která jim účast ve volbách usnadňují.

3.1.2.2. Ve zprávě byla prozkoumána práva osob se zdravotním postižením týkající se plného zapojení do politického života, včetně volebního práva, které je zakotveno v nejdůležitějších mezinárodních právních a politických aktech.

3.1.2.3. Byly v ní rovněž podrobně rozvedeny platné právní předpisy v EU, které upravují průběh voleb do EP, a také to, jakým způsobem lze tyto předpisy změnit.

3.1.3. Nedostatky, na něž tato zpráva poukázala, byly potvrzeny ve zprávách evropských sdělovacích prostředků a organizací občanské společnosti z posledních voleb do EP, které se konaly ve dnech 23.–26. května 2019.

3.1.4. Během dvou měsíců, které uplynuly mezi zveřejněním zprávy v březnu 2019 a volbami do EP v květnu, se Německo⁽³⁾ a Francie⁽⁴⁾ rozhodly provést právní změny, díky nimž se voleb mohly zúčastnit osoby, které do té doby toto právo neměly. Přesto však v 14 členských státech existují vnitrostátní právní předpisy, které z účasti ve volbách do EP nadále vylučují přibližně celkem 400 000 občanů EU z důvodu intelektového postižení nebo problémů v oblasti duševního zdraví (zpravidla v souvislosti s umístěním těchto osob do plného nebo částečného opatrovnictví).

(3) https://www.bundesverfassungsgericht.de/SharedDocs/Entscheidungen/EN/2019/04/qs20190415_2bvq002219en.html.

(4) <https://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000038261631&categorieLien=id>.

3.1.5. Miliony občanů EU přicházejí o možnost účastnit se voleb do EP v důsledku organizačních opatření (technických omezení), jež vyplývají z předpisů členských států nebo jejich postupů. Například:

- v 8 státech nemají osoby, které se nedokážou dostavit do volební místnosti z důvodu zdravotního postižení či nemoci, včetně osob pobývajících v zařízeních nepřetržité péče, žádnou jinou možnost odevzdat svůj hlas,
- v 18 státech nemohou nevidomí voliči hlasovat samostatně,
- ve 12 státech si voliči se zdravotním postižením nemohou vybrat preferovanou volební místnost,
- v 9 státech musí voliči na hlasovacích lístcích uvádět identifikační číslo kandidáta, jeho příjmení nebo název podporované strany, což představuje vážnou překážku, a to nejen pro nevidomé osoby,
- jen jeden členský stát EU má předpisy, které stanoví, jak mají být volební místnosti vybaveny a jak mají fungovat, aby to odpovídalo potřebám osob s různými formami zdravotního postižení (týká se to poloviny volebních místností v tomto státě).

3.1.6. V každém z 27 členských států EU existují předpisy nebo organizační opatření, kvůli nimž se někteří voliči se zdravotním postižením nemohou účastnit voleb do EP. Pokud by však byly zavedeny osvědčené postupy ze všech států, vznikl by ideální systém, v jehož rámci by měl každý občan EU se zdravotním postižením nejen plnou možnost účastnit se voleb, ale mohl by si rovněž z několika možností vybrat takový způsob hlasování, který mu nejvíce vyhovuje.

3.1.7. Pandemie COVID-19 přiměla státy, v nichž se v roce 2020 konají volby, aby zavedly nová, mnohdy inovativní řešení, aby občané mohli volit, aniž by se museli dostavit do volebních místností. Rozšířila se tím škála pozitivních řešení, která jsou uplatňována v členských státech a jež jsou ku pomoci nejen osobám se zdravotním postižením.

3.1.8. Evropský parlament přijal dne 26. listopadu 2020 usnesení o bilanci evropských voleb ⁽⁵⁾, v němž odkázal na výše uvedenou informační zprávu EHSV a upozornil na to, že osoby se zdravotním postižením se při výkonu svého volebního práva setkávají se značnými překážkami.

3.2. Demografické a zdravotní faktory

3.2.1. V souladu s prognózami Eurostatu ⁽⁶⁾ vzroste podíl osob starších 65 let na celkovém počtu obyvatelstva EU z 19,8 % v roce 2018 na 31,3 % v roce 2100.

3.2.2. Podle Eurostatu mohla dívka narozená v roce 2015 očekávat, že bude zdravá a bez jakékoliv formy zdravotního postižení až do věku 63,3 let, zatímco u chlapců to bylo 62,6 let bez zdravotního postižení ⁽⁷⁾. Vzhledem k tomu, že střední délka života u této dívky činí 83,3 let a u chlapce 77,9 let, bude žena narozená v roce 2015 žít se zdravotním postižením v průměru po dobu 20 let a muž narozený ve stejném roce zhruba 15 let.

3.2.3. Podle odhadů Eurostatu ⁽⁸⁾ je ve věkové skupině 15–64 let 11–14 % osob se zdravotním postižením, v závislosti na použité definici. Použijeme-li definici uvedenou v článku 1 Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením, kterou EU a všechny její členské státy ratifikovaly, pak tento podíl přesáhne 15 %.

3.2.4. Lze tudíž usoudit, že již nyní má téměř 20 % dospělých občanů EU, tj. přibližně 80 milionů osob, nějakou formu zdravotního postižení, které jim komplikuje každodenní život, a tento podíl se bude zvyšovat v průměru o 1 % za každých 6 let.

⁽⁵⁾ P9_TA(2020)0327.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Population_structure_and_ageing/cs.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=People_in_the_EU_-_statistics_on_an_ageing_society&oldid=458862.

⁽⁸⁾ <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/34409.pdf>.

3.2.5. Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením se vztahuje na osoby, které mají „dlouhodobé fyzické, duševní, mentální nebo smyslové postižení“. EHSV nicméně upozorňuje na to, že možnost účastnit se voleb může být stejně tak omezená i u jiných osob, které nejsou formálně považovány za zdravotně postižené, protože fungování jejich organismu je narušeno krátkodobě.

3.2.5.1. Patří sem například krátkodobě hospitalizované osoby nebo osoby podstupující léčbu či rehabilitaci v domácím prostředí, které kvůli dočasným omezením způsobeným jejich zdravotním stavem nemohou odevzdat svůj hlas ve volební místnosti. V EU může být takových pacientů několik set tisíc.

3.2.5.2. Může to být důležité i pro osoby, které se s ohledem na epidemiologickou hrozbu nesmějí volně pohybovat a jsou například izolovány v uzavřených zařízeních nebo nesmějí vycházet ze svých domovů. Ze zkušeností z průběhu pandemie COVID-19 je patrné, že může jít ve stejnou dobu o mnoho milionů občanů EU.

4. Nejdůležitější mezinárodní právní a politický rámec pro aktivní volební právo osob se zdravotním postižením

4.1. V článku 21 Všeobecné deklarace lidských práv OSN, která byla přijata dne 10. prosince 1948, se stanoví, že „každý má právo, aby se účastnil vlády své země přímo nebo prostřednictvím svobodně volených zástupců“.

4.2. V článku 25 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, jež přijalo Valné shromáždění OSN dne 16. prosince 1966, se uvádí, že „každý občan má právo a možnost, bez jakýchkoli rozdílů [...] a bez neodůvodněných omezení: [...] volit [...] v [...] volbách“.

4.3. Úmluva OSN o právech osob se zdravotním postižením, která vstoupila v platnost dne 3. května 2008:

- stanoví, že státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, musí „zajistit, aby se osoby se zdravotním postižením mohly účinně a plně, na rovnoprávném základě s ostatními, podílet na politickém a veřejném životě [...] včetně práva a možnosti volit“, a uvádí řadu opatření, která to mají umožnit, mj. povinnost zaručit, „aby byly volební postupy, zařízení a materiály vhodné, přístupné a snadno srozumitelné a použitelné“ (článek 29),
- zdůrazňuje, že „osoby se zdravotním postižením mají kdekoli právo na uznání jejich osoby jako subjektu práva“ a „mají, na rovnoprávném základě s ostatními, právní způsobilost ve všech oblastech života“ (článek 12),
- stanoví, že je nezbytné zajistit osobám se zdravotním postižením přístupnost „budov, dopravní sítě, dopravy a dalších vnitřních i venkovních zařízení“, jež využívá veřejnost (článek 9).

4.4. Výbor OSN pro práva osob se zdravotním postižením v roce 2015 upozornil na to, že v celé Evropské unii nemohou osoby se zdravotním postižením, obzvláště ty, které byly zbaveny způsobilosti k právům a právním úkonům nebo pobývají v pečovatelských zařízeních, vykonávat své právo volit a nemají plnou možnost účastnit se voleb. Doporučil, aby byla přijata nezbytná opatření s cílem umožnit všem osobám s jakýmkoli typem zdravotního postižení využívat práva volit⁽⁹⁾.

4.5. V čl. 20 odst. 2 písm. b) Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se jasně uvádí, že „občané Unie [...] mají mimo jiné [...] právo volit [...] ve volbách do Evropského parlamentu [...] v členském státě, v němž mají bydliště, za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto státu“.

4.6. V článku 39 Listiny základních práv Evropské unie se potvrzuje, že každý občan EU má právo volit ve volbách do Evropského parlamentu. Mimoto se v čl. 21 odst. 1 listiny zdůrazňuje, že se „zakazuje [...] jakákoli diskriminace založená zejména na [...] zdravotním postižení“. V článku 26 se prohlašuje, že „Unie uznává a respektuje právo osob se zdravotním postižením na opatření, jejichž cílem je zajistit [...] jejich účast na životě společnosti“.

⁽⁹⁾ Závěrečné připomínky k první zprávě Evropské unie.

4.7. V doporučeních Výboru ministrů Rady Evropy ze dne 16. listopadu 2011 ⁽¹⁰⁾ se potvrzuje, že všechny osoby se zdravotním postižením mají, na rovnoprávném základě s ostatními, právo účastnit se politického a veřejného života a že v době voleb by měly být přístupné hlasovací lístky a zařízení.

5. Opatření, která je třeba přijmout

5.1. EHSV zdůrazňuje, že v souladu s čl. 10 odst. 2 SEU (v konsolidovaném znění) jsou „občané [...] na úrovni Unie přímo zastoupeni v Evropském parlamentu“. V čl. 14 odst. 3 se pak stanoví, že „členové Evropského parlamentu jsou voleni [...] ve všeobecných a přímých volbách svobodným a tajným hlasováním“. Tyto předpisy nezakládají žádný důvod k tomu, aby se právo osob se zdravotním postižením volit ve volbách do EP nějakým způsobem odlišovalo v závislosti na jejich státní příslušnosti nebo zemi pobytu.

5.2. V EU existuje v současnosti velké množství příkladů neopodstatněného rozlišování v právech osob se zdravotním postižením, a tudíž i jejich diskriminace. Například:

- osoba, která má občanství dvou členských států EU, může v závislosti na zvoleném průkazu totožnosti buď volit zcela samostatně, nebo může o volební právo přijít z důvodu svého intelektového postižení,
- osoba, která je upoutána na lůžko a potřebuje nepřetržitou péči, nemůže odevzdat svůj hlas, poněvadž se nedokáže dostavit do volební místnosti a v dané zemi pobytu nejsou k dispozici jiné možnosti hlasování. Pokud by ovšem bydlela v jiném členském státě EU, mohla by svobodně volit, a to korespondenčně, prostřednictvím přenosné volební urny nebo po internetu,
- nevidomá osoba má v jednom členském státě možnost odevzdat svůj hlas zcela samostatně, bez jakékoli asistence. Pokud se ovšem přestěhuje do jiného členského státu, pak o tuto možnost přijde a bude moci hlasovat pouze ve volební místnosti s pomocí jiné osoby,
- osoba s Parkinsonovou nemocí bude schopna samostatně odevzdat svůj hlas v zemi, v níž se hlasuje uvedením jednoduchého grafického znaku (například „x“) nebo vynětím příslušného hlasovacího lístku z doručené obálky. Avšak v zemi, která vyžaduje, aby voliči na hlasovací lístek čitelně vepsali číslo, název či příjmení, narazí na nepřekonatelnou překážku,
- osoba s podstatně omezenou schopností pohybu (pohybující se například o berlích nebo na invalidním vozíku) si v státech může vybrat odpovídající volební místnost dle svých potřeb, zatímco v jiných tato možnost svobodného výběru volební místnosti neexistuje, což těmto osobám často znemožňuje účastnit se voleb.

EHSV se domnívá, že tato situace je nepřijatelná a je v rozporu se základními hodnotami Unie a ustanoveními SEU.

5.3. Za organizaci voleb do EP a stanovení souvisejících pravidel nesou odpovědnost členské státy. Jejich diskreční pravomoc však omezují právní předpisy EU. Akt o volbách z roku 1976, který je právním základem pro volby do EP, stanoví požadavky, jež se někdy liší od platných pravidel členských států pro konání komunálních či celostátních voleb ⁽¹¹⁾. EHSV se domnívá, že pozměnění tohoto aktu, jímž by se členským státům uložila povinnost zavést standardy zaručující osobám se zdravotním postižením reálné právo volit, představuje vhodný a rychlý způsob, jak odstranit stávající postupy, které tyto občany EU diskriminují.

5.3.1. EHSV se domnívá, že je třeba upřesnit zásadu všeobecnosti voleb, kterou stanoví čl. 1 odst. 3 tohoto aktu, v tom smyslu, že žádný občan EU nesmí být na základě vnitrostátních předpisů zbaven práva volit ve volbách do EP z důvodu zdravotního postižení nebo zdravotního stavu.

5.3.2. EHSV je toho názoru, že je nutné upřesnit zásady přímosti a tajnosti voleb, které stanoví čl. 1 odst. 3 tohoto aktu, v tom smyslu, že členské státy mají při určování podrobných pravidel hlasování povinnost:

- zajistit, aby osoby, které z důvodu zdravotního postižení nejsou schopny volit ve volební místnosti, mohly přímo a samostatně odevzdat svůj hlas,
- informovat o pravidlech hlasování způsobem, který odpovídá potřebám plynoucím ze všech typů zdravotního postižení,

⁽¹⁰⁾ Doporučení CM/Rec(2011)14.

⁽¹¹⁾ <https://www.eesc.europa.eu/cs/node/68473>, oddíl 4.

- zvolit takový způsob hlasování nebo zavést nezbytná technická opatření, která osobám se zdravotním postižením, jež potřebují značnou pomoc – například hluchoslepým a nevidomým osobám, osobám se zrakovým postižením a osobám s omezenými manuálními schopnostmi – umožní hlasovat samostatně, bez asistence jiných osob,
- zaručit všem osobám se zdravotním postižením, aby mohly změnit přidělenou volební místnost, pokud shledají, že jim vzhledem k jejich zdravotnímu postižení lépe vyhovuje jiná volební místnost,
- zaručit všem voličům se zdravotním postižením právo libovolně si vybrat osobního asistenta, který bude danému voliči nápomocen při hlasování.

5.4. EHSV se domnívá, že by bylo možné využít bohaté pozitivní zkušenosti řady zemí k tomu, aby byla urychleně zavedena navržená řešení s přihlédnutím ke specifickým rysům a volebním zvyklostem jednotlivých členských států.

5.4.1. 17 členských států EU již zavedlo opatření, která určitým skupinám voličů umožňují odevzdat hlas prostřednictvím přenosné volební urny. V 8 státech mohou voliči hlasovat korespondenčně. V jednom státě je možné volit po internetu. Některé členské státy EU zřizují uzavřené volební místnosti v zařízeních nepřetržité péče. Tato opatření umožňují osobám, které se nedokážou dostavit do přidělené volební místnosti, účastnit se voleb.

5.4.2. 9 členských států zavedlo opatření, díky nimž mohou nevidomé osoby samostatně odevzdat svůj hlas. Jedná se o speciální přebaly na hlasovací lístky, na něž se zanáší jednoduchý grafický znak, nebo o přípravu obálek s hlasovacími lístky opatřenými Braillovým písmem tak, aby mohl volič snadno nalézt příslušný lístek určený ke vhození do volební urny. Speciální přebaly jsou velmi užitečné také pro osoby se zrakovým postižením a osoby s omezenými manuálními schopnostmi. Z těchto zkušeností mohou čerpat státy, které momentálně vyžadují, aby voliči na hlasovací lístek vepsali pořadové číslo nebo příjmení kandidáta, pokud se rozhodnou zavést vhodnější systém.

5.4.3. 15 členských států EU umožňuje voličům změnu volební místnosti alespoň v případech, kdy to odůvodňuje jejich zdravotní postižení. V 10 státech mohou přinejmenším některé skupiny občanů hlasovat předem, většinou v prostorách, které jsou dokonale přizpůsobeny potřebám osob s různými formami zdravotního postižení. Vzhledem k tomu, že v žádném členském státě nejsou všechny volební místnosti na jeho území přizpůsobeny potřebám osob se všemi formami zdravotního postižení, je jediným vhodným řešením ponechat voličům právo libovolně si vybrat odpovídající volební místnost.

5.4.4. V řadě států může funkci pomocníka při volbách vykonávat kterákoli osoba, již si volič se zdravotním postižením určí. Velká skupina států však toto právo libovolného výběru omezuje. Lze to pokládat za opodstatněné pouze tehdy, kdy daná osoba současně plní jiné úkoly (je například členem volební komise nebo pozorovatelem). V ostatních případech jsou tyto restriktce neodůvodněné a postupy používané v některých státech při určování pomocníka poškozují důstojnost voličů se zdravotním postižením.

5.5. Zavedení těchto zásad nijak neomezí diskreční pravomoc členských států, nicméně se tím zaručí, že všichni občané EU se zdravotním postižením budou mít bez ohledu na státní příslušnost a zemi pobytu reálné právo zvolit si své zástupce do EP. EHSV se domnívá, že je nezbytné tyto zásady zavést, aby mohly být příští volby do EP považovány za skutečně všeobecné.

5.5.1. V čl. 223 odst. 1 SFEU se uvádí: „Evropský parlament vypracuje návrh na přijetí ustanovení nezbytných pro volbu jeho členů ve všeobecných a přímých volbách konaných jednotným postupem ve všech členských státech nebo podle zásad společných všem členským státům. Rada přijme nezbytná ustanovení zvláštním legislativním postupem jednomyslně po obdržení souhlasu Evropského parlamentu, který se usnází většinou hlasů všech svých členů. Tato ustanovení vstupují v platnost po schválení členskými státy v souladu s jejich ústavními předpisy.“

5.5.2. Vzhledem k tomu a s cílem zaručit všem občanům EU se zdravotním postižením, aby se mohli zúčastnit voleb do EP v roce 2024, EHSV vyzývá:

- Evropský parlament, aby neprodleně vypracoval návrh na změnu aktu o volbách z roku 1976,

- Evropskou radu, aby stanovila upravené předpisy v souladu s cíli uvedenými v tomto stanovisku,
- členské státy, aby bez zbytečného odkladu schválily předpisy stanovené Radou.

5.5.2.1. EHSV je si vědom toho, že v uplynulých letech se diskutovalo o řadě (nezřídka kontroverzních) návrhů na změnu pravidel, jimiž se řídí volby do EP. Má však za to, že návrhy týkající se volebního práva osob se zdravotním postižením by měly být z této obecné diskuse vyňaty a měly by být předloženy jako samostatný projekt, neboť jen takovýto postup dává naději, že se podaří dosáhnout široké shody a co nejdříve zavést navrhované změny. Zavedení standardů pro výkon volebního práva osobami se zdravotním postižením by mohlo být rovněž dobrým základem pro to, aby byly v budoucnu realizovány podobné iniciativy v souvislosti s jinými otázkami, o nichž hovoří Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 26. listopadu 2020 ⁽¹²⁾.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹²⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2020 o bilanci evropských voleb (2020/2088(INI)), P9_TA(2020)0327, odstavec 23.

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

556. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EVROPSKÉHO HOSPODÁŘSKÉHO A SOCIÁLNÍHO VÝBORU –
INTERACTIO, 2. 12. 2020–3. 12. 2020**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského
parlamentu a Rady o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění)**

[COM(2020) 323 final – 2020/0145 (COD)]

(2021/C 56/05)

Zpravodaj: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Žádost o vypracování stanoviska	Evropský parlament, 23. 7. 2020 Rada Evropské unie, 15. 10. 2020
Právní základ	čl. 114 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	10. 11. 2020
Přijato na plenárním zasedání	3. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	242/2/5
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá návrh Komise o přeshraničních platbách v Unii, jehož cílem je snížit náklady na přeshraniční platby v eurech a zvýšit transparentnost, pokud jde o poplatky za konverzi měny.

1.2. EHSV souhlasí s tím, že by Komise měla zanalyzovat další možnosti – a technickou proveditelnost těchto možností – rozšíření pravidla stejných poplatků na všechny unijní měny a dalšího zlepšení transparentnosti a srovnatelnosti poplatků za konverzi měny. Rozšíření pravidla stejných poplatků na všechny unijní měny by ještě více prohloubilo vnitřní trh a zabránilo by jakékoli diskriminaci občanů žijících mimo eurozónu, kteří by například chtěli provést přeshraniční transakci v jiné měně než euro.

1.3. Pokud jde o předložení a časový úsek pokrytý touto zprávou, jejímž cílem je vyhodnotit několik aspektů dopadu návrhu nařízení, EHSV souhlasí s tím, že by měla být předložena nejpozději dne 19. dubna 2022 a pokrývat alespoň období od 15. prosince 2019 do 19. října 2021.

1.4. V duchu kodifikovaného znění a vzhledem k tomu, že Evropský parlament, Rada a Komise si v interinstitucionální dohodě ze dne 20. prosince 1994 ujednaly, že pro urychlené přijetí kodifikovaných aktů lze použít zkrácený postup (jelikož v aktech dotčených kodifikací nelze provádět žádné podstatné změny), EHSV zcela souhlasí s tím, aby toto nařízení vstoupilo v platnost dne 20. dubna 2021.

2. Návrh Komise

2.1. V kontextu Evropy občanů klade Komise důraz na zjednodušení a přehlednější uspořádání unijního práva tak, aby bylo pro občany jasnější a přístupnější. Tohoto cíle nelze dosáhnout, dokud jednotlivá ustanovení, která byla několikrát, a často i podstatně, změněna, musí být vyhledávána na různých místech jak v původním předpisu, tak v pozdějších pozměňujících aktech. Je proto nutno vynaložit značné úsilí při vyhledávání a porovnávání jednotlivých předpisů, aby bylo možno nalézt právě platná ustanovení. Jestliže má být právo srozumitelné a transparentní, je z tohoto důvodu zásadní rovněž kodifikace ustanovení, která byla často měněna ⁽¹⁾.

2.2. Účelem stávajícího návrhu Komise (COM(2020) 323 final) je provedení kodifikace nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ⁽²⁾. Nařízení (ES) č. 924/2009 bylo změněno nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 260/2012 ⁽³⁾ a následně nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/518 ⁽⁴⁾.

2.3. Nové nařízení nahradí různé akty, které jsou v něm začleněny; současný návrh zcela zachovává jejich obsah, a omezuje se tak pouze na jejich spojení a zapracování pouze takových formálních změn, které vyžaduje samotná kodifikace ⁽⁵⁾.

3. Obecné připomínky

3.1. Přeshraniční platby mají zásadní význam pro integraci hospodářství EU a hrají důležitou úlohu při zajišťování toho, aby občané a podniky ze všech členských států EU požívali stejných práv, která jednotný trh nabízí ⁽⁶⁾. Platby jsou totiž klíčovým prvkem jednotného trhu, který zahrnuje volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu. Jak je uvedeno v pracovním dokumentu útvarů Komise Posouzení dopadů – Průvodní dokument k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 924/2009, pokud jde o některé poplatky za přeshraniční platby v Unii a poplatek za konverzi měny ⁽⁷⁾, „vysoké náklady na přeshraniční platby vytvářejí překážky pro jednotný trh – skutečné překážky pro přeshraniční aktivity domácností (nakupování zboží/služeb v jiné měnové zóně) a podniků (využívání dodavatelů se sídlem v zahraničí, získávání zákazníků v jiné měnové zóně) (...). Vysoké náklady na přeshraniční platby rovněž rozdělují uživatele platebních služeb na dvě kategorie: na ty v eurozóně, kteří mohou za velmi nízký poplatek posílat platby většině občanů a podniků v EU, a ty v zemích mimo eurozónu, kteří mohou při nízkých nákladech převádět peníze jen malému počtu lidí a podniků. Nejúčinnějším prostředkem k vyřešení těchto dvou problémů je legislativní opatření na úrovni EU, které je v souladu s cíli Smluv.“

3.2. Od zavedení eura provedla EU několik iniciativ zaměřených na snížení nákladů na přeshraniční transakce ⁽⁸⁾. Legislativa týkající se přeshraničních plateb postupem času pokročila prostřednictvím různých iniciativ, jejichž cílem bylo snížit náklady pro občany a podniky v eurozóně. Jak je však uvedeno ve výše zmíněném pracovním dokumentu útvarů Komise ⁽⁹⁾, „přeshraniční platby v eurech pocházející ze zemí mimo eurozónu, jakož i přeshraniční platby v jiných měnách, bez ohledu na výchozí zemi nebo zemi určení, nesledovaly stejný trend, pokud jde o výši poplatků hrazených uživateli platebních služeb“.

⁽¹⁾ COM(2020) 323 final.

⁽²⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009 ze dne 16. září 2009 o přeshraničních platbách ve Společenství a zrušení nařízení (ES) č. 2560/2001 (Úř. věst. L 266, 9.10.2009, s. 11).

⁽³⁾ Úř. věst. L 94, 30.3.2012, s. 22.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 91, 29.3.2019, s. 36.

⁽⁵⁾ COM(2020) 323 final.

⁽⁶⁾ Viz informační zpráva EP *Cross-border euro transfers and currency conversions – A step forward in favour of the single market* (Přeshraniční platby v eurech a konverze měn – krok kupředu směrem k jednotnému trhu). [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf)

⁽⁷⁾ Viz https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽⁸⁾ Viz například nařízení SEPA (EU) č. 260/2012, které zavedlo soubor norem pro transakce v eurech (úhrady SEPA, inkasa SEPA), nebo směrnice o platebních službách, které zvýšily transparentnost poplatků a umožnily vstup nových subjektů na trh.

⁽⁹⁾ Viz https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

3.3. Stávající návrh Komise představuje další krok směrem ke snížení provozních nákladů. Mění se jím nařízení (ES) č. 924/2009 s cílem:

- a) snížit náklady na přeshraniční platby v eurech: jinými slovy, cena přeshraničních platebních transakcí v eurech v rámci EU by se neměla lišit od ceny vnitrostátních transakcí prováděných v národní měně členských států. Členské státy, které nemají euro jako svou národní měnu, se mohou rozhodnout rozšířit uplatňování stávajícího nařízení na svou národní měnu (*opt-in*), pokud o tom patřičně uvědomí Komisi;
- b) za účelem ochrany spotřebitelů před nepřiměřeně vysokými poplatky za služby konverze měny vnést větší transparentnost do poplatků za konverzi měny a zajistit, aby jim byly poskytnuty informace, jež ke zvolení nejlepší nabídky konverze měny potřebují⁽¹⁰⁾.

3.4. Obě opatření navržená Komisí by představovala krok kupředu směrem k zajištění rovných příležitostí malým a středním podnikům kdekoli v Evropě a uvolnění potenciálu jednotného trhu⁽¹¹⁾. Malým a středním podnikům sídlícím v eurozóně by se mohla zvýšit poptávka ze strany spotřebitelů a podniků se sídlem v členských státech mimo eurozónu (kde vysoké poplatky za přeshraniční platby představují významnou překážku). Naopak malé a střední podniky se sídlem v členských státech mimo eurozónu by měly levnější přístup k 360 milionům občanů (potenciálních zákazníků) a 16 milionům podniků v eurozóně (zákazníkům a dodavatelům). Byly by tedy schopny lépe konkurovat na trhu EU⁽¹²⁾. Dalším očekávaným dopadem je podpora větší rovnosti mezi evropskými občany, pokud jde o přístup k nízkonákladovým přeshraničním platbám.

4. Konkrétní připomínky

4.1. Nařízení (ES) č. 924/2009 o přeshraničních platbách sjednotilo v celé EU poplatky za přeshraniční platby v eurech v rámci EU s poplatky za vnitrostátní platby v eurech (tj. za transakce v rámci téhož členského státu). Členské státy mimo eurozónu se mohou rozhodnout rozšířit uplatňování stávajícího nařízení na svou národní měnu, pokud o tom patřičně uvědomí Komisi.

4.2. Ačkoliv návrh nařízení představuje důležitý krok směrem k prohloubení vnitřního trhu, bylo by vhodné zvážit možnost rozšíření pravidla stejných poplatků na všechny měny Unie, jak je uvedeno ve 12. bodě odůvodnění. Vyskytují se totiž případy, kdy si některé banky sídlící v členských státech mimo eurozónu účtují 15 až 30 EUR za přeshraniční transakci odpovídající částce 100 EUR.

4.3. Rozšíření pravidla o stejných poplatcích na všechny měny Unie by bylo přínosné pro spotřebitele využívající finančních služeb, se kterými by bylo zacházeno stejně, bez ohledu na členský stát nebo měnu, v níž přeshraniční transakci provádějí. Rozšíření pravidla o stejných poplatcích na všechny měny Unie by bylo ještě ambicióznějším krokem, neboť by to znamenalo, že poskytovatelé platebních služeb sladí své poplatky za všechny přeshraniční transakce mezi zeměmi EU v libovolné měně EU s vnitrostátními transakcemi, včetně transakcí v měnách, které nejsou měnami výchozí země nebo země určení. Uživatelé platebních služeb by jistě měli z této možnosti prospěch, ale pro poskytovatele platebních služeb by to znamenalo značné náklady, mimo jiné co se týče infrastruktury⁽¹³⁾.

4.4. Evropská komise by měla tuto možnost rozhodně důkladněji prozkoumat a zanalyzovat přínosy a náklady pro všechny zúčastněné strany.

⁽¹⁰⁾ Viz [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹¹⁾ Viz [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI\(2018\)628291_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/628291/EPRS_BRI(2018)628291_EN.pdf).

⁽¹²⁾ Viz https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

⁽¹³⁾ Viz https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CONSIL%3AST_7844_2018_ADD_1&from=FR.

4.5. EHSV se domnívá, že při budoucí revizi nařízení by bylo vhodné vyjasnit situaci ohledně poplatků za příjmy z účtu, dále zvážit to, které informace mají být klientům poskytnuty před iniciací platebního příkazu, a výslovně uvést, kdy a s jakou četností by mělo být zasíláno elektronické oznámení.

V Bruselu dne 3. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Protidrogová agenda a akční plán EU na období 2021–2025

[COM (2020) 606 final]

(2021/C 56/06)

Hlavní zpravodaj: **Ákos TOPOLÁNSZKY**

Konzultace	Evropská komise, 23. 9. 2020
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Rozhodnutí předsednictva	15. 9. 2020
Přijato na plenárním zasedání	3. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	246/1/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Protidrogová strategie EU, která nyní končí, vyzdvihla a prokázala úlohu a význam vyváženého a fakticky podloženého plánování, monitorování a hodnocení protidrogové politiky.

1.2. Externí zpráva o hodnocení protidrogové strategie EU však dospěla k závěru, že tato strategie splnila pouze částečně cíle, které v ní byly stanoveny v oblasti snižování poptávky a omezování nabídky, zatímco v oblasti mezinárodní spolupráce, monitorování, hodnocení a výzkumu bylo dosaženo významného pokroku. Zpráva poukázala na nerovnováhu ve využívání finančních zdrojů, což je zejména na úkor zásahů zaměřených na snižování poptávky.

1.3. Během přezkumu, který uskutečnilo Fórum občanské společnosti pro otázky drog zřízené Evropskou komisí, vyšly najevo rozsáhlé nedostatky v provádění zdravotních a sociálních zásahů na úrovni členských států a na místní úrovni. Ve většině členských států se vůbec neprovádí řada zásahů v oblasti prevence nebo zmírňování nepříznivých důsledků, které by vycházely ze spolehlivých údajů, nebo jsou nedostatečně rozšířené.

1.4. Evropská komise dne 24. července 2020 zveřejnila novou strategii bezpečnosti unie na období 2020–2025, jejíž součástí je protidrogová agenda. EHSV je toho názoru, že tato agenda představuje ve své současné podobě jasný krok zpět a upouští od konsensuálního, vyváženého a fakticky podloženého přístupu k boji proti drogám, který byl dosud uplatňován a díky němuž byla agenda kladně hodnocena.

1.5. EHSV vítá rozhodnutí, jež přijala horizontální pracovní skupina Evropské rady pro drogovou problematiku na své schůzi dne 28. září a v němž vyzývá německé předsednictví Rady, aby do prosince přepracovalo dokument vypracovaný Evropskou komisí. EHSV je pevně přesvědčen, že v rámci desáté protidrogové strategie EU je zapotřebí prosazovat a dále posílit technický přístup a veřejné politiky, které tvořily konsensuální základ předchozí strategie v této oblasti.

1.6. EU by měla dodržovat a důsledně hájit základní hodnoty stanovené v její současné strategii, k čemuž by se měla zavázat i ve svém strategickém dokumentu.

1.7. EHSV doporučuje, aby nová protidrogová strategie a nový akční plán či plány EU v této oblasti výrazně zlepšily vyváženost mezi zásahy zaměřenými na snižování poptávky a zásahy zaměřenými na zmírňování nepříznivých důsledků, a to jak co se týče počtu strategických zásahů, tak přidělování zdrojů.

1.8. Je důležité, aby se agenda zabývala jevy souvisejícími s drogami skutečně vyváženým způsobem, uplatňovala integrovaný a víceoborový přístup v rámci, který by zohledňoval lidská práva a mezinárodní spolupráci, aspekty veřejného zdraví a vývoj vědeckých poznatků a stanovil by průběžné hodnocení. Protidrogová strategie EU by měla uznat základní práva uživatelů drog, co se týče léčby a péče, jako je tomu v případě jakéhokoli jiného druhu onemocnění.

1.9. EHSV je přesvědčen, že je v dlouhodobějším horizontu nutné i v této oblasti zlepšit soudržnost v rámci uplatňování práva členských států v souladu s požadavky harmonizace, jelikož v současné době existují rozdíly v postupech členských států, které jsou natolik výrazné, že nepopíratelně porušují lidská práva.

1.10. Během pandemie COVID-19 se ukázalo, že zranitelné skupiny uživatelů drog jsou obzvláště vystaveny negativním důsledkům epidemiologické situace, což může vést k výraznému nárůstu rizik spojených s užíváním drog.

1.11. Je třeba co nejdříve stanovit ukazatele pro posouzení účinků zásahů zaměřených na omezování nabídky a rovněž standardy kvality, a to na základě modelu, který se již používá ke snižování poptávky.

2. Souvislosti

2.1. První společný protidrogový akční plán EU vypracoval v roce 1990 Evropský výbor pro boj proti drogám (CELAD), který byl zřízen z podnětu francouzského prezidenta Françoise Mitterranda. Od roku 1995 převzala úkol stanovit evropské protidrogové strategie Evropská komise. Poslední protidrogová strategie Unie, kterou dne 7. prosince 2012 přijala Evropská rada na období sedmi let (2013–2020), byla založena na „vyváženém a integrovaném přístupu založeném na faktických údajích“. Úkoly a krátkodobé cíle na toto období byly stanoveny ve dvou akčních plánech (2013–2016 a 2017–2020).

2.2. Protidrogová strategie EU je sice právně nezávazná, ale vyjadřuje společné politické rozhodnutí a ambice Unie a členských států. Stanoví činnost evropských orgánů a agentur, má vliv na politické přístupy členských států v této oblasti, definuje společné pokyny a priority a na mezinárodní scéně umožňuje zaujmout jednotné postoje. To EU jasně prokázala například na zvláštním zasedání Valného shromáždění OSN v roce 2016 nebo na zasedání Komise OSN pro narkotika v roce 2019⁽¹⁾.

2.3. Protidrogová strategie EU vyzdvihla a prokázala úlohu a význam vyváženého a fakticky podloženého plánování, monitorování a hodnocení protidrogové politiky.

2.4. Externí zpráva o hodnocení protidrogové strategie EU⁽²⁾ dospěla k závěru, že tato strategie splnila pouze částečně cíle, které v ní byly stanoveny v oblasti snižování poptávky a omezování nabídky, zatímco v oblasti mezinárodní spolupráce, monitorování, hodnocení a výzkumu bylo dosaženo významného pokroku. Zpráva poukázala na nerovnováhu ve využívání finančních zdrojů, což je zejména na úkor zásahů zaměřených na snižování poptávky. Dospěla k závěru, že v zájmu účinnějšího využívání omezených zdrojů je nezbytné stanovit priority činnosti a zkrátit dobu provádění této strategie, která je v současnosti osm let.

2.5. Fórum občanské společnosti pro otázky drog zřízené Evropskou komisí provedlo spolu se 169 organizacemi občanské společnosti z 39 zemí průzkum zaměřený na plnění cílů akčního plánu na období 2017–2020 na úrovni členských států a na místní úrovni.⁽³⁾ Ve své zprávě poukázalo na významné nedostatky v provádění zdravotních a sociálních zásahů na úrovni členských států a na místní úrovni. Ve většině členských států se vůbec neprovádí řada zásahů v oblasti prevence nebo zmírňování nepříznivých důsledků, které by vycházely ze spolehlivých údajů, nebo jsou nedostatečně rozšířené. Je to způsobeno zejména nedostatečným financováním a chybějící politickou vůlí.

2.6. Strategie poprvé vytvořila společný výkladový rámec pro zásahy zaměřené na snižování poptávky, jenž spočívá v „široké škále stejně důležitých a vzájemně se posilujících opatření, včetně prevence (environmentální, všeobecné, selektivní a indikované), včasné detekce a intervence, zmírňování rizik a nepříznivých důsledků, léčby, rehabilitace, opětovného začlenění do společnosti a rekonvalescence“.

(1) Prohlášení EU na 62. zasedání Komise pro narkotika, Vídeň, 14. až 22. března 2019. „Evropská unie a její členské státy důrazně podporují provádění výsledného dokumentu zvláštního zasedání Valného shromáždění OSN v praxi, jenž usiluje o skutečně vyváženou protidrogovou politiku na mezinárodní úrovni a klade větší důraz na prevenci, veřejné zdraví a lidská práva, aby se uspíšilo plnění našeho společného závazku, jímž je účinně zlepšit celosvětovou situaci v oblasti drog. [...] zabývat se snižováním poptávky po drogách ve všech aspektech: prevence, zmírňování rizik a nepříznivých důsledků, léčba a také sociální začlenění a rehabilitace.“ (neoficiální české znění).

(2) SWD(2020) 150.

(3) https://drogiporter.hu/wp-content/uploads/2018/12/2018_CSF-report_final.pdf.

2.7. Akční plán strategie a její poslední hodnocení poukazují to, že je nutné vědecky podložené monitorování zásahů zaměřených na omezování nabídky a rovněž používání alternativních sankcí pro uživatele drog, ale také zapojení občanské společnosti do vypracování, provádění, monitorování a hodnocení strategií na evropské i vnitrostátní úrovni.

3. Sdělení Evropské komise

3.1. Evropská komise dne 24. července 2020 zveřejnila novou strategii bezpečnosti unie na období 2020–2025, jež se skládá ze tří částí: strategie proti pohlavnímu zneužívání dětí, protidrogové agendy (dále jen „agenda“) a strategie proti obchodování s nelegálními střelnými zbraněmi. V úvodu agendy se výslovně zdůrazňuje potřeba změnit paradigma v oblasti evropské protidrogové politiky, jelikož je zde zastáván názor, že by měl být kladen větší důraz na zásahy zaměřené na snižování poptávky a že by se tyto zásahy měly posílit. Ze tří pilířů agendy (posílení bezpečnosti/snižování nabídky, prevence a zmírňování nepříznivých důsledků) se největší pozornost věnuje prvnímu pilíři.

3.2. Příloha agendy obsahuje návrh protidrogového akčního plánu. Dvacet šest opatření, která obsahuje, spadá do pilíře „omezování nabídky“, zatímco pouze pět do pilíře „prevence“ a třináct do pilíře „zmírňování nepříznivých důsledků“. V posledním pilíři se však nacházejí čtyři opatření, jejichž zařazení do této kategorie je sporné (opatření č. 40 a č. 41: řízení pod vlivem drog; opatření č. 42: alternativní opatření k donucovacím sankcím; opatření č. 43: sdílení údajů v oblasti odborných znalostí týkajících se trestné činnosti). Celkově je struktura akčního plánu značně nevyvážená a převládá pilíř „omezování nabídky“.

3.3. EHSV je toho názoru, že tato agenda představuje jasný krok zpět a upouští od konsensuálního, vyváženého a fakticky podloženého přístupu k boji proti drogám, který byl dosud uplatňován a díky němuž byla agenda kladně hodnocena.

3.4. Na schůzi horizontální pracovní skupiny Evropské rady pro drogovou problematiku, která se uskutečnila dne 28. září, tuto agendu také značně kritizovala většina členských států, které se negativně vyjádřily k podmínkám jejího vypracování, jejímu zaměření a obsahu, a proto rozhodly, že dokument vypracovaný Evropskou komisí přepracuje do prosince německé předsednictví Rady.

3.5. Poradní orgán občanské společnosti Evropské komise (Fórum občanské společnosti pro otázky drog) kritizoval řadu aspektů agendy a shledal ji nepřijatelnou:

- a) Během vypracování se subjekty občanské společnosti a členské státy mohly seznámit se závěry externího hodnocení až po zveřejnění agendy, a nemohly tedy k návrhu agendy vydat předběžné stanovisko.
- b) Agenda neodráží priority navržené subjekty občanské společnosti, ale dále snižuje rozsah zdravotních a sociálních zásahů v rámci protidrogové politiky, která již přikládá nepřiměřený význam zásahům zaměřeným na omezování nabídky.
- c) Zastaralý a stigmatizující přístup agendy ještě podtrhuje zaměření na bezpečnost a tomu odpovídající jazykový styl.
- d) Přístup zvolený v akčním plánu je nevyvážený a to, jaký bude mít dopad na přidělování zdrojů, vyvolává znepokojení, stejně jako absence měřitelných ukazatelů a její důsledky pro vyvozování odpovědnosti.

3.6. Organizace občanské společnosti, které se podílejí na formování názorů v této oblasti, jednohlasně kritizovaly obecného ducha a podrobnosti tohoto návrhu a vyzvaly k jeho důkladnému přepracování.

4. Strategické úvahy

4.1. EHSV je pevně přesvědčen, že v rámci desáté protidrogové strategie EU je zapotřebí prosazovat a dále posílit technický přístup a veřejné politiky, které tvořily konsensuální základ předchozí protidrogové strategie. Výbor proto vítá, že Evropská rada podpořila záměr vypracovat vyváženou, integrovanou a fakticky podloženou evropskou strategii pro boj proti drogám, a vyzývá německou vládu, která předsedá Radě Evropské unie, aby při přípravě nové protidrogové strategie zohlednila následující aspekty.

4.2. EHSV doporučuje zachovat jazykový styl použitý v agendě a také odbornou a vědeckou terminologii. Z hlediska obsahu pak doporučuje dále rozvíjet strategický přístup, který byl dosud upřednostňován, přizpůsobit ji administrativnímu využití a zajistit, aby bylo možné průběžně monitorovat a kriticky hodnotit její provádění.

4.3. EU by měla dodržovat a důsledně hájit základní hodnoty⁽⁴⁾ stanovené v její současné strategii⁽⁵⁾, k čemuž by se měla zavázat i ve svém strategickém dokumentu.

4.4. Výbor navrhuje, aby dokument, který má být přijat, výslovně odkazoval na mezinárodní úmluvy a politická doporučení, na nichž je založena jeho věcná a právní platnost⁽⁶⁾, a aby z nich i vycházel. EHSV vybízí rozhodovací orgány EU, aby udržely vedoucí postavení EU a podporovaly její příkladné závazky v rámci mezinárodních fór zabývajících se protidrogovou politikou.

4.5. EHSV se domnívá, že nová agenda by měla z předchozí strategie převzít rovněž její stěžejní prvky a s přihlédnutím k vývoji vědeckých poznatků dále rozvíjet rámec pro prevenci, léčbu, zmírňování nepříznivých důsledků, léčebné postupy a proces zotavení.

4.6. Při hodnocení předchozí protidrogové strategie a akčního plánu vyšlo najevo, že pokud jde o stanovování priorit a přidělování zdrojů určených na protidrogové politiky, byly značně upřednostňovány zásahy spadající do oblasti trestního soudnictví. Zdravotní a sociální zásahy představují jen zlomek toho, co členské státy vynakládají na snižování nabídky. Došlo to tak daleko, že v řadě zemí bylo poskytování těchto služeb pozastaveno nebo jsou poskytovány pouze ve velmi omezené míře, což mělo v některých případech vážné následky z hlediska zvýšení úmrtnosti a nemocnosti. EHSV doporučuje, aby nová protidrogová strategie a nový akční plán či plány v této oblasti výrazně zlepšily podíl zásahů zaměřených na snižování poptávky v rámci protidrogové politiky, a to jak co se týče počtu strategických zásahů, tak přidělování zdrojů. Zároveň Výbor doufá, že Komise udělá všechno pro to, aby členské státy výrazně zvýšily jejich pokrytí a kvalitu.

4.7. Rovněž je zapotřebí posílit mandát a nástroje Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) a nedílnou součástí rozhodovacího procesu musí být vědecké poznatky.

4.8. Je důležité, aby se agenda zabývala jevy souvisejícími s drogami skutečně vyváženým způsobem, uplatňovala integrovaný a víceoborový přístup v rámci, který by zohledňoval lidská práva a mezinárodní spolupráci, aspekty veřejného zdraví a vývoj vědeckých poznatků a stanovil by průběžné hodnocení.

4.9. EHSV poukazuje na to, že jelikož užívání drog představuje složitý biopsychosociální jev, způsobují případná nevhodná opatření pro boj proti drogám, jako např. jednostranná kriminalizace uživatelů drog, vážné zdravotní a sociální škody, a dále tak prohlubují problémy v oblasti společenské bezpečnosti, spíše než aby je řešila. Z tohoto důvodu EHSV doporučuje, aby Evropská rada:

- a) zachovala svůj předchozí přístup a vyjmula protidrogovou agendu z balíčku opatření týkajících se bezpečnosti unie;
- b) zajistila, aby se k jednotlivým jevům, jež souvisí s různými aspekty tohoto problému, přistupovalo odlišně;
- c) zaujala k řešení těchto jevů víceoborový přístup;
- d) k použití sankcí a vymáhání práva se uchýlovala pouze v krajním případě, pokud bude prokázáno, že nelze účinně využít jiných nástrojů politiky.

4.10. V posledních desetiletích se výrazně zlepšil způsob sledování a hodnocení zásahů v oblasti snižování poptávky a zmírňování rizik. V zájmu podpory protidrogové politiky založené na důkazech EHSV doporučuje:

⁽⁴⁾ „...vychází především ze základních zásad práva EU a ve všech ohledech podporuje hodnoty, na kterých je Unie založena: úctu k lidské důstojnosti, svobodu, demokracii, rovnost, solidaritu, právní stát a lidská práva. Jejím cílem je chránit a zlepšovat blaho společnosti a jednotlivce, chránit veřejné zdraví, poskytovat široké veřejnosti vysokou úroveň bezpečnosti a zaujmout vyrovnaný, integrovaný a fakticky podložený přístup k drogové problematice.“

⁽⁵⁾ https://www.consilium.europa.eu/media/30727/drugs-strategy-2013_content.pdf.

⁽⁶⁾ <https://www.unodc.org/documents/postungass2016/outcome/V1603301-E.pdf>.

https://www.unodc.org/documents/ungass2016/Contributions/IO/EU_COMMON_POSITION_ON_UNGASS.pdf.

- a) přezkoumat ukazatele, které byly použity již v předchozím akčním plánu, a zajistit tak, aby nová protidrogová strategie a akční plán kladly velký důraz na výrazné zlepšení pokrytí a kvality sociálních a zdravotnických služeb určených pro uživatele drog;
- b) vypracovat ve spolupráci s Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost a Fórem občanské společnosti pro otázky drog jednotný systém, který umožní průběžně monitorovat a hodnotit, jak se vyvíjí pokrytí a kvalita zásahů stanovených v akčním plánu pro protidrogovou politiku EU v jednotlivých členských státech;
- c) na základě modelu, který se již používá ke snižování poptávky, co nejdříve stanovit ukazatele, jež umožní posoudit účinky zásahů zaměřených na snižování nabídky, a také standardy kvality. Zároveň je zapotřebí uznat, že ačkoli mohou mít tyto zásahy přímý a závažný dopad na životní podmínky a osobní svobody daných jednotlivců, jsou jen zřídka předmětem hodnocení založeného na důkazech;
- d) rozšířit mandát Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost tak, aby zahrnoval posouzení dopadu protidrogové politiky na lidská práva, které umožní například stanovit, jak kriminalizace a institucionální diskriminace negativně ovlivňují uživatele drog ze zranitelných skupin.

4.11. EHSV je přesvědčen, že je v dlouhodobějším horizontu nutné i v této oblasti zlepšit soudržnost v rámci uplatňování práva členských států v souladu s požadavky harmonizace, jelikož v současné době existují rozdíly v postupech členských států, které jsou natolik výrazné, že nepopíratelně porušují lidská práva⁽⁷⁾.

4.12. EHSV je proto přesvědčen, že Evropská unie musí nalézt a rozvíjet způsoby, jak přimět členské státy k tomu, aby v budoucnu výrazně sblížily svůj přístup k protidrogové politice, a to nejen prostřednictvím politických doporučení.

4.13. EHSV rovněž považuje za důležité, aby byly ve strategických programech EU a jejich členských států uznány, zaručeny a podporovány inovativní zásahy založené na vědeckých poznatcích.

4.14. Vzhledem k tomu, že pokud jde o sociální realitu, legální závislosti (alkohol, kouření, většina závislostního chování atd.) společně s těmi nelegálními se odvíjejí od mezilidského systému v rámci rodin a komunit, doporučuje EHSV, aby Evropská unie a její členské státy již nehodnotily a neřídily tato rizika samostatně, ale spíše je považovaly za vzájemně propojené prvky tvořící jeden systém, a aby stále častěji navrhovaly společná politická opatření.

4.15. K tomu, aby bylo možné řešit negativní důsledky politik a právního prostředí, dopady sociální stigmatizace a neoprávněné kriminalizace, sociální vyloučení a překážky v přístupu k léčbě, je dle zásady *primum nil nocere* („nejdůležitější je neškodit“) zapotřebí, aby bylo provedeno realistické a důkladné posouzení a proběhla otevřená a důrazná diskuse, v rámci níž se budou moci vyjádřit obě strany. EHSV doporučuje zohlednit také věcné posouzení společného postoje, k němuž v roce 2019 dospělo 32 agentur OSN⁽⁸⁾.

4.16. Protidrogová strategie EU by měla uznat základní práva uživatelů drog, co se týče léčby a péče, jako je tomu v případě jakéhokoli jiného druhu onemocnění.

4.17. Přidělování rozpočtových prostředků členských států by mělo být posuzováno z hlediska dostupnosti a kapacity uznávaných a doporučovaných služeb v této oblasti.

4.18. Pro provádění základních zásad je nezbytné větší profesionální zapojení občanské společnosti. Z tohoto důvodu je zapotřebí posílit evropský mandát Fóra občanské společnosti pro otázky drog, jakož i účast odborníků z řad občanské společnosti v členských státech. Za tímto účelem je nutné pravidelně hodnotit otevřenost členských států a jejich ochotu spolupracovat a také to, do jaké míry zapojují do rozhodovacího procesu profesní organizace.

(7) Zatímco v některých zemích vede určité jednání k trestnímu stíhání a přísnému vymáhání práva, v jiných zemích vede k poskytnutí služeb zdravotní a sociální péče. Toto rozdílné zacházení tedy závisí výhradně na státní příslušnosti nebo na místě pobytu daného uživatele drog. Stejně tak je poskytování určitých služeb v některých členských státech považováno za otázku základních práv, přičemž jiné státy tuto myšlenku odmítají.

(8) CEB/2018/2, s. 12–14.

4.19. Výbor považuje zákroky zaměřené na snížení nabídky za důležité, zdůrazňuje však, že je nutné je vždy koordinovat se zákroky zaměřenými na snížení poptávky. Účinné nástroje na vymáhání práva a soudní nástroje mají sice zásadní význam pro boj proti nedovolenému obchodu s drogami, v posledních desetiletích se však zcela jasně ukázalo, že politiky založené na jednostranné kriminalizaci mají negativní dopad na zdraví lidí a komunit, jakož i na sociální integraci uživatelů drog.

4.20. Pandemie COVID-19 ukázala, že zranitelné skupiny uživatelů drog jsou obzvláště vystaveny negativním důsledkům epidemiologické situace, což může výrazně zvýšit rizika spojená s užíváním drog (omezený přístup k léčbě, riskantnější získávání drog, nákup nebezpečnějších drog, zvýšená kriminalizace a stigmatizace, negativní dopady na veřejné zdraví, další omezení základních prostředků pro obživu atd.). Kvůli pandemii jsou právě tyto služby v řadě zemí jediným subjektem, který těmto skupinám uživatelů drog umožňuje nastoupit léčbu. A právě na tyto služby dolehne nastalá situace pravděpodobně nejvíce, a budou tak nuceny omezit svou kapacitu.

V Bruselu dne 3. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k pozměněnému návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o provádění jednotného evropského nebe (přepřacované znění)

[COM(2020) 579]

a

k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1139, pokud jde o působení Agentury Evropské unie pro bezpečnost letectví jako orgánu pro kontrolu výkonnosti v rámci jednotného evropského nebe

[COM(2020) 577]

(2021/C 56/07)

Hlavní zpravodaj: **Dumitru FORNEA**

Konzultace	Rada Evropské unie, 26—27. 10. 2020 Evropský parlament, 22. 10. 2020
Právní základ	čl. 100 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Rozhodnutí předsednictva	28. 10. 2020
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	198/21/34

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor oceňuje úsilí Evropské komise, Evropského parlamentu a specializovaných orgánů EU o nalezení nových právních a administrativních řešení, která mohou zajistit udržitelný rozvoj systému letecké dopravy ve prospěch všech občanů, uživatelů vzdušného prostoru a životního prostředí. Všichni souhlasíme s tím, že je nezbytné zajistit bezpečnost letového provozu, zlepšit celkovou výkonnost, škálovatelnost a odolnost uspořádání letového provozu a letových navigačních služeb (ATM/ANS), a rovněž podporujeme cíl jednotného evropského nebe (SES) vytvořit soudržnou celoevropskou síť a postupně integrovanější a technologicky modernizované ATM/ANS.

1.2. Pozměněný návrh přepřacovaného znění nařízení o jednotném evropském nebi (SES), který předložila Evropská komise, je obecně vítán mnoha zúčastněnými stranami a je považován za nezbytný k dosažení cílů stanovených Komisí, kterými jsou: snížení emisí CO₂, menší zpoždění na ploše (letišť) a vyšší nákladová efektivnost při poskytování služeb ATM. Tyto cíle jsou rovněž podpořeny dalšími zprávami, jako je Zpráva skupiny odborníků o budoucnosti jednotného evropského nebe z roku 2019 ⁽¹⁾.

1.3. Předložený pozměněný návrh přepřacovaného znění nařízení o jednotném evropském nebi představuje aktualizovaný regulační rámec, který se snaží dosáhnout původních cílů jednotného evropského nebe, pokud jde o snížení emisí CO₂, snížení zpoždění a zlepšení nákladové efektivnosti poskytování služeb ATM. Ačkoli návrh Komise přináší zlepšení oproti stávajícímu nařízení, zůstává nejasné, zda je návrh dostačující k dosažení původních cílů jednotného evropského nebe. Navrhujeme proto zahájit diskusi s cílem vyjasnit ambice nového nařízení o jednotném evropském nebi.

⁽¹⁾ <https://www.sesarju.eu/node/3330>.

1.4. Je třeba jasněji vymezit úlohu manažera struktury vzdušného prostoru, zejména pokud jde o celkový rozsah a jeho dopad na plánování leteckých společností, uspořádání kapacit letového provozu, navrhování vzdušného prostoru, životní prostředí a stanovení priorit požadavků.

1.5. Všechny zúčastněné strany v oblasti letectví by se měly podílet na přijímání důležitých rozhodnutí. Zásada smysluplné konzultace musí tvořit součást rámcového návrhu.

1.6. Existují obavy, že ambice tohoto návrhu jsou příliš rozsáhlé, a proto by měla být opatření v oblasti životního prostředí důkladněji promyšlena a rozvinuta mimo tento návrh. Tato dodatečná politika by měla zohlednit všechna příslušná opatření pro dosažení udržitelnosti v letectví, včetně zavedení a integrace udržitelných leteckých paliv. V těchto diskusích by měla být posouzena účinnost modulace poplatků, která motivuje letecké společnosti k ekologickému chování.

1.7. Uznáváme sice, že odvětví ATM může přispět k celkové redukci emisí CO₂, emise CO₂ v letectví však lze snížit účinným a udržitelným využíváním technologií. Tento přístup by měl být považován za prostředek k dalšímu snížení uhlíkové stopy leteckého průmyslu. Je uznáváno, že technologie, jakými jsou udržitelná letecká paliva, mohou snížit emise CO₂ v podstatně větší míře, než v jaké toho bude možné dosáhnout prostřednictvím tohoto návrhu.

1.8. Návrh nebere v úvahu dramatický dopad pandemie COVID-19 na letecký průmysl. Konkrétně podpora strukturálních změn v návrhu může vést k dodatečné roztržitosti a větší složitosti v době, kdy toto odvětví potřebuje stabilitu, aby se zotavilo. Proto je zapotřebí důkladnější prozkoumání a zvážení, aby byl náležitě zohledněn sociální a hospodářský dopad pandemie COVID-19 jak na pracovníky, tak na uživatele služeb. Kromě toho se cíl návrhu týkající se zlepšení kapacity v odvětví ATM stal méně relevantní, neboť po vypuknutí pandemie COVID-19 se dramaticky snížil objem provozu. Současné odhady organizace Eurocontrol ukazují, že návrat ke stejnému objemu provozu jako v roce 2019 pravděpodobně nastane až v roce 2024⁽²⁾.

1.9. Pokud jde o systém sledování výkonnosti, shora dolů vedený přístup agentury EASA ke kontrole výkonnosti by měl do značné míry zohledňovat místní podmínky. Proces strukturovaného sociálního dialogu ohledně výkonnosti musí zohledňovat místní podmínky a faktory.

1.10. Musí být zajištěna nezávislost nového hospodářského regulačního orgánu a zachována jasná hranice mezi regulací a využíváním služeb. Proto by měly být v systému sledování výkonnosti provedeny tyto změny:

- klíčová oblast výkonnosti týkající se bezpečnosti by měla být vypracována na stejné úrovni jako jiné klíčové oblasti výkonnosti, spolu měřitelnými cíli a ukazateli EU,
- na místní úrovni by měly být zavedeny povinné konzultační mechanismy, aby se zajistilo náležité zapojení zástupců zaměstnanců do přijímání místních plánů výkonnosti,
- měla by být uznána a náležitě zmírněna vzájemná závislost mezi různými klíčovými oblastmi výkonnosti.

1.11. Mělo by být zajištěno, aby strukturální oddělení vnitrostátních dozorových orgánů od příslušných vnitrostátních orgánů bránilo závažným střetům zájmů, které by mohly mít dopad na účinnost a nákladovou efektivnost tohoto průmyslu, životy pracovníků a bezpečnost odvětví. Vnitrostátní dozorové orgány a příslušné vnitrostátní orgány musí jednat nezávisle na jakémkoli průmyslovém, hospodářském, sociálním nebo politickém tlaku, a proto by, v souladu s normami členských států, měly zůstat v působnosti veřejného sektoru. Pravidla, která stanoví postup výběru zaměstnanců vnitrostátních dozorových orgánů a příslušných vnitrostátních orgánů, by neměla být v rozporu s obvyklými postupy výběru úředníků v členských státech.

1.12. Funkční bloky vzdušného prostoru, od kterých chce tento návrh upustit, pomohly vytvořit společnou kulturu mezi všemi sociálními partnery a usnadnily zlepšení výkonnosti.

⁽²⁾ Eurocontrol, *Market Update* (informace o aktuální situaci na trhu), 10. listopadu 2020. Tyto informace představil Eamonn Brennan v následujícím videu: <https://www.youtube.com/watch?v=-VSQe97wDmc>.

1.13. Pokud jde o poskytování podpůrných služeb (CNS, AIS a MET), obáváme se, že záměr návrhu je stejný jako u předchozích návrhů SES I a SES II, tj. privatizovat a roztrždit toto odvětví, přičemž oba tyto návrhy byly mezi původním návrhem Komise a přijetím různých textů zamítnuty. Zatímco v procesu SES II bylo dosaženo kompromisu, současný přístup není vyvážený, což přispívá k oddělení podpůrných služeb od uplatňování tržních zásad. Návrh by měl uplatnit vyvážený pohled s přihlédnutím k negativním socioekonomickým důsledkům takového přístupu, k cíli vytvořit účinnou a efektivní službu a k nedostatku politické vůle, který byl dán najevo v předchozích návrzích o jednotném evropském nebi.

1.14. Doporučuje se věnovat v průběhu legislativního procesu náležitou pozornost některým aspektům tohoto návrhu, zejména každému návrhu na oddělení nebo liberalizaci poskytování služeb. Je uznáváno, že tyto faktory mohou mít neblahý vliv na pracovníky, a proto by do tohoto procesu měli být zapojeni sociální partneři.

2. Souvislosti a obecné připomínky

2.1. Deklarovaný cíl, který Evropská komise přijetím tohoto legislativního balíčku sleduje

Cílem Komise je zlepšit celkovou účinnost organizace a řízení evropského vzdušného prostoru prostřednictvím reformy monopolu poskytovatelů letových provozních služeb. Tento balíček měl být přijat již dávno – právní předpisy o jednotném evropském nebi nebyly aktualizovány již déle než 10 let. Byly zohledněny změny ve vývoji uspořádání letového provozu. Je potřeba reformovat evropskou síť ATM, aby se vyrovnala jak s trvalým růstem letecké dopravy v posledním desetiletí, tak s výraznými neočekávanými změnami v provozu, jako jsou ty způsobené současnou pandemií COVID-19. To vyžaduje změny umožňující zajistit nejvyšší úroveň bezpečnosti, nákladové efektivnosti, efektivnosti letů a ochrany životního prostředí v letovém provozu, jakož i opatření přispívající ke snížení emisí z letecké dopravy v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu. To znamená, že je nutné i nadále pokračovat v překonávání fragmentace evropského vzdušného prostoru, omezování zpoždění, zvyšování stávajících norem bezpečnosti a efektivnosti letů s cílem snížit dopad letectví na životní prostředí a regulovat poplatky související s monopolním poskytováním služeb.

Letové trasy lze zefektivnit využíváním nových řešení v oblasti digitálních technologií. Toho je možné docílit prostřednictvím spolupráce a posílení důvěry mezi státy Evropské unie a subjekty v tomto odvětví.

2.2. Sociální oprávnění k činnosti a vztah s organizovanou občanskou společností

2.2.1. Návrh SES II+ je zčásti přepracováním předchozího návrhu SES II+, jehož projednávání uvázlo na mrtvém bodě kvůli dvoustranným neshodám mezi dvěma členskými státy. Vzhledem k podobnosti obsahu návrhu s předchozími neúspěšnými návrhy o jednotném evropském nebi stále přetrvává možnost, že nebude dosaženo politické shody. Obavy členských států se tradičně týkaly mj. politických otázek, svrchovanosti, socioekonomických faktorů, liberalizace vnitrostátního vzdušného prostoru a nucené privatizace. Doporučuje se věnovat těmto obavám v průběhu legislativního procesu náležitou pozornost.

2.2.2. Evropská komise tvrdí, že sociální otázky byly zohledněny v posouzení dopadů původního návrhu SES II+ z roku 2013. V současnosti probíhá studie o pracovních podmínkách letových dispečerů a pracovníků v oboru zabezpečovacích elektronických zařízení v letovém provozu, která bude zohledněna při tvorbě sekundárních právních předpisů, jakmile bude návrh o společném evropském nebi přijat. Sociální prostředí se však od té doby výrazně změnilo. Studie o pracovních podmínkách letových dispečerů a pracovníků v oboru zabezpečovacích elektronických zařízení v letovém provozu se zaměřuje především na současnou situaci, přičemž názory sociálních partnerů nejsou s ohledem na budoucí scénáře příliš pozitivní.

2.2.3. Nebylo zohledněno několik otázek vyplývajících ze zpětné vazby, kterou zúčastněné strany poskytly v předchozích diskusích. Patří mezi ně série kulatých stolů, která vedla k prohlášení na vysoké úrovni o digitálním evropském nebi, a stávající konzultační nástroje, jakými jsou výbor pro kolektivní vyjednávání v oblasti ATM, skupina odborníků a expertní skupina pro lidský rozměr jednotného evropského nebe. Přetrvává tedy řada nedořešených sociálně-ekonomických problémů, včetně zavádění nových technologií a iniciativy sociálních partnerů ATM za účelem vypracování plánu sociálního a lidského rozměru pro jednotné evropské nebe.

2.2.4. Nejdůležitější subjekty z odvětví letectví se vyslovují pro to, aby soustavně probíhala spolupráce mezi členskými státy, poskytovateli letových navigačních služeb a manažerem struktury vzdušného prostoru. Činnost v rámci iniciativy jednotného evropského nebo takovouto přeshraniční spolupráci podporuje a měla by i nadále přinášet nástroje pro zvýšení bezpečnosti provozu, účinnosti a nákladové efektivity, a to mj. zajištěním dostupnosti vzdělávacích programů pro zaměstnance, na nichž uskutečnění jednotného evropského nebe závisí.

2.2.5. Ke zefektivnění letových tras, nejen z ekonomického, ale především také z ekologického hlediska a z hlediska přínosu pro spotřebitele, tj. cestující, by mohla přispět častější pracovní setkání vojenských orgánů letového provozu v členských státech a soustavné vedení dialogu mezi civilními a vojenskými orgány letového provozu.

2.2.6. Při určování environmentální výkonnosti se bude muset ve větší míře vycházet z konkrétních parametrů, a nikoli pouze z nákladů. Je nutné provést reformu, aby byl posílen význam ekologizace letů, a tedy i služeb poskytovatelů letových navigačních služeb a manažera struktury vzdušného prostoru, a zajistit co nejlepší využívání sítě ze strany uživatelů vzdušného prostoru.

2.3. Zohlednění pandemie COVID-19

2.3.1. Letecký průmysl byl nejvíce postižen hospodářským propadem, který způsobila pandemie COVID-19. Podle mezinárodních odhadů by návrat ke stejnému objemu provozu jako v roce 2019 mohl nastat nejdříve v roce 2024 za předpokladu, že bude v první polovině roku 2021 úspěšně zavedena očkovací látka proti onemocnění COVID-19. Vzhledem k tomu, že je na toto odvětví vyvíjen stále větší tlak, aby se obnovila určitá forma běžného provozu, je třeba plně pochopit dopad tohoto návrhu s ohledem na značné strukturální změny v evropském odvětví uspořádání letového provozu, které zavádí. Návrh by neměl bránit schopnosti ATM nebo jiných sektorů letectví znovu zahájit běžný provoz.

2.3.2. Je patrné, že návrh nebyl přizpůsoben s ohledem na koronavirovou krizi, což ještě více zdůrazňuje vyjádřené znepokojení, že návrh nepřihlíží k faktorům týkajícím se leteckého průmyslu ve světě po pandemii COVID-19. Zdá se, že všechna posouzení dopadů návrhu byla provedena před pandemií COVID-19, a proto již nejsou relevantní.

2.3.3. Krize COVID-19 měla dramatický dopad na pracovníky v letectví, ve kterém v Evropě již přišly o práci desítky tisíc pracovníků. „Podpůrné funkce“ odvětví ATM, jako jsou CNS, AIS a MET, by mohly vést k dalším negativním sociálním dopadům v důsledku toho, že tento návrh usiluje o oddělení služeb. Je nutné toto uznat a zohlednit v návrhu sociálně-ekonomický dopad pandemie na tyto pracovníky a nestabilitu tohoto odvětví v současné situaci.

2.3.4. Vzhledem k tomu, že budoucnost tohoto odvětví zůstává nejistá, je obtížné připravit právní předpis, který poskytne účinné řešení problémů, na které je návrh zaměřen. Navíc ještě není zcela jasné, jaké budou sociální a hospodářské dopady této krize, a je předčasné provádět posouzení nebo vyvozovat závěry na základě současných prognóz, které se s vývojem pandemie rychle mění.

2.4. Uplatňování tržních zásad

2.4.1. Komise vyzývá k finanční stabilitě, ale poskytovatelé letových navigačních služeb by mohli nově navrhovanou institucionální strukturu vnímat jako poměrně byrokratickou, s nově zavedenými náklady, které nemusí nutně souviset s operativní činností. Dalším aspektem, který může vyvolat otázky, je odvolací orgán, který by v navrhovaném formátu nemusel být zcela nezávislý na orgánu pro kontrolu výkonnosti, ačkoli záměr Komise v tomto ohledu je zcela jasný, tj. vytvoření orgánu, který může řešit případy mimosoudní cestou, nejen před Evropským soudním dvorem.

2.4.2. Na rozdíl od jiných odvětví průmyslu musí odvětví ATM zůstat na vysoké úrovni provozní kapacity bez ohledu na poptávku v komerční letecké dopravě. Toto odvětví a jeho pracovníci pokračovali v práci bez ohledu na pandemii a poskytovali nezbytné služby pro nutný provoz, jako jsou letecká nákladní, lékařská a vojenská doprava.

2.4.3. Ze sociálně-ekonomického hlediska existuje obava, že uplatňování tržních zásad na letištní letové provozní služby by mohlo vést k pracovní nestabilitě a snížení standardů práce v tomto odvětví na úkor pracovní síly a komunity jako celku. To by bránilo dosažení cíle, kterým je zvýšení provozní efektivity, a proto je nepravděpodobné, že by došlo ke snížení nákladů na služby. Mohlo by to rovněž snížit počet letišť, na nichž jsou poskytovány letové provozní služby, a mít přímý dopad na bezpečnost na těchto letištích.

2.4.4. V odvětví ATM tradičně docházelo k velkým projevům nespokojenosti s předešlými pokusy o liberalizaci tohoto odvětví. Velká část těchto projevů konkrétně souvisela s předcházející návrhy o jednotném evropském nebi. Vzhledem ke svému cíli dosáhnout větší liberalizace odvětví a otevřít se další privatizaci a roztržitosti odvětví ATM, zejména tzv. „podpůrných funkcí“, je možné, že tento návrh ve své současné podobě povede k dalším projevům nespokojenosti v sociální oblasti a pracovněprávním sporům.

2.5. *Oddělení dozorového orgánu od poskytování služeb*

V návaznosti na nařízení SES I existuje povinné oddělení dozoru a poskytování služeb, alespoň na funkční úrovni. Je třeba zvážit tuto změnu v SES II+, neboť zkušenosti získané v rámci procesů funkčního oddělení ukázaly, že výkonnost lze udržet na stejné úrovni jako v odvětví, které je odděleno strukturálně. V tomto ohledu by rovněž bylo vítané, kdyby byla vyjasněna celková působnost návrhu.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

PŘÍLOHA

Následující pasáže návrhu stanoviska byly pozměněny v souladu s pozměňovacími návrhy přijatými na plenárním zasedání, avšak získaly podporu alespoň jedné čtvrtiny odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu).

a) Odstavec 1.14

„1.14. Doporučuje se věnovat v průběhu legislativního procesu náležitou pozornost některým U některých aspektům tohoto návrhu, zejména u každého každému návrhu na oddělení nebo liberalizaci poskytování služeb, by mělo být provedeno posouzení sociálních dopadů. Je uznáváno, že tyto faktory mohou mít neblahý vliv na pracovníky, a proto by do tohoto procesu měli být zapojeni sociální partneři.“

Výsledek hlasování o pozměňovacím návrhu:

hlasů pro: 119

hlasů proti: 104

zdrželo se hlasování: 26

b) Odstavec 2.2.1

„2.2.1. Návrh SES II+ je zčásti přepracováním předchozího návrhu SES II+, jehož projednávání uvázlo na mrtvém bodě kvůli dvoustranným neshodám mezi dvěma členskými státy. Vzhledem k podobnosti obsahu návrhu s předchozími neúspěšnými návrhy o jednotném evropském nebi stále přetrvává možnost, že nebude dosaženo politické shody. Obavy členských států se tradičně týkaly mj. politických otázek, svrchovanosti, socioekonomických faktorů, liberalizace vnitrostátního vzdušného prostoru a nucené privatizace. Série důkladných posouzení dopadů by pomohla při identifikaci a zmírnění těchto obav. Doporučuje se věnovat těmto obavám v průběhu legislativního procesu náležitou pozornost.“

Výsledek hlasování o pozměňovacím návrhu:

hlasů pro: 113

hlasů proti: 113

zdrželo se hlasování: 23

Jelikož v průběhu hlasování nastala rovnost hlasů „pro“ a „proti“, rozhodl ve prospěch pozměňovacího návrhu v souladu s článkem 61 jednacího řádu hlas předsedajícího člena.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu zdrojů platná v oblasti Úmluvy Meziamerické komise pro tropické tuňáky a kterým se mění nařízení Rady (EU) č. 520/2007

[COM(2020) 308 final – 2020/0139 (COD)]

(2021/C 56/08)

Samostatný zpravodaj: **Javier GARAT PÉREZ**

Konzultace	Evropský parlament, 23. 7. 2020 Rada, 20. 7. 2020
Právní základ	čl. 43 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí
Přijato v sekci	12. 11. 2020
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	228/0/9

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že je nezbytné provést opatření pro kontrolu, zachování a řízení zdrojů přijatá Meziamerickou komisí pro tropické tuňáky (IATTC) do práva Evropské unie, aby bylo dosaženo jejich jednotného a účinného uplatňování v rámci EU. Toto provedení musí odpovídat opatřením přijatým IATTC, aniž by tím evropským plavidlům vznikly nové povinnosti. Výbor proto tento návrh nařízení podporuje.

1.2. Zároveň však doporučuje přihlédnout k názorům obsaženým ve stanovisku EHSV k ochranným a donucovacím opatřením v oblasti upravené předpisy Organizace pro rybolov v severozápadním Atlantiku (NAFO) ⁽¹⁾.

1.3. S ohledem na to se EHSV domnívá, že předložený návrh nestanoví pružný mechanismus provádění pravidel přijatých IATTC a neřeší potřebu jejich každoroční aktualizace.

1.4. Výbor se vyslovuje pro pružnější a jednodušší mechanismus, a navrhuje proto, aby bylo předloženo nařízení, jehož jediný článek by stanovil, že Evropská unie musí povinně na své loďstvo uplatňovat pravidla přijatá NAFO.

1.5. EHSV zdůrazňuje rizika související se zavedením systému aktů v přenesené pravomoci, který uděluje Komisi pravomoc přijímat právní předpisy, aniž by se musela řídit řádnými postupy.

2. Shrnutí návrhu Komise

2.1. Cílem návrhu ⁽²⁾, jenž je předmětem tohoto stanoviska, je provést opatření pro kontrolu, zachování a řízení zdrojů přijatá Meziamerickou komisí pro tropické tuňáky (IATTC), již je Evropská unie (EU) od roku 2006 smluvní stranou, do práva EU.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV Ochranná a donucovací opatření – NAFO (Úř. věst C 429, 11.12.2020, s. 279).

⁽²⁾ Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví opatření pro řízení, zachování a kontrolu zdrojů platná v oblasti Úmluvy Meziamerické komise pro tropické tuňáky a kterým se mění nařízení Rady (EU) č. 520/2007 (COM/2020/308 final): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A52020PC0308&qid=1603701098515>.

2.2. Úmluva IATTC stanoví, že její usnesení jsou závazná a že smluvní strany přijmou opatření nezbytná k zajištění provádění a dodržování samotné úmluvy i veškerých opatření pro zachování a řízení přijatých na jejím základě.

2.3. Evropská unie je tedy povinna zajistit dodržování všech opatření přijatých IATTC s tím, že ta, která jsou stanovena v tomto návrhu, se vztahují k opatřením schváleným IATTC od roku 2008 dále. Zahrnut je také mechanismu pro usnadnění provádění opatření IATTC v budoucnosti.

2.4. V návrhu nařízení se stanoví, že na Komisi bude přenesena pravomoc přijímat akty v souladu s článkem 290 Smlouvy o fungování Evropské unie za účelem zajištění změn opatření schválených na výročních schůzích této organizace a zajištění rovných podmínek pro evropská rybářská plavidla a plavidla jiných smluvních stran IATTC.

2.5. Opatření uvedená v návrhu se týkají technických specifikací lovných šňůr na žraloky a obecně ochrany určitých druhů žraloků, období zastavení rybolovu, ustanovení týkající se konstrukce a nasazení zařízení s uzavíracím mechanismem (FAD), rejstříku údajů, ochrany mořských ptáků, účasti vědeckých pozorovatelů, regionálního rejstříku plavidel, údajů a statistického programu a pokynů ke snížení úmrtnosti mořských želv.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV domnívá, že je nezbytné provést opatření pro kontrolu, zachování a řízení zdrojů přijatá Meziamerickou komisí pro tropické tuňáky (IATTC) do práva Evropské unie, aby bylo dosaženo jejich jednotného a účinného uplatňování v rámci EU. Toto provedení musí odpovídat opatřením přijatým IATTC, aniž by tím evropským plavidlům vznikly nové povinnosti.

3.2. Nicméně vzhledem k tomu, že IATTC upravuje svá opatření pro zachování a kontrolu často – během svých výročních schůzí –, se Výbor domnívá, že předložený návrh nestanoví pružný mechanismus provádění pravidel přijatých IATTC ani souvisejících aktualizací.

3.3. EHSV má za to, že nejpružnějším mechanismem pro řešení těchto pravidelných aktualizací pravidel přijímaných IATTC by bylo jednoduché nařízení, v němž by byl jediným článkem stanoven závazek Evropské unie povinně uplatňovat na své loďstvo pravidla každoročně přijímaná IATTC, s odůvodněním odkazujícím právě na nezbytnost periodické aktualizace opatření týkajících se alespoň svěřených kompetencí.

3.4. EHSV varuje, že v opačném případě hrozí přetrvávající nesoulad mezi pravidly přijatými IATTC a právními předpisy platnými v EU a související míra právní nejistoty.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice Rady 2006/112/ES, pokud jde o dočasná opatření v reakci na pandemii COVID-19, která souvisejí s daní z přidané hodnoty na očkovací látky proti COVID-19 a diagnostické zdravotnické prostředky in vitro pro testování na COVID-19

[COM(2020) 688 final – 2020/0311 (CNS)]

(2021/C 56/09)

Žádost o vypracování stanoviska	Rada Evropské unie, 6. 11. 2020
Právní základ	Článek 113 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato na plenárním zasedání	2. 12. 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	195/0/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož již Výbor vyjádřil podporu pravidlům zdanění přijatým v důsledku krize spojené s COVID-19 ve stanovisku k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/16/EU s cílem řešit naléhavou potřebu prodloužit některé lhůty pro podávání a výměnu informací v oblasti daní v důsledku pandemie COVID-19 [COM(2020) 197 final – 2020/0081 (CNS)], návrhu rozhodnutí Rady, kterým se mění směrnice (EU) 2017/2455 a (EU) 2019/1995, pokud jde o data provedení a použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19 [COM(2020) 198 final – 2020/0082 (CNS)], a návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2017/2454, pokud jde o data použitelnosti v důsledku vypuknutí krize COVID-19 [COM(2020) 201 final – 2020/0084 (CNS)]⁽¹⁾, které bylo přijato 10. června 2020, a jelikož tato změna směrnice 2006/112/ES neobsahuje žádné další prvky, k nimž by se měl vyjádřit, rozhodl se na 556. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 2. a 3. prosince (jednání dne 2. prosince), 195 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 3 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedeném dokumentu.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ Úř. věst. C 311, 18.9.2020, s. 76.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady, kterým se Komise zmocňuje hlasovat pro navýšení základního kapitálu Evropského investičního fondu

[COM(2020) 774 final – 2020/0343 (COD)]

(2021/C 56/10)

Konzultace	Evropský parlament, 26. listopadu 2020 Rada Evropské unie, 30. listopadu 2020
Právní základ	čl. 173 odst. 3 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato na plenárním zasedání	2. prosince 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování	207/1/8
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je uspokojivý, a vzhledem k tomu, že své názory již vyjádřil ve stanovisku k návrhu nařízení, kterým se zavádí Program InvestEU ⁽¹⁾, přijatém dne 17. října 2018, a ve stanovisku k jeho revizi ⁽²⁾, přijatém dne 15. července 2020, rozhodl se na 556. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 2. a 3. prosince 2020 (jednání dne 2. prosince), 207 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 8 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedených dokumentech.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ Úř. věst. C 62, 15.2.2019, s. 131.

⁽²⁾ Úř. věst. C 364, 28.10.2020, s. 139.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2004/37/ES o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům nebo mutagenům při práci

[COM(2020) 0571 – 2020/0262 (COD)]

(2021/C 56/11)

Žádost o vypracování stanoviska	Rada Evropské unie, 21. října 2020 Evropský parlament, 5. října 2020
Právní základ	čl. 153 odst. 2 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato na plenárním zasedání	2. prosince 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	224/0/6

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a vzhledem k tomu, že se k obsahu již vyjádřil ve stanoviscích SOC/545 – *Ochrana před karcinogenními chemickými látkami* přijatém dne 21. září 2016, SOC/559 – *Ochrana zaměstnanců před karcinogeny nebo mutageny při práci* přijatém dne 31. května 2017, SOC/591 – *Ochrana zaměstnanců před karcinogeny nebo mutageny při práci* přijatém dne 19. září 2018, a CCMI/130 – *Zbavení EU azbestu* přijatém dne 18. února 2015⁽¹⁾, rozhodl se na 556. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 2. a 3. prosince 2020, 224 hlasy pro, přičemž 6 členů se zdrželo hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko a odkázat na svůj postoj vyjádřený ve výše uvedených dokumentech.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

⁽¹⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 113; Úř. věst. C 288, 31.8.2017, s. 56; Úř. věst. C 440, 6.12.2018, s. 145; Úř. věst. C 251, 31.7.2015, s. 13.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o určitých aspektech železniční bezpečnosti a propojenosti s ohledem na přeshraniční infrastrukturu spojující Unii a Spojené království prostřednictvím pevného spojení v Lamanšském průlivu

[COM(2020) 782 *final* – 2020/0347 (COD)]

(2021/C 56/12)

Konzultace	Rada Evropské unie, 2. prosince 2020 Evropský parlament, 14. prosince 2020
Právní základ	čl. 91 odst. 1 a článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato na plenárním zasedání	2. prosince 2020
Plenární zasedání č.	556
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	210/1/4

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 556. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 2. a 3. prosince 2020 (jednání dne 2. prosince 2020), 210 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 2. prosince 2020.

předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace
Evropské unie
L-2985 Lucemburk
LUCSEMBURSKO

CS